

MAGAZIN BIBLIOLOGIC NR. 3, 2022

Revistă științifică și bibliopraxiologică

Editori:

Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Societatea Științifică de Bibliofilie și Ex-libris „Paul Mihail” din Moldova

Directorul publicației:

Elena Pintilei

Colegiul de redacție:

dr. hab. Gheorghe Postică, Chișinău
acad. Andrei Eșanu, Chișinău
acad. Mihai Cimpoi, Chișinău
acad. Valeriu Matei, Chișinău
Iurie Colesnic, scriitor, cercetător, Chișinău
Vera Osoianu, dir. adjunct BNRM, Chișinău
dr. Hermina Anghelescu, profesor la Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării,
Wayne State University, SUA
dr. Adolf Knoll, director adjunct pentru știință, cercetare și colaborare internațională,
Biblioteca Națională a Republicii Cehe, Praga
Sorina Stanca, manager, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, Cluj-Napoca,
președintele Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România
dr. hab. Nelly Țurcan, USM, Chișinău
dr. Mariana Harjevschi, BM „B. P. Hasdeu”, Chișinău

Redactor-șef:

Ludmila Corghenci

Secretar de redacție:

Jana Badan

Redactor:

Ludmila Șimanschi

Coperta:

Cristina Ceoinac

Procesare computerizată:

Diana Odobescu

Clasificare/Indexare:

Elena Coțofană, Natalia Creșciuc, Victoria Vasilica

Traducere în engleză:

Elina Bolgarina

Revista este recomandată spre editare de către Consiliul redacțional al BNRM
(proces-verbal nr. 3 al ședinței din 7 iunie 2022).

Răspunderea asupra conținutului materialelor le revine în întregime autorilor.

Revista este indexată în Registrul național al revistelor științifice
„Instrumentul Bibliometric Național”.

SUMAR

190 DE ANI DE LA FONDAREA BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

- 6 **Elena PINTILEI.** Mesaj aniversar
- 7 **Ludmila CORGHENCI.** Pentru Biblioteca Națională ziua de mâine începe azi...
- 8-13 **Barbara LISON.** Rolul și importanța bibliotecilor naționale pentru societate
- 14-18 **Igor CERETEU.** Biblioteca Națională a Republicii Moldova – important centru de valorificare și promovare a cărții de patrimoniu
- 19-29 **Svetlana BARBEI, Angela DRĂGĂNEL.** Date concludente despre istoria de ieri și de azi a Bibliotecii Naționale

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ – MEMORIA TRECUTULUI, VALORIFICAREA PREZENTULUI ȘI ASIGURAREA VIITORULUI

- 30-31 **[Alexe RĂU].** Comorile din strada August
- 32-35 **Ludmila CORGHENCI, Vera OSOIANU.** Biblioteca Națională – promotor al modelului strategic al Sistemului Național de Biblioteci
- 36-43 **Lilia CARA.** Oamenii bibliotecii – cea mai importantă resursă
- 44-47 **Veronica COSOVAN.** Turismul cultural și educațional – o nouă perspectivă în activitatea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

DEZVOLTAREA ȘI VALORIFICAREA CONȚINUTULUI DIGITAL DOCUMENTAR DIN REPUBLICA MOLDOVA

- 48-52 **Vera OSOIANU.** Biblioteca Națională Digitală – steag de cultură în spațiul virtual
- 53-57 **Diana SILIVESTRU.** Digitizarea resurselor documentare – prioritate a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

PROIECTE ȘI PROGRAME – ISTORII DE SUCCES

- 58-60 **Veronica COSOVAN, Mariana KIRIAKOV.** Rolul Programului Național „Memoria Moldovei” în dezvoltarea funcției patrimoniale a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova
- 61-66 **Mariana KIRIAKOV, Veronica BORȘ.** Biblioteca Națională a Republicii Moldova și proiectele susținute financiar de Conferința Bibliotecarilor Naționali Europeni (CENL)
- 67-72 **Aliona TOSTOGAN, Aliona MUNTEAN.** Proiectul Salonul Internațional de Carte – BOOKFEST Chișinău
- 73-78 **Ecaterina DMITRIC, Margareta CEBOTARI.** Programul Național LecturaCentral – o perspectivă durabilă privind promovarea cărții și lecturii

- 79-84 **Valentina POPA.** Istoria Centrului de Statistică și provocările privind dezvoltarea sistemului național al statisticii de bibliotecă
- 85-90 **Ludmila CORGHENCI, Veronica BORȘ.** Proiectul de dezvoltare „Instituția Biblioteca Națională – potențial și oportunități”
- MESAJE ANIVERSARE**
- 91-92 **Tatiana AMBROCI.** Biblioteca Națională a Republicii Moldova – mentorul profesional și spiritual al Bibliotecii IP Centrul de Excelență în Construcții
- 93-94 **Ludmila COSTIN.** 190 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova
- 95-96 **Maria FURDUI.** Biblioteca Națională a Republicii Moldova – timonierul bibliotecilor publice din țară
- 97 **Claudia PARTOLE.** Drumurile studenției mele mă aduceau aici
- 98 **Vasile ROMANCIUC.** O instituție strategică pentru dreapta și temeinica noastră creștere spirituală
- 98-99 **Zinaida STRATAN.** Biblioteca Națională a Republicii Moldova: suportul informațional și metodologic în domeniul biblioteconomic
- 100-101 **Margarita VÎGNAN.** Годовщина Национальной Библиотеки Республики Молдова
- 102-103 Biblioteca Națională a Republicii Moldova: Evenimentele anilor 2021-2022 în imagini

SUMMARY

	THE NATIONAL LIBRARY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA CELEBRATES ITS 190th ANNIVERSARY
6	Elena PINTILEI. Anniversary message
7	Ludmila CORGHENCI. Tomorrow begins today for the National Library...
8-13	Barbara LISON. The Role and Relevance of National Libraries in Society
14-18	Igor CERETEU. National Library of the Republic of Moldova – an important center for reevaluation and promotion of the heritage book
19-29	Svetlana BARBEI, Angela DRĂGĂNEL. Data and conclusions on the history and present moment of the National Library
	NATIONAL LIBRARY - MEMORY OF THE PAST, VALUATION OF THE PRESENT AND INSURANCE OF THE FUTURE
30-31	[Alexe RĂU]. Treasures from the August Street
32-35	Ludmila CORGHENCI, Vera OSOIANU. National Library, the promoter of the strategic model of the National Librarianship System
36-43	Lilia CARA. Library people, the most important resource
44-47	Veronica COSOVAN. Cultural and educational tourism as a new perspective in the activity of the National Library of the Republic of Moldova
	DEVELOPMENT AND VALORIZATION OF DIGITAL DOCUMENTARY CONTENT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA
48-52	Vera OSOIANU. National Digital Library – cultural flag in the virtual space
53-57	Diana SILIVESTRU. Digitization of documentary resources as a priority for the National Library of the Republic of Moldova
	THE SUCCESS STORIES OF PROJECTS AND PROGRAMS
58-60	Veronica COSOVAN, Mariana KIRIAKOV. The role of the National Program „Memory of Moldova” in development of the cultural heritage function of the National Library of the Republic of Moldova
61-66	Mariana KIRIAKOV, Veronica BORȘ. National Library of the Republic of Moldova and projects financially supported by the Conference of European National Librarians (CENL)
67-72	Aliona TOSTOGAN, Aliona MUNTEAN. International Book Fair – BOOKFEST Chisinau project
73-78	Ecaterina DMITRIC, Margareta CEBOTARI. Lectura Central National Program, a sustainable perspective of book promotion and reading
79-84	Valentina POPA. The history of the Statistics Center and the challenges of developing the national library statistics system
85-90	Ludmila CORGHENCI, Veronica BORȘ. Development project „Institution National Library - potential and opportunities”

BIRTHDAY MESSAGES

- 91-92** **Tatiana AMBROCI.** National Library of the Republic of Moldova as a professional and spiritual mentor of our Library
- 93-94** **Ludmila COSTIN.** 190 years since the foundation of the National Library of the Republic of Moldova
- 95-96** **Maria FURDUI.** National Library of the Republic of Moldova, the helmsman of public libraries in the country
- 97** **Claudia PARTOLE.** The ways of my student years brought me here
- 98** **Vasile ROMANCIUC.** A strategic institution for our honest and profound spiritual growth
- 98-99** **Zinaida STRATAN.** National Library of the Republic of Moldova: Information and methodological support in librarianship
- 100-101** **Margarita VÍGNAN.** The anniversary of the National Library of the Republic of Moldova
- 102-103** National Library of the Republic of Moldova: the events of the years 2021-2022 in images

MESAJ ANIVERSAR

Publicațiile periodice reprezintă o sursă importantă de informare și documentare, care conțin informații teoretice și practice dintr-un domeniu anumit. Totodată publicațiile periodice au fost și rămân un instrument global de comunicare a informațiilor.

Ediția specială a revistei „Magazin bibliologic” este consacrată celei de a 190 aniversări de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Prin tradiție, o dată la cinci ani, se face o trecere în revistă a celor mai importante realizări, care s-au produs de la aniversarea precedentă, dar și o sinteză a problemelor cu care se confruntă instituția și o prioritizare a etapelor de rezolvare a acestora.

Aniversarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova coincide cu o altă aniversare de importanță capitală pentru instituție: trei decenii de la atribuirea statutului de Bibliotecă Națională.

Anume în acești ani a fost pusă temelia biblioteconomiei naționale, iar BNRM s-a achitat cu succes de responsabilitățile de lider în domeniu, a reușit nu numai să supraviețuiască, dar și să devină mai vizibilă și mai puternică.

Printre elementele identitare ale BNRM, care s-au constituit și s-au afirmat pe parcursul acestor trei decenii, un loc important îi revine revistei de specialitate

Elena PINTILEI,
director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova
elena.pintilei@bnrm.md

„Magazin bibliologic”, care recent face 31 de ani de la prima apariție editorială.

Este lesne de înțeles ce-a însemnat o revistă de specialitate pentru un domeniu aflat la începutul reformării, reorientării spre principiile democratice de dezvoltare și integrării în spațiul biblioteconomic european și internațional.

Pe toată această întindere de timp, activitățile de interes național pentru comunitatea bibliotecară a țării au fost și rămân a fi percepute de echipa BNRM ca un privilegiu, dar și o mare responsabilitate.

După revista „Magazin bibliologic” poate fi reconstituită istoria de peste trei decenii a biblioteconomiei naționale cu toate documentele, proiectele și inițiativele de aceeași vârstă cu Independența Statului Republica Moldova. Nu există document sau eveniment important, personalitate marcantă sau nume de referință din domeniu care să nu poată fi documentată în baza materialelor publicate pe paginile revistei.

Disponibilă în format tradițional și electronic, indexată în Registrul național al revistelor științifice „Instrumentul Bibliometric Național”, revista „Magazin bibliologic” este o platformă solidă pentru cercetare, schimb de idei, experiențe și practici de calitate. La fel, este o platformă pentru conexiunea din interiorul profesiei și o poartă de ieșire spre exteriorul profesiei.

Numai în perioada 2006-2022, în revistă au fost publicate 646 de articole, autorii venind din 105 instituții din țară și de peste hotarele țării. În aceeași perioadă, articolele indexate în Instrumentul Bibliometric Național au fost accesate de 245 726 ori și descărcate de 5 238 ori.

Editarea revistei „Magazin bibliologic” pe o perioadă de peste trei decenii este una dintre cele mai frumoase istorii de succes ale Bibliotecii Naționale.

Mulți ani pentru revista „Magazin bibliologic” și mulți ani și noi succese pentru colegiul de redacție și întreaga echipă a BNRM, responsabilă de editarea revistei!

PENTRU BIBLIOTECA NAȚIONALĂ ZIUA DE MÂINE ÎNCEPE AZI...

Ediția specială a revistei „Magazin bibliologic” consemnează două aniversări ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (BNRM): 190 de ani de la fondare și 3 decenii de la conferirea statutului de bibliotecă națională.

Biblioteca Națională, prin oamenii săi – buni profesioniști, contribuie în prezent, învățând continuu să creeze viitorul: în profesie, în satisfacerea necesităților informaționale, în optimizarea imaginii și poziționarea strategică a bibliotecii ca instituție, în asigurarea funcționalității unei societăți democratice cu membri informați, deschiși lecturii și cu capacități de gândire critică...

Reinventându-se pe parcursul celor 190 de ani, azi Biblioteca Națională a Republicii Moldova este instituția care valorifică cele mai importante aspecte ale domeniului informațional-biblioteconomic: crearea și asigurarea accesului la conținuturi digitale, constituirea și crearea condițiilor de păstrare a patrimoniului documentar național, inițierea și implicarea în proiecte durabile, diversificarea și personalizarea serviciilor și produselor, dezvoltarea competențelor cheie ale membrilor comunităților și altele. Conform prevederilor legislative, BNRM exercită importante atribuții de bază: asigură identificarea, dezvoltarea, organizarea, salvagardarea și valorificarea documentelor de bibliotecă publicate pe diverse suporturi în țară și peste hotare; organizează și dezvoltă, conservă și valorifică depozitul legal de documente; are funcția centrului de expertiză și asistență metodologică în domeniul conservării și restaurării patrimoniului național de documente de bibliotecă; realizează expertiza documentelor de bibliotecă pasibile de export; asigură funcționarea catalogului național colectiv partajat; are statut de centru biblioteconomic național etc.

Ediția specială a revistei prezintă lecții/experiențe/practici valoroase privind aspectele menționate mai sus, constituind fundamentul pentru ulterioarele schimbări și transformări. În spatele acestora sunt eforturi profesionale, pași parcurși de către echipa BNRM de la lucruri mici la cele mari, de la simplu la complicat.

Vă invităm să citiți această ediție aniversară, care include atât descrierea unor evenimente de importanță din parcursul în timp al BNRM, a proiectelor de anvergură, precum și impresii și gânduri ale scriitorilor, cercetătorilor, bibliotecarilor.

La fel, veți descoperi în paginile revistei materiale despre oamenii BNRM, cea mai mare parte a valorilor, care fac cu siguranță instituția mai frumoasă și atractivă și care merită cu adevărat să fie subiecte de centrare a atenției, vrednici de admirație și sprijin. Aceste materiale sunt dovezi că echipa BNRM întrunește oameni de valoare, devotați profesiei și instituției, apreciați atât în spațiul românesc, cât și dincolo de hotarele acestuia.

Ludmila CORGHENCI
redactor-șef al revistei „Magazin bibliologic”
lcorghenci@bnrm.md

THE ROLE AND RELEVANCE OF NATIONAL LIBRARIES IN SOCIETY (CENL SPEECH, MAY, 2022)

Thank you very much for the floor, and for the invitation to speak with you today.

It's an honour for me to participate in this prestigious meeting with you. I have been looking forward for meeting with you and exchanging ideas for some time already since Frank had invited me to participate. I am expecting from our conversations ideas, innovations, surprises even, which give me new energy in my work as IFLA President.

I know that I am now talking to you as THE experts of national libraries – and I my knowledge about your field is not at all comparable to yours. And so I admit that when Frank asked to talk about the role of national libraries in society, I felt a little lost at first. But then I thought this is a challenge that I want to meet – because I want to meet with you in the first line.

And I more and more even liked the idea of talking about The Role and Relevance of National Libraries in Society.

I think it is close to my own theme as IFLA President 2021-23 – Libraries: building a sustainable future.

There are three aspects that unite my

Barbara LISON

President-elect of the International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) and has been the Director of Bremen Public Library

Presidential theme with the topic of my speech today:

- Firstly, a sustainable future for our own institutions – how can we ensure that we not only survive, but grow stronger.

- Secondly, a sustainable future for our Federation – how can we as IFLA continue to serve as a meeting place, as a catalyst.

- And thirdly, a sustainable future for our communities, our societies.

It is this last one that is most immediately relevant today and to which I will focus my speech.

My thesis is that a society is only sustainable when it is socially sustainable.

Governments, businesses, in fact everyone – we all need to ensure that we are – and continue to be – in a situation, in conditions and circumstances where people can live together, work together, create together.

Alongside economic, environmental and arguably cultural, social sustainability is one of the most important pillars of overall sustainability.

Equity and inclusion, the guarantee of everyone's rights to education, information, culture and science, resistance to the forces that drive people apart – all of those are essential if we want to continue to form a functioning and cohesive society, one that we want to be a part of.

However, this society is not something that we can take for granted. It is something that needs to be built, fed, nurtured and protected. Protected against polarisation, division, excessive individualism.

Having all these items in mind, I was a little worried which new aspects of the topic of my speech I could present to you.

Because every presentation here, every story or example of the work you are doing, is already perfect evidence of the role you as national libraries are playing in society.

You're the ones who are best placed to tell your own success stories. I do not feel com-

petent enough take your words out of your mouths and duplicate your stories.

Instead, I'd like to try and identify some more general key themes to discuss them with you.

I want to talk with you about the ways in which – in my opinion - national libraries have a unique and special role in building, nurturing and protecting societies, and so are contributing to societal sustainability into the future.

I hope these aspects will resonate with you and they will provide a way of putting the excellent work you are doing into context, that will help structure the way we learn from each other.

I want to suggest three aspects

- national libraries as leaders,
- national libraries as anchors in society
- and national libraries as *cheerleaders*.

I will talk about each of these, and then at the end return to those other elements of my other presidential theme – the future of national libraries, and of IFLA itself.

1. **So the first way** in which national libraries contribute to society is through their role as **leaders**.

National libraries are, almost by default, visible, prominent, central. Key parts of the landscape of national institutions and very often also architectural icons in their environment.

You also, obviously, often have a key role within networks of libraries – public, academic and beyond.

Now of course, the position of leadership can often bring with it extensive legislative mandates.

There are tasks set out in legislation, duties to fulfil, which you need to do.

But on the positive side, there is also the opportunity to try new things out, to create innovations, to be entrepreneurial.

Of course, I understand that our politician masters may well be risk-averse. And are critically watching the new steps you might undertake.

No-one wants bad headlines. Failure continues to be seen as an unconditionally dirty word – wrongly of course. However, this should not completely shut down the possibility to try out new ways of making the most of the position that national libraries have to

benefit society as a whole, through access to information, and the services that this enables.

From new ways of promoting reading to small business support, from protecting and celebrating indigenous groups to facilitating inclusive research, from enabling meaningful open government to taking leading roles in adult education policy development.

There are likely to be only a very few other libraries with the resources – financial, human, collections – to take initiatives, to set up programmes, to launch projects that bring social dividends at a national scale, with the same reach and potential impact.

Many of the other libraries will be too small, or simply will have a narrower mission, for example with a focus only on a student and researcher community.

My belief is that national libraries, by their nature, have the possibility to produce a national societal impact.

This is a privilege, but it is also a responsibility. If we have the power and hopefully the resources to make things better, we should do so.

Of course any library should, when we think to the future, be thinking about the difference we can make to societies, how we can make things better, and plan accordingly.

It's just that for national libraries you can – you should, I hope – be able to be all the more ambitious, knowing that when you succeed, you provide a proof of concept, you will provide an example that can inspire, that can trigger reform throughout library systems.

And in doing so, there are also benefits to the wider library field.

As said, it is not always the case that national libraries have a formal role in leading, in animating networks of public or school libraries, or in acting as support for academic libraries.

However, again, the potential to take initiatives, to be the ones that turn a new idea into a reality, this is something that can mark out national libraries on THEIR path into the future.

National libraries can lead the way in developing services and programmes that can then be taken up more broadly across the field, drawing on lessons learned, making us all more effective in promoting sustainable

societies.

There will also be times, if they are not already here, where – enabled by digital technologies – national libraries can establish platforms, services, that are used by libraries across the country.

There can be a sound economic logic to this, too. Some things are clearly simply better done at scale, without taking away from the importance of local adaptation.

Pooling or centralising some major relevant activities – or even centrally leading negotiations – creates a natural role for national libraries. Done well, this gives public and other libraries across the country relief of their resources and also possibilities to do more to serve their communities.

The benefit of this could be that stronger, higher-performing, library networks are a clear societal good, opening up new possibilities for active access to information and engagement.

In short, through this leadership role – taking a chance on new ideas to serve societies directly, enabling the work of libraries across countries – national libraries can use their unique ability to be innovators, to take the risks that others cannot, and so advance the power of libraries to have a positive impact in really making a difference to the societies that they serve.

2. **My second key theme** is perhaps actually a continuation of the first, but I think it is one that is worth splitting out.

It's that of the role of national libraries – and their collections – as societal anchors.

At the heart of it, the richness of national library collections, and the unique nature of so many of the works they contain, remains a real specificity of national libraries.

This is clearly a huge part of your work – gathering, organising, safeguarding all of this work takes expertise, it takes money, it takes responsibility for the future.

But it is unquestionably worth it.

Because all your collections are the reflections, the mirrors of our societies.

Clearly, they are not perfectly mirroring neither our past nor our present time. We know that the mindsets, the biases of the past have shaped the way we have approached knowledge. And we have been learning to re-evaluate, to rectify this.

Still, your collections are of incomparable value:

Their expressions and their insights. From the poetic to the prosaic.

Records of the ideas that shaped the morals that shaped the decisions that have brought us to today.

Essential sources for researchers who are working to understand our past in order to understand our present. And perhaps to help us do better for the future.

And so we all are right to be proud of them, to treasure them, to ensure that they are there for the future.

But we shouldn't just be **thinking** about the future.

Because being guardians of the memory of the world for the generations of tomorrow does not need to come at the cost of celebrating it, of putting it to work even in order to strengthen society today.

It is not a question of either/or, but of both/and.

And once again, it is also a question of privilege and responsibility. Because if we have the possibility to make a positive difference in society, we should.

This is of course nothing new. National libraries have often been taking a leading role in the open culture movement, launching initiatives and leading thinking about how to find new ways to put people in contact with their heritage.

In particular in the course of the pandemic, there have been great initiatives taken to put more and more content online so that everyone can access it – for education, for wellbeing, for research.

And it's not just been a case of making content available, but putting in the imagination, the effort, to ensure that it can be used, that it becomes meaningful for pupils, teachers, readers and everyone else.

This has doubtless made the last two and a bit years much more obvious than it would have been otherwise, with the stress on supporting resilience and continuity.

But on a more fundamental level, this work also has the potential to provide populations with key reference points – something that can be essential for building social capital.

It can also help in the drive to come to

build a wider understanding of what makes our societies, what they are, what has brought us to where we are today.

It allows for a stronger sense of rootedness, of identity. A possibility to put ourselves in context, to feel a connection to our communities, our societies.

This can of course include efforts to come to terms with difficult times, controversies, to reduce the risk of otherwise causing ongoing tensions, divisions, resentment.

This isn't an easy task, but it is one that has to be done, in the face of polarisation, in the face of polemicisation.

It goes to the heart of what libraries are about – information – and access to it – as a means of resolving the challenges that we face as societies.

Finding innovative ways of enabling connections with our collections, of really putting them to work in the service of our societies, is a key way in which especially national libraries can make a difference.

And to return to my earlier point, this is expressively uniquely so for national libraries, given the strength, given the richness, given the comprehensiveness of your collections, because of those your institutions are recognised in your special status within societies.

Already, much of the work that you do is focused on building a stronger book sector in general. National bibliographies, legal deposit, allocation of ISBN numbers – in some cases at least – all do this, all give a greater organisation, a greater permanence to publishing.

This is coupled with everything else you do to support contemporary literature, in particular in celebrating and nurturing national languages. You are of course usually the biggest single public institution in the book sector!

And this in turn makes it easier for new voices, diverse voices to enter the scene, building inclusivity, creativity. Improving wellbeing, and simply making life more interesting.

There is so much that national libraries can do through your collections to build more sustainable societies.

Thirdly and Finally, there is the role of

libraries as promoters of libraries, as cheerleaders.

Because in addition to the practical work of national libraries in providing leadership to the sector, they are also uniquely placed to raise understanding of what it is that our institutions do across government.

This isn't to be under-estimated as a role.

There is no such thing as a divine right of libraries. None of us can take our own futures for granted, including national libraries.

We need to be able not just to have an impact, but to show it also. To convince decision-makers, and those who influence them, that our libraries are indispensable, and that indeed investing in them brings serious social returns.

To say 'stop', the next time that a lazy politician claims that libraries are old-fashioned and not really needed any more.

And for this, all libraries need your voices as cheerleaders of advocacy.

Clearly, we're not talking about the sort of advocacy work that library associations can do. They are benefitting from their status as NGOs, as civil society organisations, independent of government.

Associations are able to speak more loudly, or at least more publicly, working with the media, influencers, parliamentarians, other sectors.

They can be more direct, blunter in what they do and say about what governments are doing and where they are going, and in particular going wrong.

But this is not the whole picture. The more public role of associations, and the role of national libraries can complement each other when it come to represent libraries as important societal factors.

Because national libraries are voices on the inside, with better access to the national executives at least.

You are the ones that understand best how decisions on a national level are made, when to get involved in governmental developments, how to influence those decisions in order to maximise benefits to libraries.

And you can do this not just with your own parent ministries, but also with others across government.

I want to spend a little time on this point – the importance of reaching beyond parent

ministries.

Because it is vital for libraries that we broaden the coalition of stakeholders who support our institutions, our profession, our work.

Because while it's good for libraries to have the support of culture ministries, it's better to ensure that there is support in education, in research, in business, in environment, in social ministries. And of course, in finance ministries.

Through strong argumentation, through being able to point to relevant services and programming and to indicate what the impact of this has been, we can win support elsewhere.

We can show other ministries, other ministers, other bureaucrats that they will be far less able to achieve their goals if it weren't for libraries.

That it is in their interest to support our continued existence, to support investment.

So that when those calls for cuts emerge – or decisions about further investment need to be taken – the loudest group of voices, the biggest group of votes at the council of ministers, must be in favour of libraries.

As mentioned earlier, clearly the opportunities for public lobbying by national libraries are more limited, and will often be governed by codes of practice, by rules.

This requires a more private approach, one that uses internal tracks and consultation processes.

But these can be really powerful!

Putting the two types of advocacy together – the public work of library associations and the more behind the scenes work of national libraries – can be a really effective combination.

This can be put to work first and foremost to ensure that national libraries themselves can continue to carry out their missions in support of society.

That you can continue to carry out those core tasks in building, safeguarding and giving access to collections. But also so that you can innovate, developing activities and services that respond to policy goals across the board.

But there can also be opportunities to ensure that the needs and experiences of libraries more broadly are known and taken into

account.

Because in most countries, there is at least one layer of governance between national governments and individual libraries, be it a local government, a host institution, or other. In other words, most other libraries do not have that explicit national role, those connections.

They can benefit from the support that national institutions can offer, building an understanding of what libraries do, what we're about, and crucially – how funding and support for libraries as a whole translates into a wide range of meaningful positive societal outcomes.

So I hope that you will be able to use – or most likely continue to use – your influencing government and central administration in your countries – and the opportunities open to you – to become voices for libraries in general from the earliest stages of decision-making.

So these are in my opinion the most important three ways in which national libraries have a relevant societal role.

Through providing leadership both within the sector and more broadly, triggering new ideas and initiatives that lead to positive social outcomes.

Through maximising possibilities for meaningful engagement with collections in support of societal goals, accompanied by skills development, resources and modern copyright laws.

Through making the case for the library sector as a whole within government, and so both protecting and promoting its ability to deliver for communities.

As said earlier on, I hope that these are themes that you see in your own work, in your own efforts. Areas where national libraries are uniquely placed to deliver.

You are key players in the building of sustainable societies.

There were those other two elements of my theme that I wanted to cover before I close – a sustainable future for our own institutions, and for our Federation.

Of course, I have touched on the first to a large extent. Because the key factors in ensuring that national libraries receive – and maybe even increase – support from govern-

ment is by both doing a great job, and talking about it.

When any library can show that it is innovative, that it is responding to needs of the society and the politics, that it is making a difference, this provides arguments for ongoing public support. Because in the end, we are competing against other spending lines, other policy priorities, and we need to ensure that politicians understand that we are a great investment.

And of course, financing and laws are just two sides of the same coin. The most generous budgets are nothing if there is no real possibility to do anything with what you can buy. Obviously the effort to promote copyright reform is part of this, so that when a library does spend money on collections and their preservation, they can then give access, enable research and education.

So through our actions and our advocacy, we can give our institutions the best chance of a sustainable future.

And I would argue that IFLA itself has a key role to play in this, and so needs to be as strong, as effective as possible. A sustainable IFLA is in all of our interests.

Because it provides a platform, a space for spreading examples of leadership that can inspire others. A catalyst for generating new ideas and insights, a structure for developing standards that enable us to work together, a voice for libraries in international fora.

And what makes IFLA strong?

It's you, your contributions, and those of your staff. The beating heart of IFLA are our volunteer groups – professional, regional, and advisory. They only work if the people they bring together are committed, expert, and generous in sharing.

Experts in preservation, in cataloguing, in audiovisual collections, in indigenous matters, in supporting research in different disciplines, in statistics and evaluation, in copyright and beyond.

And so many of these crucial volunteers within IFLA are from national libraries, and not just of course in our National Libraries Section. They drive forwards so much of our work, produce so many great events, reports and other activities.

And this is a virtuous circle. The more of you who get involved, the more valuable it is

for everyone.

Complementing the work of CENL at the European level, IFLA provides complementary opportunities to work with colleagues from around the world. It gives you opportunities to learn from the work of colleagues globally, and in turn allows them to benefit from your ideas, your experience.

It also means that in our advocacy work, we can draw on real world examples, make arguments that reflect the real needs of the field, today. ‘

Next year, we will have new elections for the whole range of IFLA's volunteer groups, from the Governing Board to our special interest group committees. I hope that, if you have not already, you will all think about whether you or your colleagues are able to commit, to make IFLA stronger, for your own benefit, for the benefit of the global field.

My time is almost up, and so I wanted, once again to thank you for all that you do to build sustainable futures for the societies in which we live.

In taking a leadership role within your countries, within our field – using your status, your resources to take the initiatives that others will not, cannot, innovating in the service of societies.

In making full use of your collections to drive wellbeing, education, and social cohesion.

In deploying your connections, your knowledge of how decisions are made to advocate, behind the scenes or otherwise, for your own work and for that of the sector as a whole, so that we can continue to provide services that make for better societies.

And in helping IFLA to realise its potential as a place, as a space, where we can accelerate efforts globally to develop services and programming that have a real and positive social impact.

Through this work, you have a such an important role in societies. And I have no doubt that, with the energy, with the imagination, with the intellect here in this room, the national library sector in Europe and beyond will continue to do so, will expand this role.

It will be for the good.

Thank you.

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA – IMPORTANT CENTRU DE VALORIFICARE ȘI PROMOVARE A CĂRȚII DE PATRIMONIU

Rezumat: Biblioteca Națională a Republicii Moldova este unul dintre principalele centre în care este teaurizat un număr mare de cărți vechi, adunate timp de 190 de ani. Pentru o mai bună evidență și păstrare a valorilor bibliofile, în 1969 a fost inaugurată la inițiativa directorului de atunci, Petru Ganenco, Secția Carte Veche și Rară. În vederea completării cu valori bibliofile și cu alte piese de patrimoniu, au fost organizate expediții arheografice în mai multe localități, biserici și mănăstiri din Basarabia și Transnistria. Astfel, biblioteca a fost completată cu numeroase cărți vechi din secolele XVII-XIX, adevărate rarități bibliofile pentru cultura română. Colaboratorii Bibliotecii Naționale și oamenii de știință contribuie la valorificarea și promovarea acestor piese din patrimoniul național. Se elaborează cataloage de cărți, lucrări științifice, se organizează conferințe și simpozioane științifice, se publică reviste și culegeri de articole. Pentru promovarea cărții de patrimoniu în incinta Bibliotecii Naționale a fost inaugurat un Muzeu al Cărții, în care sunt expuse cele mai vechi și reprezentative piese de patrimoniu din fondurile acestei instituții.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, valorificare, patrimoniu, promovare, carte veche, catalog de carte, conferință, simpozion, muzeul cărții, valori bibliophile

Igor CERETEU
doctor habilitat în istorie
Institutul de Istorie, MEC
igor.cereteu@gmail.com

Abstract: National Library of the Republic of Moldova is one of the main national centers that include the essential number of old books, gathered for 190 years. In 1969, at the initiative of that time director Petru Ganenco, the library Old and Rare Book Section was inaugurated for better evidence and preservation of bibliophile values. To complete it with great editions, other pieces of cultural heritage, library organized several archaeological expeditions to localities, churches and monasteries of Bessarabia and Transnistria. Thus, the library completed its collection with numerous old books of the 17th-19th centuries, real bibliophile rarities for the Romanian culture. Nowadays the National Library specialists together with scholars contribute to valorization and promotion of this part of the national heritage: book catalogs and research papers are developed, scientific conferences and symposia are organized, journals and article collections are published. In order to present the printed heritage for general audience, Museum of The Book was established in the National Library, where the oldest and most representative books from the institution's collection are exhibited.

Keywords: National Library of the Republic of Moldova, valorization, heritage, promotion, old book, book catalog, conference, symposium, book museum, bibliophile values.

Înființată în prima jumătate a secolului al XIX-lea, Biblioteca Națională a Republicii Moldova¹ se prezintă ca unul dintre principalele centre de cultură din întregul spațiul românesc. Este deținătoare de inestimabile valori bibliofile, adunate timp de 190 de ani, iar colaboratorii instituției publice contribuie, mai ales în ultimele decenii, la valorificarea și promovarea patrimoniului de carte. Mai mult ca atât, sunt implicați în atare activități nu doar bibliologii, dar și numeroși specialiști, or acest

¹ Istoria Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova începe la 22 august 1832, când a fost înființată Biblioteca Publică Gubernială (1832-1875), denumită ulterior Biblioteca Publică din Chișinău (1876-1939), Biblioteca Republicană de Stat a RSSM (1940-1990) și Biblioteca Națională (din 1991). Vezi: Petru Ganenco, *Scrieri istorice*. Vol. 1. Chișinău, 2001, p. 6.

domeniu se află la confluența mai multor științe și implică cunoștințe profunde de istorie, literatură, artă, teologie, paleografie etc. Deși s-a aflat în serviciul cititorului în diferite perioade istorice, sub regimuri mai puțin loiale idealurilor naționale, când cele mai valoroase cărți românești erau secretizate sau chiar distruse, Biblioteca Națională a acumulat neprețuite valori de patrimoniu, pe care le-a conservat, restaurat și păstrat cu grijă.

De la inaugurare, la 22 august 1832, și până la Unirea Basarabiei cu România, în anul 1918, au fost tezurizate pe rafturile ei cărți provenite din diferite centre ale Imperiului Rus sau din alte țări europene, ori cartea în limba română lipsea cu desăvârșire. Elitele din Basarabia, în mare parte știutoare de carte, s-au aflat în această perioadă în vâltoarea unui amplu proces de rusificare, ori cartea în limba rusă adusă în număr mare la Chișinău a grăbit acest proces. La începutul secolului al XX-lea, în urma unei vizite la Chișinău, istoricul Nicolae Iorga constata lipsa cărților românești în biblioteca publică. Gheorghe Ghibănescu, vizitând unele lăcașuri de cult din Basarabia în luna august 1912, identifică multă carte românească de factură religioasă în biserici și mănăstiri, despre care a scris în același an într-un ziar din Iași². După Unirea Basarabiei cu România la 27 martie 1918, mai mulți înaintași ai culturii românești de la Chișinău s-au inclus în valorificarea cărții

vechi din instituțiile religioase din stânga Prutului, activități în care au fost implicați preoți din bisericile de mir și studenți de la Facultatea de Teologie a Universității din Iași, cu sediul la Chișinău³.

În perioada sovietică s-a impus o altă ideologie, iar credința creștină eliminată din învățământ, bisericile și mănăstirile au fost lichidate, cărțile românești sau cele care nu erau conforme ideologiei comuniste au fost nimicite, confiscate ori trecute în categoria *Strict secret*. Cele mai valoroase erau înstrăinate și expediate în biblioteci și arhive din Moscova, Sankt-Petersburg și Kiev. Conform unor mărturii narative, manuscrise vechi românești se află în centre de cultură din Irkutsk. Cărțile ascunse de preoți sau de alte fețe bisericesti au fost păstrate mai multe decenii, iar urmașii acestora le-au vândut sau dăruit instituțiilor de cultură, bibliotecilor din Chișinău. Astfel, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a achiziționat un număr mare de cărți, care anterior se aflau în biblioteci particulare ale urmașilor fețelor bisericesti sau amatorilor de piese de anticariat.

Pentru o mai bună evidență și preservare a valorilor bibliofile, în anul 1969 a fost inaugurată, la inițiativa directorului bibliotecii de atunci Petru Ganenco (1965-1983), Secția Carte veche și rară. În vederea completării acesteia cu literatură veche și alte piese bibliofile de patrimoniu s-au organizat expediții arheografice în mai multe

² Gheorghe Ghibănescu a publicat aceste prețioase informații, începând cu 24 august 1912, în ziarul *Opinia* din Iași. Un manuscris dactilografiat despre impresiile de călătorie semnat de Gheorghe Ghibănescu a fost identificat de Valeriu Nazar în fondurile Muzeului Literaturii Române „Mihail Kogălniceanu”, pe care l-a publicat cu titlul *Impresii și Note din Basarabia* (Chișinău, Civitas, 2001, 392 p.), care prezintă o lucrare de mare valoare culturală și științifică pentru cartea veche din estul spațiului românesc, aflat sub opresiune străină.

³ Menționăm contribuțiile lui Zamfir Arbore, Petre V. Haneș, Ștefan Ciobanu, Ștefan Berechet, Petre Constantinescu-Iași, Alexandru David, Paul Mihail, Dimitrie Balaur, Constantin Tomescu, Nicolae Popovschi etc. În această perioadă s-au implicat în cercetarea istoriei localităților și lăcașelor de cult din Basarabia unii preoți și studenți, care au scris lucrări istorice pentru toate județele Basarabiei, unele dintre care au dispărut fără urmă. În prezent sunt cunoscute manuscrisele despre istoria localităților și bisericilor din județele Lăpușna, Orhei și Bălți. Vezi în această privință: Dimitrie I. Balaur, *Biserici în Moldova de Răsărit. Județul Lăpușna*, în *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 1-2, 1934, p. 38-59; nr. 3-4, 1934, p. 189-209; Igor Cereteu, *Răspândirea tipăriturilor românești în județul Bălți în perioada interbelică (în baza unui manuscris)*, în *Luminătorul*, mai-iunie, 3/2009, p. 28-37; Preot Ioan Berliba, *Toponimia și descrierea istorică, bisericască și civilă a orașului Orhei și a 44 sate din județ*, în *Basarabia – pământ românesc. Antologie*. Vol. IV. Coord. Vasile Șoimaru, Chișinău, Serebia, 2019, p. 173-314; Preot Leon Mustață, *Geografia, toponimia, istoricul, starea culturală și religioasă, administrația și economia satelor din plasa Fălești, județul Bălți*, în Idem, p. 315-618. De asemenea, sunt valoroase contribuțiile referitoare la mănăstirile din Basarabia. Un manuscris a unei lucrări de licență a studentului Alexie Mârza, referitoare la istoria mănăstirii Curchi l-am identificat în biblioteca acestei mănăstiri. Vezi: Igor Cereteu, *Valorii cărțurărești din biblioteca mănăstirii Curchi*, în *Revista de Istorie a Moldovei*, nr. 2, 2013, p. 27-48; Idem, *Cartea românească veche în Basarabia: istorie, circulație, valoare documentară*, București-Brăila, Ed. Academiei Române – Editura Istros a Muzeului Brăilei, 2019, p. 235.

localități, biserici și mănăstiri din Basarabia și Transnistria⁴. Astfel, biblioteca a fost completată cu numeroase cărți vechi din secolele XVII-XIX, tipărite la București, Chișinău, Iași, Râmnic, Rădăuți, Blaj, Brașov, Sibiu, mănăstirea Neamț, Buda, Sankt-Petersburg, Viena etc, unele constituind adevărate rarități bibliofile pentru cultura românească. Multe dintre aceste comori au fost transportate în centre de cultură din Moscova, Sankt-Petersburg și Kiev, unde se află în prezent, iar cercetarea lor este anevoioasă.

În perioada de guvernare sovietică asemenea teme au fost excluse din mediile de cercetare, fiind considerate lipsite de substanță. Abia în anii '80 ai secolului al XX-lea o echipă de bibliologi sub egida Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și sub coordonarea lui Andrei Eșanu a început lucrul asupra elaborării unui catalog de carte tipărită în spațiul istoric al Moldovei. Întru îndeplinirea acestui deziderat, alcătuitoarii au trebuit să verifice cărțile din diferite colecții și fonduri din Chișinău, ori cea mai reprezentativă în acest sens este colecția Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Urmare a unor eforturi conjugate au fost elaborate două volume de catalog al cărților românești tipărite în spațiul istoric al Moldovei⁵, s-au pus în valoare vechile noastre piese de patrimoniu, despre care în știința românească se cunoștea destul de puțin. De menționat că până în prezent aceste volume sunt printre lucrările de referință pentru cercetătorii istoriei cărții românești.

Colaboratorii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova au continuat activitatea de cercetare, valorificare și promovare a cărții

de patrimoniu și în deceniile următoare, prin încurajarea specialiștilor de a include în circuitul științific informații despre valorile bibliofile pe care le deține. Activitatea de cercetare a continuat în deceniile următoare și în 2012 a fost publicat al treilea volum, ce include cartea modernă, coordonat de acad. Andrei Eșanu, și care numără 8272 de exemplare de cărți, majoritatea descrise *de visu*⁶.

În cadrul conferințelor, simpoziunilor științifice și lansărilor de carte, organizate de Biblioteca Națională, sunt supuse discuțiilor teme despre cărțile vechi din colecții particulare, bisericesti și mănăstirești, ceea ce conferă acestei instituții un rol de protector al cărții vechi din țara noastră. Astfel, prin efortul conjugat al colaboratorilor Bibliotecii Naționale și cercetătorilor științifici au fost elaborate valoroase contribuții științifice, care au constituit miezul celor două volume intitulate sugestiv *Din comorile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Album*, în care sunt incluse articole despre vechile noastre cărți din colecția Bibliotecii Naționale și a altor instituții deținătoare de atare valori de patrimoniu⁷.

În ultimele decenii m-am aplecat asupra cercetării cărții vechi din colecțiile de patrimoniu, din bibliotecile mănăstirești și bisericesti. În urma unor eforturi îndelungate am investigat toate colecțiile de carte din biblioteci și muzee din Chișinău, ori Biblioteca Națională este deținătoarea celei mai reprezentative colecții de carte românească de factură religioasă dintre toate fondurile de carte din Republica Moldova. Am identificat 1126 de cărți tipărite în pe-

⁴ Veronica Cosovan, *Colecțiile de patrimoniu: conținut, acces, valorificare*, în *Biblioteca Națională a Republicii Moldova – Meridianul Zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016) Monografie (consacrată aniversării a 185 de ani de la fondarea BNRM)*. Bibl. Naț. a Rep. Moldova; dir. gen.: Elena Pintilei; coord. de ed.: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci; consultanți șt.: Aliona Tostogan, Svetlana Barbei, Chișinău: BNRM, 2017, p. 23.

⁵ *Cartea Moldovei. Ediții vechi (sec. XVII – înc. sec. XX). Catalog general*. Vol. 1. Alcătuitoari: N.P.Matei, C.I Slutu, V.G. Farmagiu. 1990, 254 p.; Vol. 2. Alcătuitoari: V. Farmagiu, N. Matei, C. Slutu. 1992, 266 p. Cu studii introductive de A. Eșanu.

⁶ *Cartea Moldovei. Ediții vechi (sec. XVII – înc. sec. XX)*. Vol. 3. *Cartea modernă, sec. XIX înc. sec. XX. Catalog general*. Red. șt. și autor de stud. introductiv acad. Andrei Eșanu, Chișinău, 2012, 632 p.

⁷ *Din comorile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Album*. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Dir. gen. Alexie Rău. Elab. și coord. Tatiana Plicintă. Tomul. I. Casa editorial-poligrafică „Bons Offices”, 2007; *Din comorile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova*. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Dir. gen. Elena Pintilei. Coord. și editor Aliona Tostogan. Tomul 2. *Patrimoniul documentar moldovenesc. Valori bibliofile înstrăinate*, Chișinău, BNRM, Tipogr. „Primex-Com”2018.

rioadă 1643-1918, dintre care peste 400 de exemplare aparțin Bibliotecii Naționale⁸. Multe dintre cărți posedă însemnări manuscrise, care indică apartenența acestora la anumite parohii sau mănăstiri, dăruite sau vândute Bibliotecii Naționale după închiderea lăcașelor sfinte în perioada sovietică sau au fost adunate în urma expedițiilor arheografice. Pe parcursul activității de cercetare m-am aplecat asupra cărților vechi cu însemnări manuscrise, am participat la conferințe științifice, iar comunicările despre valorile bibliofile din fondurile Bibliotecii Naționale le-am publicat în reviste științifice din Republica Moldova⁹.

De un interes sporit se bucură colecția de carte veche a Bibliotecii Naționale din partea cercetătorilor științifici și a colaboratorilor acestei instituții, care cercetează și publică materiale interesante despre valorile bibliofile adunate în timp. Astfel, prin organizarea de conferințe științifice, mese rotunde, simpozioane, mediul științific este încurajat să valorifice cărțile vechi, documente, hărți și alte piese de patrimoniu din bogata colecție a Bibliotecii Naționale. Una dintre cele mai însemnate activități științifice organizate de această instituție de cultură este Simpozionul Științific Internațional *Valori bibliofile*, care se desfășoară anual, începând cu 17 iunie 1992, la care participă personalități marcante ale științei și culturii românești din Republica Moldova și România¹⁰. Sunt discutate subiecte interesante și captivante despre cărțile tipărite în spațiul românesc și peste hotare, sunt abordate probleme de artă și circulația cărții, filierele prin care au pătruns în anumite regiuni, prezența lor în biserici și mănăstiri etc. Rezultatele cerce-

tărilor sunt editate în revista *Magazin bibliologic. Revista științifică și praxiologică*, între copertile căreia sunt incluse cele mai reprezentative contribuții despre cărțile vechi.

Pe parcursul existenței sale fondurile Bibliotecii Naționale s-au îmbogățit substanțial. Dacă la 45 de ani de la înființare, în bibliotecă existau doar opt mii de cărți, în anii '60 ai secolului al XX-lea numărul unităților a depășit cifra de un milion. Precizăm că o mare parte dintre ele au fost tipărite în perioada sovietică, iar conținutul lor poartă amprenta ideologiei timpurilor respective. În această perioadă a fost achiziționat un număr mare de cărți vechi românești și străine, astfel Biblioteca Națională s-a învrednicit de una dintre cele mai numeroase și valoroase colecții de carte veche în diferite limbi europene, pe care o deține în prezent. Colecția de carte veche și rară a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova este conservată în încăperi special amenajate, cărțile sunt păstrate la o temperatură și umiditate constante. În mare parte sunt în stare bună de conservare, iar colectivul secției Carte veche și rară, condusă de Veronica Cosovan, are o atitudine pedantă față de starea fizică a cărților, ori fiecare exemplar este păstrat în cutii, care sunt amplasate pe rafturi metalice. Dincolo de faptul că aceste piese de patrimoniu sunt bine conservate și îngrijite, acestea sunt admise pentru cercetare oamenilor de știință. Cărțile au fost descrise judicios în fișe speciale, unele au descifrate însemnările manuscrise, ori în această privință sunt necesare cunoștințe în paleografie.

Cărțile de patrimoniu din Secția Carte rară și veche sunt promovate în expozițiile

⁸ Igor Cereteu, *Cartea românească veche și modernă în fonduri din Chișinău. Catalog*. Cuvânt înainte Prof. univ. dr. Iacob Mârza, Iași, TipoMoldova, 2011.

⁹ Idem, *Însemnări de pe cărți vechi tipărite (din colecția Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova)*, în *Destin românesc*, nr. 4, 2003, p. 83-100; Idem, *Consemnări valoroase pe un Triodion din secolul al XVIII-lea*, în volumul *Din comorile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Album*. Tomul I, Casa editorial-poligrafică „Bons Offi ces”, Chișinău, 2007, p. 44-49; Idem, *Tipărituri bucureștene în colecțiile bibliotecii*, în volumul *Din comorile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Album*. Tomul I, Casa editorial poligrafică „Bons Offices”, Chișinău, 2007, p. 49-52; Idem, *Tipărituri vechi și rare în colecția Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova*, în *History and Politics. Revistă de istorie și politică*. ULIM, an I, nr. 1-2, 2008, p. 193-204; Idem, *Valori cărțurărești din secția Carte veche și rară a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova*, în *Magazin bibliologic. Revista științifică și praxiologică* [Biblioteca Națională a Republicii Moldova], 2012, 1-4, p. 36-40.

¹⁰ *Simpozionul Științific Internațional „Valori bibliofile”: 25 de ani*. Concepție și elab. Aliona Tostogan, Chișinău, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2016, p. 7.

vernise în Muzeul Cărții¹¹ din incinta instituției. Muzeul este vizitat de oamenii de știință, de cei pasionați de valorile noastre vechi, de elevi și studenți. Meritoriu este faptul că în vernisarea expozițiilor sunt implicate și alte instituții deținătoare de carte veche din Republica Moldova, astfel valorile noastre de patrimoniu devin accesibile unui public variat, iar prin aceste activități se poate urmări nivelul nostru de cultură pe parcursul secolelor.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova a adunat pe parcursul celor 190 de ani de existență un număr apreciabil de mare de cărți cu valoare de patrimoniu. Cercetarea și promovarea valorilor bibliofile s-a intensificat în timpul directorilor Alexe Rău (1992-2015) și Elena Pintilei (2015-prezent), perioadă care se suprapune în mare parte pe existența Republicii Moldova ca stat independent. După proclamarea independenței de stat a Republicii Moldova s-au deschis noi oportunități

de cercetare a cărții românești. Dacă până în anii '90 ai secolului al XX-lea acest domeniu a fost exclus din mediile de cercetare, pentru că punea în evidență identitatea noastră românească, ulterior oamenii de știință și bibliografii s-au implicat în valorificarea cărții vechi românești mai întâi din spațiul Moldovei istorice, ulterior și al întregului spațiu românesc. Biblioteca Națională a Republicii Moldova este principala instituție de cultură, care valorifică și promovează cartea veche de patrimoniu, prin organizarea de conferințe, simpozioane științifice și lansări de carte. Materialele prezentate și discutate în cadrul acestor activități științifice sunt publicate în reviste și culegeri de articole. Biblioteca vernisează expoziții, în care sunt expuse cele mai reprezentative cărți de patrimoniu, ori prin aceste activități se contribuie la trezirea interesului societății pentru cartea noastră de patrimoniu.

¹¹ În cadrul discuțiilor tezei de doctor habilitat în istorie cu tema *Cartea românească veche în Estul Moldovei (sec. XVI-XIX)*, pe care am susținut-o la 26 iunie 2018, am optat pentru înființarea unui centru de cercetare a cărții vechi și inaugurarea unui Muzeu al cărții vechi la Chișinău. A se consulta în această privință teza de doctor habilitat, p. 256: http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53251/igor_cereteu_thesis.pdf

DATE CONCLUDENTE DESPRE ISTORIA DE IERI ȘI DE AZI A BIBLIOTECII NAȚIONALE

Rezumat: Articolul reliefează date interesante din istoria Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și despre bibliotecarii/directorii care au lăsat o amprentă semnificativă asupra istoriei instituției. De asemenea, reflectă viziuni și opinii ale contemporanilor despre fiecare etapă de dezvoltare a bibliotecii de-a lungul celor 190 de ani de activitate.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Publică Gubernială, Biblioteca Publică din Chișinău, istoria bibliotecii.

Abstract: The article highlights interesting facts from the history of the National Library of the Republic of Moldova, informs about library directors and specialists who have had a major impact on the history of the institution. It also reflects the views and opinions of contemporaries on each stage of the library's development over the past 190 years.

Keywords: National Library of the Republic of Moldova, The Province Public Library, The Chișinău Public Library, history of the library.

Fondarea primei biblioteci publice din Basarabia

Istoricul Petru Ganenco, ex-director al Bibliotecii Naționale, notează în lucrarea sa *Scrieri istorice* că fondarea primei biblioteci publice din Basarabia a durat doi ani: din 11 iulie 1830, când guvernatorul civil al Basarabiei, A.I. Sorokunski, a primit circulara specială a Ministerului Afacerilor Interne al Rusiei „Cu privire la fondarea în gubernii a bibliotecilor publice pentru lectură”, și până la 22 august 1832, când a avut loc deschiderea oficială a Bibliotecii.

Guvernatorul a convocat o consfătuire specială privind fondarea la Chișinău a bibliotecii publice, la care s-a decis de a finanța biblioteca din contul bugetului de stat al Basarabiei, în mărime de până la 10 la sută din volumul acestuia, buget din care era întreținută o parte din instituțiile de stat”.

Istoricul Petru Ganenco citează și o circulară emisă de guvernatorul civil al Basarabiei, A.I. Sorokunski, în care se arată că „procurarea cărților pentru Biblioteca publică din Chișinău poate fi efectuată la sfârșitul fiecărui an potrivit registrelor, pe care este obligat să le perfecteze bibliotecarul sub conducerea directorului gimnaziului și care urmează a fi aprobate de către guvernatorul civil al Basarabiei” [4, p. 53].

Petru Ganenco subliniază că „Biblioteca Publică din Chișinău a fost unica bibliotecă provincială din Rusia fondată din contul

Svetlana BARBEI
specialist principal, secția Relații
internaționale și suport managerial
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
sbarbei@bnrm.md

Angela DRĂGĂNEL
specialist principal, secția Studii și cercetări
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
adragnel@bnrm.md

mijloacelor de stat, în timp ce în alte orașe guberniale din Rusia bibliotecile publice au fost fondate din donații, din care cauză o bună parte din ele, din lipsă de mijloace financiare, nu după multă vreme, și-au încetat activitatea” [4, p. 56].

Cu referință la fondul de carte al primei biblioteci publice din Chișinău, Nina Negru, cercetător literar, fostă șefă a secției Studii și cercetări a Bibliotecii Naționale, menționează în lucrarea *Bibliotecile Basarabiei și ale Transnistriei și conștiința de comunitate* că „studiind fondul inițial de carte, îți dai seama că acesta era o mica bibliotecă de specialitate pentru cei interesați de istoria Rusiei și a Franței, de literatura antichității și de arta militară. Era, de fapt, biblioteca particulară a lui Liprandi, achiziționată în mare parte la sugestia autorităților, care lucrau sub controlul Ministerului de Interne – adevăratul ctitor al bibliotecii. Cei care au selectat din biblioteca lui Liprandi 428 de volume pentru a fi cumpărate de prima bibliotecă publică din Basarabia au dat prioritate capodoperelor grecești și latine (traduse, cele mai multe, în franceză), chiar dacă prin aceasta s-a imprimat instituției un caracter academic, izolând-o de comunitatea băștinașilor, dar și de a celorlalte grupuri etnice și profesionale din oraș” [6, p. 20-21].

În alt context, aceeași autoare precizează că „organizatorul și tutorele bibliotecii a fost doctorul în drept Petru Manega, venit de la București înainte de 1830 și dispărut în mod misterios la 1840. A fost omul care, timp de aproape un deceniu, a căutat în oraș case potrivite pentru localul bibliotecii și bani pentru arendarea sau cumpărarea caselor Bogaciov” [7, p. 27].

Cu referință la primul bibliotecar al bibliotecii publice guberniale, istoricul Petru Ganenco notează următoarele: „La 1 mai 1832, învățătorul de limbă moldovenească de la Școala Județeană din Chișinău, Gavril Bilevici a fost confirmat în mod oficial în calitate de bibliotecar. În prealabil, la cererea guvernatorului civil Sorokunski, G.M. Bilevici a depus jurământul de credință «Excelenței sale, țarului», a confirmat în scris și a semnat că «nu aparține de nici

o lojă masonică și de nici o altă societate secretă». Vom menționa că propunerea de a-l numi pe G. Bilevici în funcția de bibliotecar al Bibliotecii publice guberniale din Chișinău era deosebit de potrivită la acea vreme. Absolvind în a.1821 Școala Populară de Bază din Cernăuți, G. Bilevici a predat până în a.1826 la Școala Județeană din Bălți istoria, aritmetica, geografia, limbile moldovenească, slavonă și germană, iar din 1830 a început să predea la Școala Județeană din Chișinău. Pregătirea multilaterală, precum și cunoașterea limbilor rusă, română și germană îi permiteau lui G. Bilevici să organizeze deservirea necesară în bibliotecă și completarea ei cu literatură națională și străină” [4, pag. 63].

Același autor citează primul document al bibliotecii publice guberniale care stabilește următoarele obligațiuni ale bibliotecarului: „Bibliotecarul se va conduce în activitatea sa de următoarele reguli:

- Biblioteca va fi deschisă zilnic: luni, miercuri, joi și vineri – de la ora 9 până la ora 2 după amiază, marți și sâmbătă – de la ora 5 după amiază până la ora 8 seara.

- Orice persoană bine îmbrăcată are dreptul să intre în bibliotecă fără nicio plată și să citească literatură, fără a-și nota sau a-și declara numele său.

- La ieșirea din bibliotecă, nimeni și sub niciun motiv nu are dreptul să ia cu sine cărțile primite pentru lectură, dimpotrivă, este dator să le restituie bibliotecii în mod obligatoriu.

- Catalogul tuturor cărților existente în bibliotecă se va afla întotdeauna pe masa principală.

- Doritorii de a face extrase din cărți vor găsi în bibliotecă cerneală și tocure de scris, dar ei vor avea obligația să aducă cu sine hârtie.

- Liniștea și buna-cuviință constituie condițiile necesare principale, care urmează a fi respectate în timpul frecventării bibliotecii și citirii cărților.

- Oricine are dreptul să intre în bibliotecă și să rămână acolo cu pălăria în cap, cu manta sau oricare altă îmbrăcăminte caldă, dar nimănui nu i se va permite să intre cu câinele sau fumând” [4, p. 52].

Ceremonia de inaugurare a Bibliotecii Publice din Chișinău

Cu referință la inaugurarea Bibliotecii Publice din Chișinău, Petru Ganenco arată că ea „...a fost deschisă pentru vizitatori, în prezența unei mulțimi extraordinare, la 22 august 1832. Ceremonia de inaugurare a bibliotecii a inclus următoarele: a fost dată citirii circulara ministrului afacerilor interne cu privire la fondarea bibliotecilor publice în orașele guberniale; celor prezenți li s-au adus la cunoștință regulile interne ale Bibliotecii Publice din Chișinău și lista literaturii din bibliotecă; arhierul care asista la ceremonie a stropit biblioteca cu apă sfântă. La ceremonia de inaugurare a bibliotecii au participat reprezentanți ai nobilimii și ai clerului, generali, colonei, scriitorul Alexandru Donici, activiștii politici Krupenski, Pruncul, Roseti, Millo, Cristi, președintele tribunalului regional civil Reabinin și mulți alții.

La ceremonie au fost rostite cuvântări în trei limbi: bibliotecarul Bilevici – în limba română, profesorul Arhanghelski – în rusă și doctorul în drept Manega – în limba franceză. La încheierea ceremoniei, s-a procedat la o înscriere la donații benevole de carte și bani în favoarea bibliotecii inaugurate” [4, p. 66].

Bibliotecarul Nikolai Kozlov

Petru Ganenco precizează, în aceeași lucrare, că „Biblioteca a procurat cel mai mare număr de cărți în anii '30-40 ai sec. al XIX-lea, când bibliotecar era N. Kozlov, care l-a schimbat în 1835 pe G. Bilevici. Recomandându-l pe Nikolai Kozlov în funcția de bibliotecar, Guvernatorul civil al Basarabiei a subliniat că acest om «...va aduce un folos considerabil Bibliotecii Publice din Chișinău prin cunoștințele sale vaste și prin talentul său». Cu salariul care i se cade pentru funcția de bibliotecar se va ține și familia acestui om destoinic, care se află într-o stare cu totul anevoioasă.

Bibliotecarul Kozlov a depus eforturi mari pentru a consolida numărul de cititori ai bibliotecii, era un adept înflăcărat al formelor progresiste de deservire a cititorilor. [...] Fără a avea permisiune oficială, el a implementat o formă nouă de deservire:

cititorilor li se împrumutau la domiciliu cărți de literatură artistică, în special române și reviste, contra unei recipise. Numărul cititorilor a atins în 1844 cifra de 863, fiind citite 1434 de volume” [4, p. 93].

Directorul care a marcat o epocă luminoasă în istoria Bibliotecii (1857-1871)

În lucrarea sa *Biblioteca Publică din Chișinău, „văzută” de către Z.C. Rally-Arbore și C. Stere*, Pavel Balmuș, cercetător științific, critic și istoric literar, afirmă că „Venedict Beller – profesor de germană și matematică la Gimnaziul nr.1, de origine germană, director al Bibliotecii în perioada 1857-1871, a fost directorul care a marcat o epocă luminoasă în istoria Bibliotecii” [1, p. 6].

Autorul menționează că „...de numele directorului Venedict Beller este legată aplicarea, pentru prima dată în Bibliotecă a managementului. Directorul s-a preocupat mai temeinic de organizare, programare, coordonarea și gestiunea resurselor. Rezultatele au fost impresionante: Biblioteca s-a mutat într-o clădire nouă, colecțiile au crescut de câteva ori, se produce, pentru prima dată, democratizarea lecturii publice, în bibliotecă fiind admiși și cititori din alte pături sociale decât nobilimea. Se schimbă radical relațiile dintre bibliotecă și comunitate, pentru aceasta prestându-se o formă largă de servicii de o ținută și de o cultură europeană. Lui Beller îi aparține și prima încercare de la noi de a concepe biblioteca pe modelul Alexandriei, organizând în cadrul ei un muzeu și intenționând exercitarea unor funcții de teaurizare, arhivare și scriptoriale, pe care, însă, nu le-a mai realizat din cauza venirii la Chișinău a unui alt guvernator, căruia occidentalismul directorului bibliotecii nu i-a fost pe plac” [1, p. 6].

În perioada anilor 1900-1904, „[...] Numărul cititorilor, care utilizau serviciile bibliotecii publice, oscila între 2700-3000 de persoane per an. Din care în sala de lectură – 1600-1700 și la abonament – 1100-1300 persoane. Biblioteca împrumuta per an 47-48 de mii documente, iar în mediu per cititor reveneau 16-17 documente. Circulația cărților, în comparație cu colecția de carte

relativ mică, era foarte înaltă: aproximativ de 12-13 ori per an. Merită de menționat că printre cititorii care utilizau sala de lectură și împrumutau cărți la domiciliu erau 1019 femei (39%). Pentru acele timpuri un procent destul de înalt.” [14, pag. 37].

„Interesul față de biblioteca publică gratuită în anii 1905-1907 a crescut și mai mult.

În 1906 biblioteca a înregistrat 3302 de cititori și 53701 de împrumuturi. Femeile-cititoare constituiau 23% din cititorii sălii de lectură, iar dintre cititorii care au împrumutat la domiciliu – 45%” [14, pag. 74].

Pentru comparație, în anii 2017-2021 acest procent a oscilat în BNRM între 58,6 și 62%, iar în republică între 53-57%.

Cea mai longevivă directoare a Bibliotecii (1884-1924)

Daria Harjevski a fost cea mai tânără și mai longevivă directoare a Bibliotecii Publice din Chișinău. Ea a fost numită în funcție la vârsta de 22 de ani și s-a aflat în fruntea Bibliotecii tocmai 40 de ani.

În articolul său *Biblioteca Națională în circuitul de idei*, Alexe Rău, regretatul director general al BNRM, menționează că „[...] din perioada directoratului Dăriei Harjevski se trage o sumă de idei de natură dublă. Ocolindu-le aici pe acelea de ordin politico-ideologic, de sorginte și orientare rubakinistă, aș ține să subliniez că ea a lansat și importante idei de specialitate, care își au continuare până astăzi. Harjevski a pus bazele clasificării și catalogării științifice a colecțiilor, apelând la consultațiile lui Coțiubinski și ale altor savanți cu renume din acea vreme, impulsându-i pe aceștia

să se ocupe, la rândul lor, de clasificarea științelor și de filozofia științei în general; a inițiat publicarea rapoartelor anuale ale Bibliotecii, acestea constituindu-se în veritabile studii de sociologie a lecturii, practică la care se va reveni magistral în perioada de după 1992. A transformat biblioteca într-un centru metodologic și de coordonare pentru toate bibliotecile Basarabiei.” [10, pag. 5-6].

Date despre activitatea Bibliotecii în perioada interbelică

Potrivit datelor invocate de Nina Negru, cercetător literar, în articolul său *Prima bibliotecă pe harta Chișinăului*, „[...] în perioada interbelică, Biblioteca a fost amplasată în sediul primăriei orașului Chișinău, ea fiind cea mai importantă după numărul de volume și de lucrători. Numai Biblioteca Centrală Universitară, condusă de Ion Zaborovschi, a întrecut-o în ceea ce privește mărimea fondului de carte” [8].

Autoarea articolului menționează că „în perioada 1918-1940, directorii Bibliotecii, Maria Arionescu (1931-1934) și Elena Nițescu (1934 - ?), au fost animați de ideea repunerii în drepturi a principiului identității comunitare.

În nou-creata RSSM, în august 1940, la Chișinău se instituie Biblioteca Republicană a RSS Moldovenești, care a fost amplasată în sediul fostei Bibliotecii Centrale Românești, evacuate deja peste Prut” [8].

Cu referință la evaluarea distrugerilor aduse clădirilor și instalațiilor publice din Chișinău, alcătuită în vara lui 1941 de autoritățile românești, Nina Negru precizează că „primăria a suferit cel mai mult în urma diversivunilor organizate de sovietici la retragerea din Basarabia. Nu se cunoaște exact dacă anume biblioteca primăriei a fost ținta celor care au minat clădirea, dar fotografiile ilustrează cu lux de amănunte intențiile ocupanților în ceea ce privește patrimoniul cultural al Chișinăului” [8].

Perioada interbelică este cel mai slab reflectată în publicațiile cercetătorilor care au studiat istoria Bibliotecii Naționale. Pentru Ganenco, referindu-se la această perioadă, relatează doar câteva date în care se referă la o creștere nesemnificativă a colecției bi-

bliotecii [13, pag. 17].

Nina Negru consemnează că „Prin Decizia Consiliului Comisarilor Norodnici din 29.09.1944 se înființează Biblioteca Centrală a RSSM, prin «transplantarea» Bibliotecii Centrale din Tiraspol. Este preluat automat numele «N.K. Krupskaia», pe care Biblioteca Centrală din Tiraspol (RASSM) îl purtase din 1939. Primul ei director, A. Cernovițaia, venită de la Tiraspol, afirma într-un raport că de fapt Biblioteca Centrală fusese organizată în 1940 într-un local minunat, că avea mobilier adecvat și un fond de carte de 900 000 de volume. Considerăm că acestea sunt afirmații fără acoperire, întrucât nu se aduc nicăieri precizări în legătură cu adresa bibliotecii, iar explicațiile referitoare la dispariția subită a milionului de cărți sunt puerile. Cernovițaia se jeluia că românii i-au furat cărțile purtătoare de ideologie comunistă, când se știe că tocmai acestea erau interzise în România. Nu este exclus că aceasta era o modalitate de a masca excluderea deliberată a cărților românești din fondul bibliotecii republicane proaspăt înființate” [8].

Datele din arhiva Bibliotecii arată că Adeli Cernovițaia a deținut funcția de director al Bibliotecii până în anul 1946; Ignatie Teleuță a fost director al Bibliotecii în perioada 1946-1948; în 1948-1955 – Alexandr Suhomlinov; în perioada 1956-1959 – Ion Borș.

„Biblioteca și teatrul încep de la vestiar...”

Afirmația aparține directorului Bibliotecii Alexandru Chirtoacă, care a condus instituția în anii 1959-1963. El a asigurat finalizarea construcției și amenajarea noului local al Bibliotecii în care aceasta își desfășoară în prezent activitatea.

Iată cum descrie contribuția directorului Alexandru Chirtoacă la deschiderea noului local al Bibliotecii ex-directorul adjunct pentru știință al Bibliotecii Naționale, Ion Madan. „[...]Spre sfârșitul anilor '50 ai secolului XX Biblioteca Republicană de Stat se afla în condiții dezastruoase: localul ei de pe strada Pușkin colț cu strada Șciusev, strâmtorat de diferiți locatari, putea să pună la dispoziția cititorilor doar o mică parte din colecțiile sale, acestea fiind plasate prin garaje, subsoluri, în localul Bisericii «Sf. Gheorghe», închisă de către sistemul totalitar bolșevic. Alexandru Chirtoacă a depus eforturi colosale pentru a finisa construcția și a amenaja noul local al Bibliotecii, situat astăzi pe strada 31 August 1989, nr. 78-A.

În iunie 1961, ușile celei mai mari biblioteci din republică au fost deschise solemn pentru cititori, eveniment de o deosebită importanță în viața Chișinăului și a republicii. Alexandru Chirtoacă a triplat personalul bibliotecii, atrăgând absolvenți ai diferitor facultăți ale instituțiilor de învățământ superior cu o bună pregătire, feciori și fiice veniți de la sate, în sângele cărora pulsa respectul și dragostea față de carte.

[...] În 1962 ministrul culturii al URSS Ekaterina Furțeva, deputat de Tiraspol în Sovietul Suprem al URSS, a vizitat Biblioteca Republicană «N. K. Krupskaia» și, fiind impresionată de cele văzute, a făcut cadou bibliotecii noastre un bust de peste patru tone al N.K. Krupskaia, care s-a aflat în hol aproape 30 de ani. La 24 mai 1990 săptămânalul «Literatura și arta» a publicat un

grupaj de materiale, printre care și o scrisoare redactată de mine și semnată de prestigioși savanți universitari, fiind adresată ministrului culturii și cultelor Ion Ungureanu, să fie demitizată instituția de această zeiță comunistă și să i se confirme celei mai vechi bibliotecă basarabene statut de Bibliotecă Națională. Peste o zi bustul a fost scos pentru totdeauna din acest templu” [5, pag. 132].

Alte detalii despre activitatea directorului Bibliotecii Alexandru Chirtoaca se regăsesc într-un interviu acordat revistei „Magazin Bibliologic” de către dna Lina Volkovskaia, ex-secretar științific al Bibliotecii.

„[...] Directorul Bibliotecii avea frumusețea omului care se făurește continuu. Era un om de cultură și o ființă delicată, cum n-am mai văzut printre directorii pe care i-am cunoscut ulterior. În anii 1962-1963, datorită insistenței lui Chirtoacă, aici s-au deschis cursuri gratuite de limbi străine, plus limba română. Dar pe Chirtoacă nu l-am auzit vorbind în limba sa maternă. Așa erau timpurile.

[...] O idee a mea fixă era să avem o sală de lectură de vară, ca la Harkov, și chiar obținuse Al. Chirtoacă terenul din spatele actualei clădiri, unde plantasem o frumusețe de grădiniță cu trandafiri, dar guvernul ne-a luat în scurt timp acea palmă de pământ.

[...] Intrarea în bibliotecă era proiectată inițial altfel de cum o vedeți: cu lambriuri de lemn și coloane din material mai ieftin. Chirtoacă a tunat și a fulgerat, demonstrând celor de la minister că bibliotecă este un Templu și că un templu se construiește din marmură. A obținut ceea ce vedeți.

[...] În general nu ne puneam problema orelor de lucru, ci într-un fel de entuziasm nebun veneam și duminica la serviciu, fiecare câte două ceasuri, pentru a ajuta garderobierele. Atât de mulți oameni veneau, încât se formau cozi înainte de deschiderea bibliotecii. Chirtoacă repeta mereu că bibliotecă și teatrul încep de la vestiar. Noi participam cu plăcere la acest «ceremonial» de luare în primire a hainelor.” [2, pag. 119-120].

Petru Ganenco, un nume de referință al Bibliotecii (1965-1984)

În perioada 1965-1984, aproape 20 de ani, Petru Ganenco a deținut funcția de director al Bibliotecii Naționale, apoi până 1987 a fost director adjunct pentru știință. Petru Ganenco a promovat o viziune pragmatică asupra activității Bibliotecii și a orientat colectivul ei spre știință. Sintagma „știință” a fost introdusă în denumirea mai multor secții (Prelucrarea științifică a documentelor, Organizarea științifică a muncii, Serviciul științifico-metodic, Serviciul de cercetare științifică ș.a.), știința a devenit direcție de activitate pentru fiecare secție. Fiind un organizator talentat și un bun cunoscător al tehnologiilor bibliotecii, Ganenco încă în anii '80 a început implementarea Sistemului complex al calității muncii, cunoscut în prezent ca Managementul Calității Totale.

Cu referință la Petru Ganenco, Ion Madan, ex-directorul adjunct pentru știință al Bibliotecii Naționale, notează în articolul său *Închinarea adâncă în fața unor directori ai Bibliotecii* următoarele: „Petru Ganenco e o conștiință și un nume de referință al Bibliotecii Naționale. E modelul savantului și practicianului biblioteconomist prin calitățile alese ale acestui pământ mult pătimit: devotamentul față de instituție și oamenii ei, dragostea de muncă, modul de gândire și înțelepciunea, ordinea în toate, ospitalitatea și verticalitatea.

[...] A militat pentru completarea și valorificarea colecțiilor, îndeosebi cu ediții privitoare la istoria, limba, tradițiile și personalitățile Basarabiei și Transnistriei și cele ale întregului neam românesc. În acest scop a organizat expediții arheografice în republică, deplasări de grupuri ale colaboratorilor la Moscova, Leningrad, Kazan, Kiev, Cernăuți, Odesa, ca în fondurile de rezervă să depisteze și să aducă la Chișinău edițiile ce lipseau la noi.” [5, pag. 132].

Amănunte despre Fondul secret de publicații al Bibliotecii

În perioada 1960-1990, Biblioteca Națională a deținut un Fond special de publicații denumit atunci „*Speț hran*”, la care aveau acces numai persoane cu autorizări speciale.

Fondul se completa cu publicații indicate în listele primite de la așa numitul *Glavlit* (Direcția Generală pentru Literatură și Tipărituri), care le coordona cu KGB-ul de atunci. După primirea listelor, publicațiile nominalizate în ele erau de urgență transferate din depozitele Bibliotecii în Fondul special, amplasat în subsolul acesteia, iar fișele publicațiilor erau ridicate din toate cataloagele. Prin emiterea acestor liste, organele statului decideau ce trebuie și ce nu trebuie să citească cetățenii URSS.

În Fondul special erau păstrate cărți despre tehnica militară, centrale atomice, religie, erotică, sex și homosexuali, dar și cărți ale emigranților, ale altor autori străini și autohtoni, care conțineau, în opinia cenzorilor de la *Glavlit*, idei nocive pentru existența și viitorul regimului comunist și ale URSS. Printre aceste cărți se regăseau lucrări scrise de Constantin Stere, Nicolae Iorga, George Călinescu, Iacov Iachir-Lăpușeanu, Mihail Bruhis, William Golding, George Orwell, Aleksandr Soljenitin, Vladimir Nabokov, Gustave Flaubert etc.

După prăbușirea fostei URSS, toate publicațiile din Fondul special au fost transferate în depozitele Bibliotecii, devenind astfel deschise pentru publicul larg. Mulți ani la rând aceste lucrări s-au aflat în topul celor mai solicitate publicații de către cititori.

Doă decenii de suprasolicitare a Bibliotecii

În anii 1970-1980, din cauza suprasolicitării bibliotecii, cititorii acesteia așteptau, de regulă, cărțile comandate la catedrele de împrumut mai bine de două ore. Tot atunci biblioteca a avut cel mai lung program de lucru pentru cititori: de la 9.00 până la 22.15.

În aceeași perioadă s-a înregistrat cea mai mare frecvență zilnică a cititorilor: ea atingea cifra de o mie, iar lungimea cozilor la catedrele de împrumut ajungea la 10 me-

tri. Din cauza deficitului de locuri în sălile de lectură, cititorii își găseau loc de lucru pe scări, pe pervazuri, în sala de cataloage. Mulți cititori luau masa în bibliotecă.

Directoratul Tatianeii Levandovski (1987-1991)

În perioada 1987-1991, în fruntea Bibliotecii s-a aflat Tatiana Levandovschi, care a „crescut” în sânul colectivului: de la bibliotecar până la director.

Odată cu apariția primelor calculatoare, dna Levandovschi a contribuit plener la începerea automatizării unor procese de bibliotecă și crearea bazei de date. Fondul de carte în limba română a fost transferat din secția Literatura în limbi străine în Lectura publică. Au demarat procesele de implementare a metodei de lucru în brigăzi, de prestare a serviciilor cu plată, de organizare a vânzării publicațiilor eliminate din colecțiile Bibliotecii. În scopul consolidării colectivului, la inițiativa Tatianeii Levandovschi a fost creat un nou colectiv coral (Biblioteca a avut un cor și pe timpurile dlui Ganenco), care era dirijat de un specialist angajat la lucru prin contract.

Anul 1989 a adus o rază de speranță în rezolvarea problemei spațiului în Bibliotecă. Urmare a numeroaselor adresări în instanțele superioare, Bibliotecii i-a fost oferit blocul nr. 2 al Universității Tehnice care reprezintă un monument istoric. În acest local a activat Seminarul Teologic, prima școală din Gubernia Basarabia, unde a învățat Alexe Mateevici. În acel moment clădirea era părăsită: bunurile materiale au fost evacuate din cauza stării avariate a blocului. Pe atunci conducerea Bibliotecii visa la construirea unei galerii ce ar lega blocurile nr. 1 și nr. 2 și o poștă pneumatică pentru transportarea cărților, dar aceste visuri așa și nu s-au împlinit.

Decenii de reforme. Tentația filosofiei (1992 – 2015)

În perioada 1992-2015, preț de 23 de ani, în fruntea Bibliotecii Naționale s-a aflat Alexe Rău – manager de calitate, bibliolog, poet și filozof al culturii.

Lui Alexe Rău i-a revenit cea mai complexă etapă din istoria modernă a țării, când în societate, dar și în Bibliotecă, s-a produs ruperea de la trecutul sovietic, trecerea de la ideologia veche la valorile democratice și naționale. Biblioteca s-a confruntat cu o mulțime de probleme noi, necunoscute până atunci. Era nevoie de reforme profunde, de soluții neordinare pentru noile situații care au apărut atunci. În lipsa directivelor, îndrumărilor și recomandărilor „de sus”, conducerea Bibliotecii a fost nevoită de una singură să găsească cele mai potrivite soluții.

Iată ce remarca, în amintirile sale despre Alexe Rău, ex-ministrul culturii și cultelor, actorul și regizorul Ion Ungureanu: „Pe Alexe Rău l-am cunoscut acum un sfert de veac, când am preluat funcția de ministru al culturii. Atunci, când a apărut problema numirii în funcție a unui nou director al bibliotecii «Krupskaia» – așa se numea ea pe atunci – și a fost nominalizată candidatură lui Alexe Rău, am ținut să fac cunoștință mai îndeaproape cu dumnealui. Mi s-a părut un tânăr modest, așa spune, prea sfios pentru această funcție importantă, mai ales că trebuiau făcute multe schimbări radicale, ca această bibliotecă super ideologizată să devină o Bibliotecă Națională adevărată.

El și-a expus – cu un glas domol – planul de reformare și am rămas uimit de profesionalismul și concretețea măsurilor, pe care avea de gând să le ia – cunoștea foarte bine starea de lucruri de la biblioteca «Krupskaia», unde doar un procent infim alcătuia cartea în limba română (moldovenească), toată cu grafia chirilică. Ținând cont că nu prea existau căi de a suplini fondurile cu cărți necesare (mai eram încă în URSS), spera, dacă va fi numit în funcție, să fie sprijinit de Ministerul Culturii. I-am promis că va fi ajutat și să nu se sfiască să ne deranjeze cu orice problemă. L-am rugat să aștepte puțin în anticameră și în curând, după perfectarea deciziei, a plecat de la minister cu ordinul de numire în funcția de director al bibliotecii, care, în scurt timp, sub conducerea lui Alexe Rău a devenit o Bibliotecă Națională adevărată” [12, pag. 4].

În anul 1992, Alexe Rău a luat o decizie îndrăznească – de a elimina de pe fațada edificiului Bibliotecii Naționale toate însemnele comunisto-sovietice: secerile cu ciocanele și stelele cu cinci colțuri. Iată ce a povestit despre aceste lucrări însuși Alexe Rău într-un interviu acordat *Ziarului de Gardă*: „La sfârșit de primăvară, după ce am avut în vizită niște colegi de peste Prut, am pus la cale prima ediție a Salonului Internațional de Carte și, trecând în revistă starea în care se aflau exteriorul și interiorul sediului Bibliotecii, am luat o decizie fermă să eliberăm fațada edificiului de însemnele comunisto-sovietice: secerile cu ciocanele și stelele cu cinci colțuri. La capitelurile tuturor celor zece piloni doric, care constituie elementele decisive ale expresivității fațadei, erau sculptate, în tehnica basoreliefului, câte trei medalioane-cununi (una frontală și două laterale), în interiorul cărora erau cioplite în relief seceri cu ciocane sau stele sovietice. Seceri cu ciocane de format și mai mare, turnate din beton, erau amplasate, ca elemente decorative, pe grilajele ce acopereau nișele centrale ale sistemului de ventilare. Ca să dai jos de pe fațadă acele elemente comunisto-sovietice, care nu erau doar niște detalii aplicate, ci cioplite, săpate în piatră de Cosăuți, era nevoie de o macara, de muncitori pricepuți la dăltuitul în piatră. Or, stelele, secerile și ciocanele

nele trebuiau înlăturate, desprinzându-le cu dalta de perete, de o așa manieră, încât locul din care au fost înlăturate să aibă un aspect îngrijit, să nu se știrbească aspectul fațadei. Toate acestea costă bani, desigur. Atunci m-am adresat la niște colegi cu care am făcut milităria pe când eram student la USM, ofițeri în rezervă, ca și mine, care, în acel moment, erau angajați în slujbe profitabile la Ministerul Apărării. Ei au și găsit o macara militară cu un excelent macaragiu și trei ostași care își făceau serviciul militar într-o unitate de construcții. Cheltuielile legate de macara, ciment, nisip și alte materiale, dar și de remunerarea ostașilor și le asumase Ministerul Apărării. Biblioteca avea grijă să-i asigure pe cei patru cu masă de trei ori pe zi. În două săptămâni și trei zile, toate însemnele bolșevice au fost înlăturate, fațada Bibliotecii luând aspectul de astăzi. Acesta a fost primul caz din Chișinău de excludere a însemnelor comunisto-sovietice” [11].

Despre alte inițiative ale lui Alexe Rău povestește în amintirile sale și Tatiana Costiuc, șefă de departament al BNRM la începutul anilor '90: „[...] Citeam recent o mărturisire a lui Alexe Rău despre anul 1992 ca despre cea mai frumoasă perioadă din viața profesională și m-am gândit că nu doar pentru el, ci pentru toată echipa noastră de atunci au fost cei mai frumoși ani bibliologici. Și nu eram deloc începători, la începutul anilor '90 aveam ceva experiență în spate, dar din acest an totul a pornit altfel. Aveam și vârsta tuturor îndrăznelilor, dar și conjunctura favorabilă entuziasmului nostru. Prin deam din zbor ideile lui Alexe Rău și într-un timp scurt Biblioteca Națională a devenit locul celor mai frumoase lansări de carte, a fost reluat cenaclul literar «Miorița», s-au inaugurat niște activități deosebite: ateneul «Biserica Albă», simpozionul «Valori bibliofile», Clubul biblioteconomiștilor, Salonul Național de Carte, colaborări cu uniunile de creație, cu Asociația Istoricilor, Ambasada României și câte altele. Era o atmosferă plină de vervă creativă, concursuri de idei...” [3, pag. 41].

Vera Osoianu, director adjunct al BNRM, mărturisește că printre multele manifestări organizate de-a lungul anilor

de Biblioteca Națională cea mai dragă sufletului rămâne a fi Anul Bibliologic: „În toate edițiile câte au fost organizate, până în prezent, s-au întâmplat atâtea lucruri frumoase, atâtea întâlniri și experiențe, atâtea comunicări care au făcut onoare bibliotecii, dar și celor veniți să ne cunoască, din alte părți. Din an în an această manifestare a luat amploare, ajungând să devină nu numai o întrunire profesională și o manifestare de referință a Bibliotecii, dar și o sărbătoare de suflet, așteptată de toată lumea. Pentru cei din Departamentul Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie acest eveniment chiar era adevărată sărbătoare. Cum începea forfota pregătirilor, Tatiana Costiuc și Nina Gurschi începeau căutarea pânzei pentru un costum nou, până când într-un an n-am rezistat provocărilor și exact la data manifestării eram și eu împopoțonată cu haină nou nouță” [9, pag. 201].

Regretatul Alexe Rău a visat mult: la scanner automat, multifuncțional, cu viteză mare de scanare, la echipamentul modern pentru Editură și Legătorie, la o galerie acoperită care o să facă legătura dintre două clădiri ale Bibliotecii, la un Catalog unic al Moldovei, la Biblioteca virtuală a Moldovei, la un sistem de servire a utilizatorului, când cărțile vor fi transportate drept pe masa cititorului etc.

În Cadrul de programare pentru anul 2015 – ultimul său document pe care l-a scris și l-a lăsat pentru colectivul Bibliotecii Naționale – sunt specificate unele elemente ale culturii instituționale:

- Sloganul anului: „Noi suntem cei mai buni, noi suntem integrați în Europa”;
- Simbolul moderator: *Pescărușul lui Richard Bach*;
- Dimensiunea prioritară și predilectă: *Înălțimea*;
- Principiul deontologic de bază: *Lucrul bine și frumos făcut*.

Date despre performanțele Bibliotecii din ultimii ani

• În anii 2015-2022, Biblioteca Națională, sub conducerea actualului director general, Elena Pintilei, a înregistrat progrese evidente în ceea ce privește dezvoltarea parteneriatelor naționale și internaționale, stabilirea

și dezvoltarea relațiilor de colaborare cu bibliotecile naționale din mai multe țări ale lumii, cu instituții informaționale, de memorie, cultură și educație, în scopul satisfacerii intereselor de informare, studiu, lectură, educație a comunității. Potrivit situației din ianuarie 2022, Biblioteca Națională avea încheiate peste 30 de acorduri de colaborare cu instituții și alte entități din țară și de peste hotare

- În anul 2018, Biblioteca Națională a creat, în cadrul secției Carte veche și rară, „Muzeul Cărții”, muzeu care oferă oportunități de desfășurare a activităților de promovare a patrimoniului documentar. Implementarea acestui proiect este rodul colaborării fructuoase a unei echipe de entuziaști, condusă de directorul general al BNRM, Elena Pintilei. Proiectul a fost realizat în baza diplomei de master a unei studente din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Facultatea de Arte Plastice și Design. Pentru dotarea muzeului a fost achiziționat echipamentul special, confecționat din metal și sticlă. Nivelul de iluminare a bunurilor culturale a fost proiectat în așa fel ca să nu depășească limita accesibilă și să nu provoace sporirea gradului de raze ultraviolete, care sunt dăunătoare documentelor și duc la distrugerea fotochimică a acestora. Designul corpurilor de iluminat creează o atmosferă armonioasă, datorită ajustării direcției fasciculelor luminoase și a intensității acestora.

- În anul 2019, Biblioteca Națională a achiziționat un microbuz marca Ford Transit Custom Kombi, care este utilizat în procesul de distribuire a donațiilor de carte pentru bibliotecile din raioanele republicii și de acordare a asistenței metodologice de

către specialiștii BNRM pentru bibliotecarii din întreaga țară.

- În anul 2020, Guvernul Japoniei a oferit BNRM un grant în valoare de 400 de mii dolari SUA pentru realizarea proiectului „Îmbunătățirea echipamentului de digitalizare a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova”. Până la începutul anului 2022, au fost procurate 4 scanere, inclusiv unul automat și altul pentru scanarea formatelor mari, 3 stații de lucru adiacente scannerelor și un server de mare capacitate. În acest răstimp, în cadrul proiectului a fost desfășurat un ciclu de cursuri de formare pentru specialiștii Bibliotecii.

În prezent, Biblioteca Națională este instituția cu cele mai numeroase colecții de documente pe diferite suporturi de informație din țară. Numărul acestor colecții constituie 2,5 mln. de unități. Biblioteca Națională a devenit o prezență vie, activă în contextul cultural la nivel național, colaborând atât cu autorități publice, ambasade acreditate în Moldova, mass-media, uniuni de creație, cât și cu instituții de memorie, cultură și educație.

Intrând într-o nouă etapă de dezvoltare, Biblioteca Națională încearcă să reconsidere rolul și locul său în societatea informațională, în care intră rapid tehnologii avansate. Societatea are nevoie de noi servicii de înaltă calitate, produse noi în format text, audio și alte formate. Cea mai veche bibliotecă principală din țară ar trebui să devină un integrant al tuturor participanților procesului informațional – instituții de cultură, știință, educație, edituri etc., în scopul contribuirii creșterii ascensiunii intelectuale, științifice și spirituale a republicii.

Referințe bibliografice:

1. BALMUȘ, Pavel. Biblioteca Publică din Chișinău, „văzută” de către Z. C. Rally-Arbore și C. Stere. In: Magazin bibliologic. 1997, nr. 2/3, p. 26. ISSN 1857-1476.
2. Centenarul Al. Chirtoca. Interviu cu dna Lina Volkovskaia, secretar științific la BNRM (1960-1968). Interviu de Nina Negru. In: Magazin bibliologic. 2007, nr. 2, pp. 119-122. ISSN 1857-1476.
3. COSTIUC, Tatiana; CHERMAN, Mihai. Între Drumuri și Cărți. In: Magazin bibliologic. 2002, nr. 2, p. 41. ISSN 1857-1476.
4. GANENCO, Petru. Scrieri istorice. Vol.1. In: Chișinău, 2001, 196 p. ISBN: 9975-9991-1-5.
5. MADAN, Ion. Închinarea adâncă în fața unor directori ai Bibliotecii. In: Magazin bibliologic, 2007, nr. 2, pp. 131-136. ISSN 1857-1476.

6. NEGRU, Nina. Bibliotecile Basarabiei și ale Transnistriei și conștiința de comunitate. Chișinău, 2002. 191 p. ISBN 9975-9992-5-5.
7. NEGRU, Nina. Descălecatul dintâi. In: Magazin bibliologic. 2007 nr. 2, p. 29. ISSN 1857-1476.
8. NEGRU, Nina. Prima bibliotecă publică pe harta Chișinăului. [on-line]. [citată 20 februarie 2022]. Disponibil: <https://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2858>
9. OSOIANU, Vera. Cultura organizațională: povestiri, mituri, credințe despre BNRM. In: Meridianul Zero în Sistemul Național de Biblioteci (1996-2016). Chișinău, 2017, p. 201.
10. RĂU, Alexe. Biblioteca Națională în circuitul de idei. In: 170 ani BNRM: Catalogul expoziției. Chișinău, 2003, pp. 5-6.
11. RĂU, Alexe. Bustul Nadejdei Krupskaja depozitat într-un refugiu pentru bibliotecari și cititori în caz de bombardamente [on-line]. [citată 20 februarie 2022]. Disponibil: <https://www.zdg.md/interviuri/bustul-nadejdei-krupskaja-depozitat-intr-un-refugiu-pentru-bibliotecari-si-cititori-in-caz-de-bombardamente/>
12. UNGUREANU, Ion. Un Preot al templului Cărții. In: Magazin bibliologic. 2015, nr. 1/4, p. 4. ISSN 1857-1476.
13. ГАЕНЕНКО, П.Т. Основные исторические периоды развития Государственной библиотеки МССР им. Н.К. Крупской за 150 лет. In: Государственной Ордена Дружбы Народов библиотеки МССР им. Н.К. Крупской за 150 лет. Chișinău, 1982. 226 p.
14. КИРТОКА, А.С. Кишиневская народная бесплатная библиотека читальня (1896-1909). Chișinău: Cartea Moldovenească, 1961. 94 p.

COMORILE DIN STRADA AUGUST (BNRM LA 175 ANI)

La originile sale, Biblioteca Gubernială (predecesoarea Bibliotecii Naționale) se constituia din ediții remarcabile, iar cărțile generalului Liprandi și cele din donația Bibliotecii Academiei Imperiale de Științe din Sankt Petersburg erau adevărate rarități. Cărți vechi, cărți fundamentale scrise de marii autori ai lumii. Unele din ele, ca cele ce făceau parte din lotul Liprandi, de exemplu, au ajuns până la noi. Luându-le în mână, te trimite *volens-nolens* gândul la mâinile prin care au trecut până acum. La mâinile cititorilor din 1832. Cum erau ei? Cum gândeau? Ce sentimente îi încercau în momentul festiv al deschiderii primei biblioteci publice din urbea lor și din Basarabia în general. Dar ce emoții îl încercau pe primul bibliotecar, pe Bilevici? Asemenea informații nu pot fi recuperate. Ele se neantizează odată cu trecerea la cei dreپți a oamenilor. Există însă ceva prin care toți acești oameni au rămas vii, printre noi și vor continua să ră-

Alexe RĂU,
23 august 2007

(articol preluat din „Gazeta bibliotecarului”,
2007, iulie/august (nr. 7/8)
[http://www.bnrm.md/files/publicatii/
Gazeta_bibliotecarului_81-82.pdf](http://www.bnrm.md/files/publicatii/Gazeta_bibliotecarului_81-82.pdf))

mână în veacuri. Acest ceva sunt comorile pe care le-au adunat și le-au ocrotit, cărțile și documentele în care se păstrează gândurile, emoțiile, ideile, cunoștințele, dorurile generațiilor de bibliotecari care au slujit acestei biblioteci în decursul celor 175 de ani pe care ea îi împlinește acum.

Una din trăsăturile specifice ale BNRM este că în cadrul ei nu se rupe firul tradiției. Fiecare generație de salariați învață, moștenește ceva de la predecesori, ca mai pe urmă să procedeze și ei la fel cu bibliotecarii urmași. Pe firul acesta nevăzut s-au ținut și s-au înmulțit colecțiile bibliotecii, comorile care au trecut fiecare prin mâini de bibliotecar pentru a fi catalogate, clasificate, puse la locul lor unic în rafturi, ca astfel să poată fi regăsite și date să treacă prin mâinile generațiilor de cititori ai acestei biblioteci.

„Câte generații de bibliotecari s-au perindat până acum în această bibliotecă?” m-a întrebat ieri un ziarist. Am stat și am socotit amândoi și ne-au ieșit cam vreo treizeci. Dar asta am stabilit-o așa, din mersul gândului, fără coroborare documentară. Oricum, însă, firul este deja impunător, iar rezultatele muncii și gândirii colective în aceste aproape două secole se adună într-un fel de stil distinct.

Biblioteca aceasta a trecut pe sub multe balanțe, pe sub multe răzmutări și schimbări de macaz. Dar nimeni niciodată nu a reușit să facă o schimbare din rădăcină. Firul acela este, vorba poetului, „decât bronzul mai tare”. Se ascunde în situația aceasta paradoxul principal al unei biblioteci naționale. Pe de o parte, ea trebuie să aibă un caracter conservator, căci menirea primă a ei este salvagardarea memoriei neamului. Reglementările la acest capitol sunt, dacă se poate spune așa, „blindate”, ele pot fi schimbate mai greu decât constituția americană. Asta, desigur, dacă ingerințele politice nu abrogă definitiv o atare stare de lucruri.

Biblioteca aceasta a trecut pe sub cumpenele multor schimbări și răsturnări politice, dar firul acela, totuși, nu s-a rupt. Pe de altă parte, cu trecerea deceniilor și secolelor apar în țară mai multe biblioteci și atunci BN trebuie să găsească soluții înțelepte de a echilibra conservatismul cu schimbarea, cu liberalismul chiar. Având o experiență seculară, ea este solicitată de rețelele mai tinere de biblioteci să-și exercite funcții noi, două dintre ele fiind strategice ca și funcția memorială: asigurarea sistemului național de biblioteci cu instrumente de lucru bibliografice, biblioteconomice etc. (adică prestarea de servicii comprehensibile pentru biblioteci) și atragerea lor în proiecte comune.

Apoi vin serviciile pentru utilizatori (atunci când BN nu e o instituție cu caracter închis), apoi colaborarea internațională (mai ales UBC, UAP, proiecte internaționale) și așa de firul acela principal se leagă fire noi, care pot fi numite determinante ale conceptului de BN. Aceste determinante s-au constituit istoricește și depind în primul rând de nivelul și de caracterul de dezvoltare a țării respective.

În 1992, când a început reforma principială a BNRM, noi am ales un model axat pe un nod strategic, din care decurg direcțiile strategice principale ale conceptului de BN: memoria, rolul de inimă a rețelei naționale de biblioteci, cercetare și dezvoltare, accesul cetățenilor întregii republici la comorile și la colecțiile de documente ale instituției. Modernizarea, schimbarea, care trebuie să se deosebească de acelea din bibliotecile de alt tip, au pornit din chiar nodul conceptual strategic de care am pomenit și se extind, ca razele asupra direcțiilor strategice.

În 1991, în cadrul sesiunii generale IFLA de la Moscova, la inițiativa dnei Irina Bagrova, biblioteconomistul Peter Lor a făcut un studiu de caz asupra evoluției BN

în mai multe țări, constatând că cele trei direcții strategice de care am pomenit mai sus sunt luate în considerare aproape pretutindeni. Diferențele vin de la accentele care se pun pe o direcție sau alta și din nivelul de dezvoltare a țării. El propune chiar o metodologie de specificare a conceptului BN într-o țară sau alta, în funcție de nevoile de dezvoltare ale acestei țări. În 1992, noi am elaborat un concept care cuprinde toate determinantele istoricește constituite ale stabilimentului de BN, adică am privit lucrurile mai larg ca autorul studiului de caz pomenit. Însă factorul ce se cheamă nivelul de dezvoltare a țării nu a fost evaluat suficient de exigent, din care cauză ne-am pomenit și cu un al doilea paradox, rezultat al depășirii de către intențiile noastre conceptuale a potențialului țării. Totuși, entuziasmul nostru, lucru necunoscut în reglementările IFLA, UNESCO etc., ne-a permis să realizăm niște performanțe competitive pe plan internațional. Am căutat sponsori, am făcut lucruri mari cu mijloace puține, am câștigat granturi și, principalul, ne-am sacrificat acestei instituții pe care am slujit-o și o slujim cu credință. Medalia Uniunii Europene și medalia de aur a Fondului de Excelență de la Geneva conferite Bibliotecii noastre sunt o recunoaștere, o răsplată, o încurajare, dar și un act de întărire a credinței față de profesia aleasă și față de instituția în care ne realizăm ca oameni veghetori și salvagardatori de comori, dar și ca promotori ai progresului, cunoașterii și schimbării în societate.

Mă închin până la pământ în fața colegilor mei de la BNRM, cinstindu-le astfel truda lor, fidelitatea, talentul, răbdarea, felul cum știu să continue acel fir ca să se lungască în veac pomenirea neamului nostru, căci de acolo, din veacuri, vom fi pomeniți și noi. Colegii mei fac parte și ei din comorile de pe strada August.

CZU 02(478)

027.54(478):[021+021.64]

DOI 10.5281/zenodo.6828018

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ – PROMOTOR AL MODELULUI STRATEGIC AL SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

Rezumat: Articolul demonstrează previzibilitatea și importanța fundamentală a Modelului Strategic al Sistemului Național de Biblioteci. Menționând caracterul participativ de elaborare a documentului, autorii reflectă etapele procesului, precum și componentele/acțiunile prevăzute în scopul îmbunătățirii poziționării bibliotecii în societate.

Cuvinte-cheie: Modelul strategic, Sistemul Național de Biblioteci, impactul Modelului Strategic.

Ludmila CORGHENCI

șefa Centrului de Formare Profesională
Continuă în Biblioteconomie și Științe ale
Informării,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
lcorghenci@bnrm.md

Vera OSOIANU

director adjunct, Direcția Cercetare și
Dezvoltare în Biblioteconomie și Știința
Informării,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
bnrmvo2012@gmail.com

Abstract: The article demonstrates the predictability and fundamental importance of the Strategic Model of the National Librarianship System. The authors mention the participatory nature of the document's evolving, reflect the stages of this process, components and actions provided in order to improve the positioning of the library in our society.

Keywords: Strategic Model, National Librarianship System, impact of the Strategic Model.

Anul 1991 – un an simbolic pentru Republica Moldova, anul emiterii actului fondator al țării, Declarația de Independență. Acest an semnifică începutul pentru toate domeniile de existență ale țării, bibliotecile nefiind o excepție.

Anul 1991 a fost rodnic pentru bibliotecile de toate tipurile din mai multe motive. Primul motiv invocat ține de echipă de lideri în domeniu, angajați la Ministerul Culturii și Cultelor (Alexe Rău, Eugen Martin), susținuți în promovarea schimbărilor de conducerea decidentului principal (ministrul Ion Ungureanu, prim-vice ministrul Alexei Andrievschi). Anul de referință este unul de excepție, date fiind comunicarea, dialogul profesional eficient, manifestarea unității de către managerii superiori ai bibliotecilor de diferite tipuri, care au permis adaptarea bibliotecilor la modificări rapide, anticiparea acestora sau chiar generarea lor. Drept rezultat în acest an au fost constituite unele organisme de dirijare profesională: Comitetului Tehnic nr. 1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare” etc., elaborate documente directoare privind funcționarea SNB: modelul strategic al SNB, concepte, regulament-cadru de organizare și funcționare a bibliotecii publice, directorii privind dezvoltarea colecțiilor și revenirea la clasificarea zecimală universală – acestea fiind aliniată experiențelor țărilor cu

sisteme biblioteconomice dezvoltate și prevederilor organizațiilor internaționale de profil. Reperete în timp privind elaborarea și punerea în aplicare a Modelului strategic al SNB (prezentate mai jos) la fel sunt o manifestare a coeziunii și unității profesionale, ba chiar un exemplu de centrare a eforturilor în scopul dezvoltării domeniului.

Afirmăm cu certitudine: experiența anului 1991 prezintă un impact de durată, iar componenta documentară creată în anul de referință a fost preluată și dezvoltată pe parcurs.

De ce un model strategic al Sistemului Național de Biblioteci?

Un model strategic prezintă/analizează o structură sistemică la general, reflectând modul în care interacționează componentele. Oportunitatea elaborării Modelului strategic al SNB a fost determinată de necesitatea reșezării organizatorice a bibliotecilor publice, reorientarea activităților acestora, asigurând:

- un cadru unitar de acțiune pentru toate componentele SNB;
- dezvoltarea identității proprii a bibliotecilor – parte a SNB;
- direcționarea pe termen lung a activității;
- modificări în concepția, atitudinea și acțiunea personalului de bibliotecă, a fondatorilor;
- dezvoltarea unei infrastructuri biblioteconomice, pe care este fundamentată activitatea bibliotecilor din cadrul sistemului național;
- orientarea bibliotecilor spre utilizator, membrii comunității servite, spre întâietatea necesităților informațional-documentare ale cetățenilor.

Etape ale elaborării Modelului strategic:

▪ martie, 1991 – constituirea Comisiei pentru elaborarea concepției (modelului strategic) al SNB, în conformitate cu prevederile ordinului nr. 56 din 14.03.1991 al Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova;

Comisia a inclus 26 de persoane, inclusiv: reprezentanți ai bibliotecilor naționale, universitare și specializate, cadre didactico-

științifice. În calitate de președinte al Comisiei a fost desemnat Alexe Rău, pe atunci specialist general la Ministerul Culturii și Cultelor al Republicii Moldova. În cadrul acesteia au funcționat cinci grupuri: „Structură. Dirijare. Interacțiune. Statut funcțional” (conducător Ludmila Corghenci, director adjunct, Biblioteca Națională), „Colecțiile de bibliotecă” (conducător Claudia Balaban, director, Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă”), „Potențialul informațional automatizat” (conducător Ion Croitoru, lector, Universitatea de Stat a Moldovei), „Instruirea și reciclarea cadrelor” (conducător Nelly Țurcan, Universitatea de Stat a Moldovei), „Economia de bibliotecă” (conducător Petre Racu, director, Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică).

▪ 5 aprilie 1991 – prezentarea primelor variante ale compartimentelor de către conducătorii grupurilor;

▪ 25 aprilie 1991 – definitivarea proiectului Modelului strategic al SNB;

▪ mai-decembrie 1991 – organizarea consultărilor și discuțiilor pe marginea proiectului documentului cu implicarea membrilor comunității profesionale, factorilor de resort, utilizatorilor bibliotecilor etc.;

▪ 27 decembrie 1991 – aprobarea Modelului strategic al SNB prin Hotărârea din 27.12.1991 a Colegiului Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova, astfel demarând reforma bibliotecilor din țară.

Componentele Modelului strategic al SNB – conținuturi durabile în sprijinul dezvoltării bibliotecilor [5]:

▪ *Noțiuni generale* – compartimentul identifică SNB drept „un ansamblu de centre biblioteconomice și rețele de biblioteci formate și întreținute de către stat în vederea satisfacerii intereselor și cerințelor întregului popor și subordonate (profesional) unui organ de coordonare” [5, p. 6]. Sunt identificate sarcinile de interes general ale bibliotecilor (cum ar fi conservarea memoriei cuprinsă în documente, organizarea de lecturi publice și altele), precum și principiile de funcționare ale SNB;

▪ *Structură și dirijare* – compartimentul reflectă clasificarea bibliotecilor din cadrul

SNB, funcțiile și elementele dirijării sistemului:

✓ în funcție de statutul funcțional bibliotecile sistemului național sunt clasificate: naționale, cu funcții naționale, din învățământul superior, din învățământul mediu și mediu de specialitate, specializate și de lectură publică;

✓ bibliotecilor le sunt atribuite următoarele funcții principale: patrimonială, informațională, comunicativă, hedonică, biblioteconomică (cea din urmă fiind caracteristică centrelor biblioteconomice);

✓ centrele biblioteconomice ale SNB sunt categorisite după cum urmează: naționale, teritoriale și departamentale;

✓ dirijarea SNB cuprinde următoarele elemente: puterea legislativă și executivă a țării; administrarea centrală (puterea de reglementare și ierarhică); administrarea locală; dirijarea profesională (Consiliul Biblioteconomic Național, Comitetul Tehnic nr. 1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare”); conducerea obștească (asociații profesionale, sindicate);

▪ *Colecții de bibliotecă.* Sunt abordate ca un organism unic, care are drept scop lărgirea potențialului informațional al bibliotecilor prin intermediul catalogului național partajat; Compartimentul reflectă principiile formării/dezvoltării colecțiilor (corespondere cu interesele și orientările statului, cu cerințele utilizatorilor, corelarea cu complexitatea dezvoltării proceselor social-istorice etc.); sursele completării colecțiilor; efectuarea catalogării centralizată; conservarea și restaurarea documentelor; efectuarea controlului de stat și obștesc în vederea utilizării raționale a mijloacelor financiare destinate achizițiilor de documente pentru bibliotecă;

▪ *Potențialul informațional automatizat* – domeniul este abordat în contextul specializării și cooperării repartizării resurselor informaționale și mijloacelor tehnice, utilizării tehnologiilor noi, accesului liber la informații, integrării în sistemul mondial de informație și al colaborărilor. Compartimentul oglindește principiile de organizare și funcționare ale sistemului național automatizat de bibliotecă, funcțiile acestuia, sistemele informatizate din cadrul BNRM;

▪ *Instruirea și reciclarea cadrelor. Știința biblioteconomică* – fundamentarea procesului educațional și de cercetare pe principiile continuității și unității, cointeressării materiale a bibliotecarilor și altele. Compartimentul proiectează categoriile de salarizare a bibliotecarilor în funcție de gradul de profesionalism și calitatea activității profesionale, orientarea acestora pentru creștere în carieră și obținere a categoriei de calificare, identifică modalitățile de formare de bază profesională și formare profesională continuă. Modelul strategic atribuie funcția de cercetare tuturor bibliotecilor din cadrul sistemului național, evidențiind direcțiile principale ale activității de cercetare, precum și importanța promovării și asigurării accesului la rezultatele acestei activități;

▪ *Economia de bibliotecă* – compartimentul este axat pe problemele economice ce țin de domeniul biblioteconomiei, asigurarea juridică a drepturilor economice ale bibliotecii, normativele și sursele de finanțare a activității, mecanismul și direcțiile principale de utilizare a mijloacelor financiare.

▪ *Anexa „Programul strategic de dezvoltare a Sistemului Național de Bibliotecă al Republicii Moldova”* – compartimentul prevede acțiunile și lucrările concrete în scopul realizării prevederilor Modelului strategic:

✓ domeniul „Constituirea SNB”: 12 acțiuni orientate privind elaborarea cadrului legislativ și de reglementare național și instituțional, proiectarea și construirea de noi edificii pentru bibliotecă, constituirea și utilizarea unei tipografii pentru satisfacerea necesităților SNB;

✓ domeniul „Colecții de bibliotecă” – 8 acțiuni prevăzute în scopul constituirii Depozitului legal național, revenirea la Clasificarea Zecimală Universală a publicațiilor, proiecte și programe naționale de asigurare a bibliotecilor cu publicații; retrocedarea de către țările deținătoare a manuscriselor și edițiilor patrimoniale basarabene, fondarea editurii de stat pentru copii etc.;

✓ domeniul „Potențialul informațional automatizat” – 5 acțiuni orientate pentru crearea și asigurarea funcționării rețelelor automatizate, includerea sistemului auto-

matizat de bibliotecă în sistemul național informațional și altele;

✓ domeniul „Cadrele. Știința” – 5 acțiuni axate pe elaborarea și aprobarea unui nou sistem de categorisire și salarizare a bibliotecarilor; crearea unui centru național de formare profesională continuă; conferirea BNRM a statutului de instituție științifică și instituirea în cadrul acesteia a unui Consiliu specializat de conferire a titlurilor științifice de profil etc.;

✓ domeniul „Economia de bibliotecă” – 5 acțiuni de bază, centrate pe adoptarea unei hotărâri guvernamentale privind principiile și mecanismul funcționării bibliotecilor, elaborarea și aprobarea normativelor unice și altele;

✓ domeniul „Relații internaționale” – 2 acțiuni, care orientează privind afilierea SNB la organizațiile internaționale, intensificarea relațiilor profesionale între biblioteci și diaspora basarabeană.

Impactul Modelului Strategic:

▪ crearea Sistemului Național de Biblioteci și alinierea acestuia la principiile internaționale de organizare și funcționare;

▪ promovarea și instituirea în comunitate a unei noi viziuni privind poziționarea bibliotecii: întemeierea acesteia pe primul necesităților utilizatorilor/membrilor comunității, fapt ce conduce la asigurarea unicității fiecărei biblioteci, conectată la sistemul național;

▪ conceperea și dezvoltarea colecțiilor de bibliotecă ca un organism unic, în funcție de necesitățile utilizatorilor/membrilor comunității și ca parte componentă a patrimoniului național;

▪ afirmarea caracterului flexibil al funcționării bibliotecilor, adaptabilitatea

acestora la schimbările mediilor externe, la noile tehnologii informaționale și de comunicare ca pârghii eficiente pentru stimularea inovației, creativității și eficienței, satisfacerea nevoilor informaționale, de educație, dezvoltare personală și profesională ale utilizatorilor/membrilor comunităților;

▪ reliefa importanței dezvoltării profesionale continue a personalului din biblioteci;

▪ oferirea elementelor/conținuturilor de bază pentru cadrul legislativ privind activitatea bibliotecilor în Republica Moldova (atât a legii din anul 1994, cât și a Legii cu privire la bibliotecă, nr. 160 din 20 iulie 2022), precum documentele de reglementare și normative.

Modelul strategic are rolul esențial de principal catalizator al dezvoltării SNB, al transformărilor majore din domeniu. Elaborarea acestuia a avut la bază un amplu proces participativ, care a implicat atât actori instituționali și specialiști/experti, precum și reprezentanții autorităților publice centrale. Cu părere de rău, nu a fost dezvoltat un mecanism de monitorizare și evaluare, de coordonare a implementării Modelului strategic. Nu au fost identificate domeniile prioritare de intervenție strategică și nu a fost realizată o estimare a resurselor necesare (umane, financiare, materiale). Lipsa acestor componente vitale de planificare strategică a avut consecințe negative asupra implementării Modelului strategic.

Oricum, menționând previzibilitatea documentului conceptual/strategic, recunoaștem importanța acestuia pentru consolidarea capacităților și stabilității bibliotecilor, pentru sporirea atractivității și competitivității acestora într-o perioadă plină de provocări.

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECONOMIA Moldovei. Cadru de reglementare. Chișinău, 1993. 217 p.
2. CORGHENCI, Ludmila, Osoianu, Vera. Considerații privind activitatea bibliotecilor publice. In: Magazin bibliologic. 1993, nr. 2, pp. 4-5.
3. LEGE cu privire la bibliotecă: nr. 160 din 20 iulie 2017. [citat 18 martie 2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro
4. RĂU, Alexe. Anul Bibliologic 1922. In: Magazin bibliologic. 1993, nr. 2, pp. 2-4.
5. SISTEMUL Național de Biblioteci al Republicii Moldova. Model strategic. Aprobabil prin hotărârea din 27.12.1991 a Colegiului Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova. In: Biblioteconomia Moldovei. Cadru de reglementare. Chișinău, 1993, pp. 6-49.

CZU 027.54(478):005.96
027.54(478):023(083.41)
DOI 10.5281/zenodo.6828087

OAMENII BIBLIOTECII – CEA MAI IMPORTANTĂ RESURSĂ

Rezumat: *Articolul reflectă implicațiile profesionale ale personalului Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova pe parcursul anilor, ca factor strategic în dezvoltarea instituției. O politică corectă în domeniul resurselor umane corect formulată, trebuie să țină seama de importanța personalului. Numai prin antrenarea eficientă și rațională a oamenilor instituția își atinge scopurile și obiectivele performante*

Cuvinte-cheie: *Biblioteca Națională a Republicii Moldova, resurse umane, eficiența personalului bibliotecii.*

Realizarea managementului resurselor umane presupune o condiție esențială: de a cunoaște ce este omul. Omul este o ființă diferențiată și schimbătoare. Cu cât el se formează ca subiect sociocultural, cu atât se dezvoltă multilateral. Omul are posibilități multiple cu o arie largă de aspecte: fizice, intelectuale, raționale, de relații etc. El devine conținut al resurselor umane printr-un proces de reajustare a posibilităților sale. Fiind în centrul activității sale, având un bagaj de cunoștințe și capacități, contribuie la modificarea radicală a ansamblului

Lilia CARA
șefa secției Resurse umane,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
cadre@bnrm.md

Abstract: *The article reflects the implication of library staff, as a strategic factor in development institution, in activity of National Republic of Moldova over the years. A fair human resources policy must be correctly worded, has to take into account the importance of staff. Only by efficient and rational education of library staff the institution achieves its goals and objectives.*

Keywords: *National Library of the Republic of Moldova, human resources, efficiency of library staff.*

activităților, în beneficiul fiecărui individ și al comunității întregi. Omul este cea mai importantă resursă.

Managementul resurselor umane descoperă că omul este un factor care, gestionat bine, într-o manieră efektivă și eficientă, coordonat, controlat, motivat, aduce la atingerea scopurilor și la realizarea obiectivelor, la executarea sarcinilor, obligațiilor și responsabilităților puse în fața lui. Factorul uman determină eficiența și eficacitatea funcționării oricărei instituții și capacitatea de a realiza, prin activitățile desfășurate, un impact real la nivel de comunitate. Prin urmare, astăzi, aspectul-cheie în strategia dezvoltării instituționale îl reprezintă strategia de personal.

Resursele umane sunt singura resursă din cadrul unei instituții care poate avea capacitatea de a-și mări valoarea sa, odată cu trecerea timpului, spre deosebire de celelalte resurse care se uzează fizic și moral. Este resursa care are un impact important și prioritar în activitatea unei instituții.

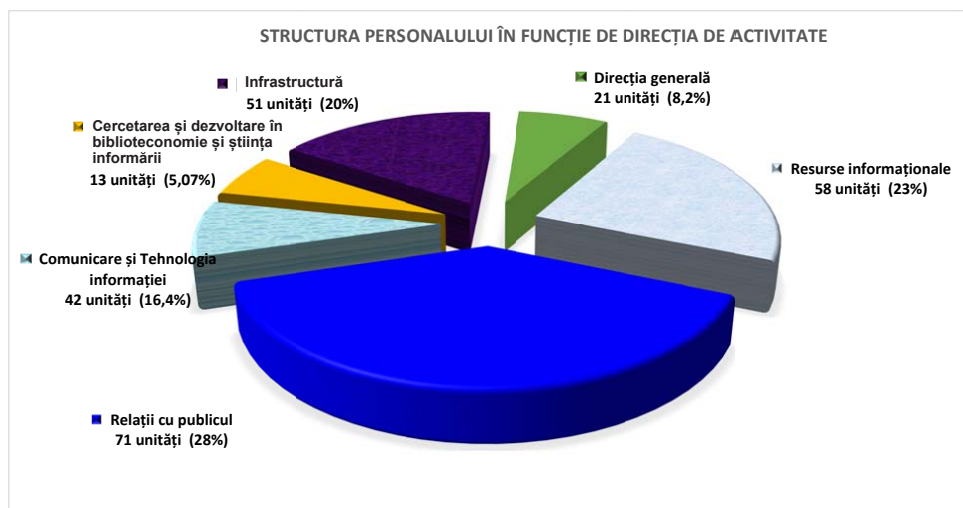
În acest context, în cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (BNRM) o mare atenție este acordată creării unei echipe de buni profesioniști, care contribuie la realizarea strategiei și obiectivelor instituției.

Echipa BNRM este o echipă profesionistă care este constituită din 238 de persoane, ceea ce reprezintă o ocupare a funcțiilor în proporție de 97%.

Structura organizatorică a Bibliotecii Naționale a RM cuprinde un număr de 256

de unități cu 6 direcții de activitate și este următoarea:

Diagrama nr. 1

Din numărul total de angajați dețin:

diplomă de licență – 158	titlul de doctor habilitat – 1
diplomă de masterat – 21	titlul de academician – 1
titlul de doctor în științe – 6	

Din numărul total de angajați studiază în instituții de învățământ superior:

la ciclul licență – 5	la ciclul masterat – 4	la ciclul doctorat – 5
------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

Dacă facem o analiză privind componența personalului BNRM, conform studiilor, începând cu anul 2016 și până în prezent, observăm că s-a redus numărul de personal profesional și specializat calificat. Acest fapt se datorează desconsiderării profesiei de bibliotecar, a lipsei studenților la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, specialitatea Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică, și demisia multor angajați ce au atins vârsta pensionară. Profesia de bibliotecar, spre regret,

nu mai este în vogă, datorită atât salariilor mici și neatractive pentru tânăra generație, reglementate prin legi formulate și aprobate de persoane care nu au avut tangență cu biblioteca, precum și nivelului scăzut de motivare și motivație a bibliotecarilor.

Totodată, pe parcursul ultimilor ani, a crescut numărul angajaților cu studii superioare, în mod deosebit al celor cu studii superioare în alte domenii decât biblioteconomie și științe ale informării.

Tabel nr. 1: Structura personalului BNRM conform studiilor (anii 2016-2022)

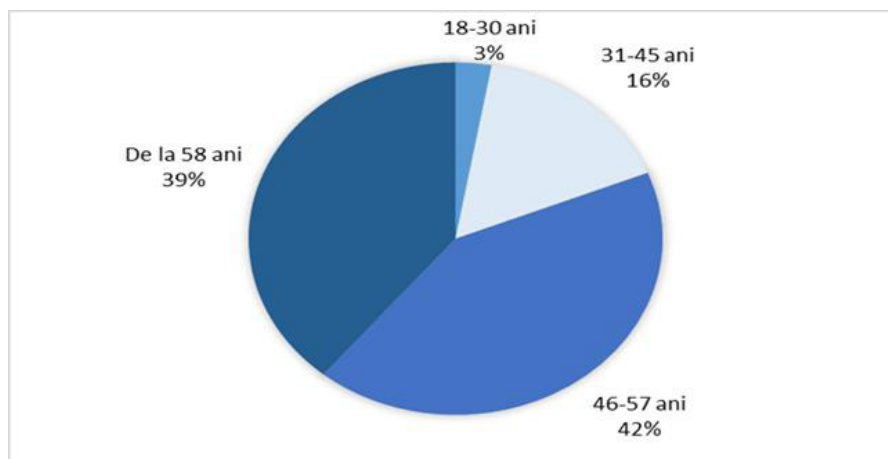
Anul	Total personal	Total personal profesional și specializat calificat	din care	
			cu studii superioare	cu studii profesional-tehnice și generale
2016	242	156	140	16
2017	255	200	172	28
2018	248	195	170	25
2019	246	208	176	32
2020	240	199	148	51
2021	238	186	142	44
2022	238	175	158	17

De asemenea, un mare decalaj se observă și în structura personalului după sex:

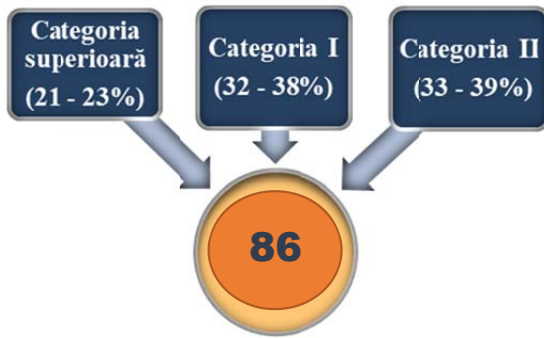
Nucleul BNRM îl constituie personalul cu vârsta cuprinsă între 46-57 de ani, situația fiind caracteristică pentru ultimii ani.

Diagrama nr. 2: Personalul BNRM în funcție de criteriul vârstei

Cât privește categoria de calificare profesională, 86 de angajați din numărul personalului dețin grad de calificare, constituind 36 %.

Diagrama nr. 3: Personalul BNRM în funcție de categoria de calificare

Politica și strategia corectă în domeniul dezvoltării resurselor umane ale BNRM (formarea profesională de bază și continuă, evaluarea și stimularea angajaților) a favorizat apariția și implementarea unor idei inovatoare, practici de succes etc., care au fost apreciate de către organele de stat prin

distincții de stat. Pentru rezultate performante, angajații s-au bucurat de următoarele decorații/distincții de stat: Maestru în Artă – 1 persoană; Om emerit – 1; Maestru al Literaturii – 1; Medalia Aniversară „Centenarul Marii Uniri” – 2; Meritul Civic – 8; Medalia „Mihai Eminescu” – 2.

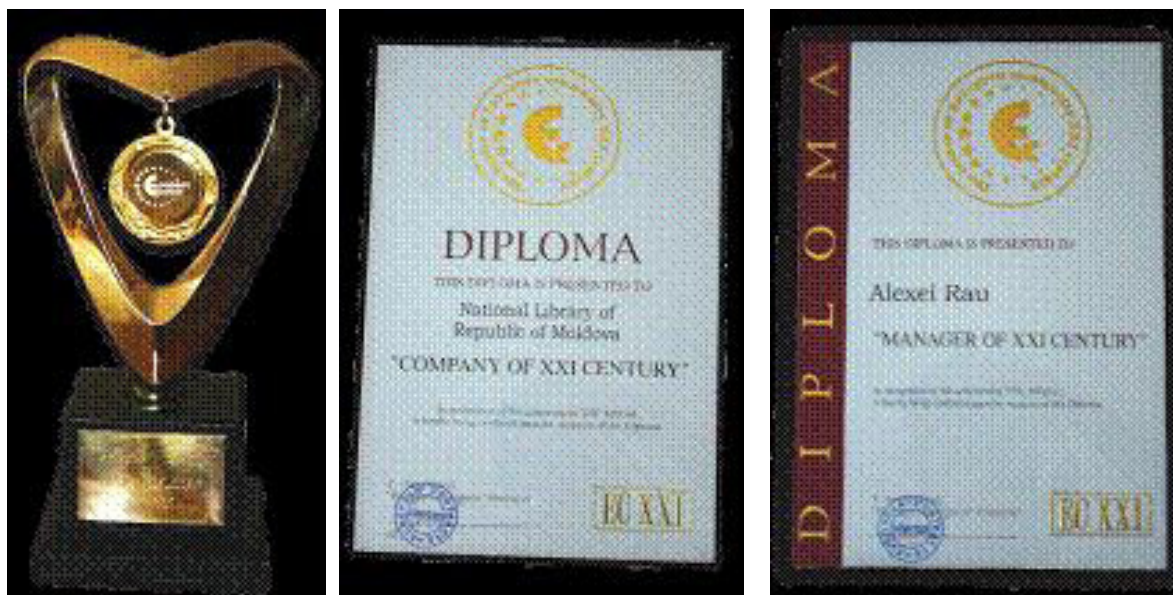
Datorită măiestriei, profesionalismului, aptitudinilor, dragostei și sacrificiului față de profesie, slujirii cu credință instituției, personalul a contribuit la recunoașterea BNRM atât pe plan intern, cât și internațional. Munca lor asiduă zi de zi a fost prețuită prin decorarea BNRM în semn de înaltă apreciere a meritelor deosebite în dezvoltarea sistemului de bibliotecă și pentru contribuție substanțială la salvagardarea patrimoniului național documentar, realizarea performanțelor pe plan internațional, aplicarea în activitatea instituției a unor metode de management performant, fapt ce a conferit rezultatelor și produselor activității BNRM o ținută competitivă cu modelele avansate din Occident.

Distincții ale BNRM

Ordinul Republicii (31 august 2012)

*Decorația internațională „Clasa europeană a calității” cu nominațiile
„Instituția secolului XXI” și „Managerul secolului XXI” (2002)*

Medalia de aur a Fondului de Excelență de la Geneva (2007)

Dar cel mai mare aport al personalului BNRM, ca furnizoare de servicii informaționale, de popularizare și constituire a instrumentelor de informare a utilizatorilor, este acordarea de servicii și produse:

- turul sau prezentarea bibliotecii pentru public și/sau utilizatori;
- orientarea și îndrumarea în spațiile bibliotecii;
- accesul în incinta bibliotecii la instrumentele de informare despre resursele informaționale și serviciile bibliotecii, inclusiv la catalogul tradițional al bibliotecii;
- accesul la echipamentul bibliotecii (calculatoare, imprimantă, xerox etc.);

oferirea materialelor promoționale ale bibliotecii;

- împrumutul la domiciliu al documentelor tipărite;
- consultarea pe loc a documentelor;
- împrumutul și utilizarea documentelor în incinta bibliotecii;
- împrumutul inter-bibliotecar;
- servicii de referință;
- organizarea programelor și activităților cu caracter literar, cultural, educativ, social, de recreere etc.

În cadrul BNRM o deosebită atenție este acordată formării profesionale continuă a personalului, care reprezintă parte componentă a strategiei de dezvoltare a BNRM,

pentru a fi în pas cu timpul, cu inovațiile noi, cu evoluțiile din domeniu, pentru dobândirea noilor competențe, pentru a reprezenta instituția pe plan național și internațional la conferințe, seminare, traininguri, forumuri etc.

Efortul personalului de specialitate al BNRM la promovarea domeniului, la crearea profesiei, împărtășirea de experiențe, de competențe, a fost evidențiat prin invitații cu comunicări la diferite reuniuni naționale și internaționale, cum ar fi Erevan, Armenia: Seminar Internațional „Tehnologii noi în păstrare și restaurarea patrimoniului național scris și imprimat”; Adunarea generală a Asambleei Bibliotecilor Euro-Asiatiche (BAE); Mo I Rana, Norvegia: Conferința Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene; Bișkek, Republica Kîrgîzstan: Conferința Internațională consacrată aniversării a 85-a de la înființarea Bibliotecii Naționale a Republicii Kîrgîzstan; Chișinău, Moldova, ediții anuale: Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci; Chișinău, Moldova, ediții anuale: Simpozionul „Anul bibliologic”; Simpozionul Științific Internațional „Valori Bibliofile”; Iași, România: Conferința publică „Presa românească la Centenar. Personalități ale presei românești”; Chișinău, Bălți: Conferința internațională „Eugeniu Coșeriu, pe drum de țară și studii bălțene, genial lingvist pe plan internațional”; Odessa, Ucraina, Biblioteca Științifică Națională: Conferința „Petru Movilă. Duhul. Epoca. Omul”; Chișinău, Moldova, ediții anuale: Symposia Investigatio Bibliotheca și altele.

Biblioteca are misiunea nu numai de a achiziționa, a organiza și a asigura accesul la o mare varietate de informații, materiale și servicii care să satisfacă nevoile intelectuale ale tuturor categoriilor de utilizatori, dar și a disemina informații noi pentru publicul larg, prin editarea de publicații.

Grație profesionalismului și competențelor personalului din cadrul BNRM, pe parcursul anilor au fost și sunt publicate în continuare: monografii, bibliografii, biobibliografii, culegeri, albume, publicații de referință, Calendarul Național, lucrări didactice, buletine de informare și documentare, lucrări de specialitate, reviste de specialitate, Repozitoriul

Național Tematic (MOLDLIS), cataloage etc., care sunt unul din instrumentele de difuzare a informației și reprezintă o importantă sursă de informare și cunoaștere pentru toate categoriile de utilizatori.

Biblioteca Națională a RM este un promotor al culturii, oferind un loc de întâlnire și o arenă pentru discursul public, prin organizarea unor evenimente de anvergură, menite să diversifice oferta cultural-artistică, educațională, științifică și profesională locală și națională. Este o punte între societate și cultură, contribuind creativ la îmbogățirea sa spirituală.

În acest context, un impact esențial în promovarea activității instituției și a culturii, îl are implicarea directă a personalului BNRM prin organizarea de conferințe, simpozioane, forumuri, expoziții, activități cultural-științifice, saloane de artă și muzicale, campanii și programe cultural-educative și informaționale, întâlniri la masa rotundă, întâlniri cu personalități din diverse domenii, lansări și prezentări de carte, discuții literare, zile de informare, flash-moburi etc.

Activitățile BNRM sunt reflectate în presă, prin participări la reportaje, posturi TV și în rețelele de socializare (Briefing anual de presă „Realizările Bibliotecii Naționale a Republicii Naționale și a Sistemului Național de Biblioteci”, Vocea Basarabiei, Radio Moldova, TVR-Moldova, Matinalii, Tezaur TV, televiziunea studentescă din cadrul USM, bloguri, site-uri și alte surse). Grație conducerii, dar și personalului de specialitate al instituției, presa, fiind o componentă valoroasă, a fost și este implicată mereu în ilustrarea și promovarea diverselor activități sociale și culturale.

Pentru atingerea scopurilor, obținerea cu succes a rezultatelor dorite, necesare pentru satisfacerea de obiective clar definite, țeluri bine stabilite, cu implicarea nemijlocită a personalului, BNRM a realizat un șir de proiecte, în colaborare cu organisme naționale și internaționale. Orice proiect poate fi definit prin patru cuvinte-cheie: obiective, resurse, activități și rezultate. Pentru instituție, proiectele au fost și sunt ca mijloc prin care își atinge obiectivele propuse. Proiectele oferă instrumente pu-

ternice prin care BNRM își îmbunătățește activitatea, prestează servicii noi și moderne, rezolvă anumite probleme ce țin de domeniul tehnologiilor noi, contribuie la dezvoltarea sistemului de biblioteci și la salvagardarea patrimoniului național documentar, la modernizarea proceselor de conservare, restaurarea și expunerea documentelor de patrimoniu, precum și modul de utilizare a personalului.

Din dorința de a implementa schimbări, de a fi în pas cu timpul, de a oferi utilizatorilor servicii moderne și de calitate, personalul BNRM s-a implicat pe parcursul anilor în proiecte de anvergură, atrăgând investiții intelectuale și materiale: crearea Centrului de Statistică (acesta fiind creat în baza prevederilor Memorandumului de înțelegere în domeniul monitorizării impactului și gestiunii datelor statistice în bibliotecile publice, semnat la 15 mai 2015 între Ministerul Culturii al Republicii Moldova și Asociația Obștească Reprezentanța din Republica Moldova a Consiliului pentru Cercetări și Schimburi Internaționale „IREX”, în realizarea Proiectului Novateca); Hrisoave Basarabene din perioada țaristă (1812-1917) și alte documente istorice din sec. XIX (proiectul a fost finanțat de Ambasada SUA, prin intermediul Fondului Ambasadorilor pentru Salvagardarea Culturală și a avut drept scop conservarea, restabilirea și valorificarea colecției de Acte basarabene/hrisoave; în cadrul acestui proiect a fost creat Muzeul Cărții, pentru a pune în valoare patrimoniul cultural); crearea Centrului Național de Digitizare (proiect susținut de către Guvernul Japoniei prin Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională (JICA), centru dotat cu echipamente de digitizare performante care vor fi mânuite de personal calificat și instruit să realizeze digitizarea documentelor, fotografiilor, cărților, publicațiilor și altor documente de valoare, care vor fi transpuse în format digital); Proiectul „Incluziunea socială a persoanelor private de libertate”, realizat în parteneriat cu Asociația de educație pentru Adulți din Germania; Proiectul „Îmbunătățirea echipamentului digital pentru sporirea ariei de extindere a activităților de formare a formatorilor

experti”, din cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării BNRM, prin inițierea unei arhive de instruire ale formatorilor în format online; Educația Mediatică și Informațională din cadrul Proiectului Super traineri de EMI; Programul Național „Memoria Moldovei”; crearea Catalogului online; crearea Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizare din RM (SIBIMOL); Festivalul Național al Cărții și Lecturii; proiectul „Europeana”. Coordonarea și monitorizarea migrației documentelor BND Moldavica către EUROPEANA; proiectul european Dunărea, organizat de către EUROPEANA și coordonat de către Biblioteca Națională a Austriei; Programul Național LecturaCENTRAL; Proiectul „Arhiva de Voci” a personalităților din domeniul culturii; înființarea Centrului de Informare și Documentare a Organizației Națiunilor Unite (ONU), în cadrul promovării și realizării Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) – 2030 etc.

Pentru dezvoltarea progresivă a instituției și dezvoltarea profesională a personalului, Biblioteca Națională a fost deschisă pentru parteneriat și relații de prietenie, pentru o colaborare fructuoasă și pe termen lung. Abordarea individuală orientată către colaborare a permis bibliotecii să dezvolte relații reciproce avantajoase cu fiecare dintre parteneri. Au fost înregistrate progrese prin încheierea acordurilor de parteneriat bine definite și eficiente, astfel ca BNRM să devină o prezență vie, activă în contextul cultural la nivel național, colaborând atât cu autorități publice centrale, ambasade acreditate în Republica Moldova, uniunile de creație, cât și cu instituții informaționale, de memorie, cultură și educație, care au atribuții și competențe de interes comun: satisfacerea intereselor de informare, studiu, lectură, educație și recreere a comunității, implementarea de proiecte, servicii calitative pentru utilizatori, instruirea și activitatea locală, modernizarea etc.

Au fost semnate acorduri de colaborare cu: Biblioteca Națională a României, Biblioteca Națională a Republicii Letonia, Biblioteca Națională a Republicii Kazahstan,

Biblioteca Națională a Franței, Biblioteca Națională a Armeniei, Biblioteca Națională de Stat a Rusiei, Biblioteca Națională a Austriei, Biblioteca Națională a Republicii Belarus, Biblioteca Națională Științifică din Odessa (Ucraina), Biblioteca Națională a Azerbaidjanului, Biblioteca Națională a Turciei, Biblioteca Națională a Poloniei, Centrul Cultural Italian din Moldova, Consiliul Britanic Ucraina, Asociația Obștească a Metodiștilor în Elaborarea Training-urilor Aplicate (META), Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Ministerul Apărării al Republicii Moldova și altele.

În colaborare cu Uniunea Scriitorilor, Uniunea Muzicienilor, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor, Uniunea Artiștilor Plastici, Uniunea Meșterilor Populari și cu alte uniuni de creație, datorită măiestriei, profesionalismului, devotamentului și implicării personalului bibliotecii, au fost elaborată o gamă bogată de programe și organizată o suită de evenimente.

Fiind principala bibliotecă a statului Republica Moldova, ca instituție care răspunde de conservarea, valorificarea și salvarea moștenirii culturale scrise, ca tezaurul moștenirii culturale scrise și imprimare, având statut de centru biblioteconomic național, care exercită funcția de coordonare și corelare în domeniul cercetării și dezvoltării bibliologiei, biblioteconomiei și științelor informării, personalul de specialitate al instituției se bucură de partici-

parea în activitatea structurilor profesionale: Consiliul Biblioteconomic Național, Asociația Bibliotecarilor din Moldova, Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău”, Societatea Științifică de Bibliofilie și Ex-libris „Paul Mihail” din Moldova, Comisia Republicană de Atestare a Personalului de Specialitate din Biblioteci etc.

Pentru munca și dăruirea nu numai cărții, păstrării și valorificării mesajului său spiritual, dar și oamenilor, pentru merite și rezultate deosebite în activitatea profesională personalul de specialitate al bibliotecii a fost recompensat și apreciat prin acordarea premiilor de grațitudine, testimonii, diplome, mențiuni, mulțumiri din partea instituțiilor statale, a societății și a comunității bibliotecarilor: Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Primăria mun. Chișinău, Pretura sec. Buiucani, Asociația Bibliotecarilor din RM, Liga Bibliotecarilor din RM „Alexe Rău” (Premiul Galex) etc.

S-au scurs 190 de ani de la înființarea Bibliotecii Publice Guberniale (22 august 1832), actualmente Biblioteca Națională a Republicii Moldova, s-au schimbat regimuri politice, omenirea a progresat în domeniul tehnologiilor noi de informare, dar Biblioteca a rămas același Templu al culturii, cu „miros” specific de cărți și publicații, un depozitar de documente, de cunoștințe și de oameni dornici să slujească omenirii, spațiu al întâlnirilor și un centru pentru dezvoltarea comunitară.

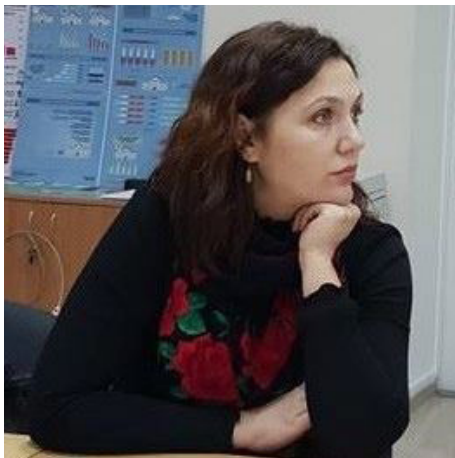
Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECA – contribuții la dezvoltarea comunității armonioase, de ordine și respect : Metodologii, algoritmi, tehnologii. Echipa de autori: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric [et al.]. Chișinău: BNRM, 2020. 144 p. ISBN 978-9975-3425-0-6. [citată 11.05.2022]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1161/publicatie%20metodologica.pdf?sequence=7&isAllowed=y>
2. BIBLIOTECA Națională a Republicii Moldova – Meridianul Zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016) Monografie (consacrată aniversării a 185 de ani de la fondarea BNRM) Chișinău : BNRM, 2017. 216 p. ISBN 978-9975-110-86-0. [citată 11.05.2022]. Disponibil: [http://www.bnrm.md/files/publicatii/Monografii-BNRM-meridianul-zero-Sistemului-National-Biblioteci-\(1991-2016\).pdf](http://www.bnrm.md/files/publicatii/Monografii-BNRM-meridianul-zero-Sistemului-National-Biblioteci-(1991-2016).pdf)
3. CARA, Lilia. Particularitățile personalului de specialitate din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. In: Magazin bibliologic. 2019, nr. 1/2, pp. 22-28. ISSN 1857-1476. [citată 10.05.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2019-1-2.pdf>
4. LEGE cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20 iulie 2017. [citată 2.04 2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro

TURISMUL CULTURAL ȘI EDUCAȚIONAL – O NOUĂ PERSPECTIVĂ ÎN ACTIVITATEA BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Rezumat: În ultimii ani, în activitatea bibliotecilor au apărut noi direcții și forme de activitate inovatoare și chiar nestandarde, menite să promoveze cartea și lectura în societate. Promovarea cărții și lecturii rămâne principalul obiectiv în activitățile fiecărei biblioteci. Valorificarea cărții, care prin esență este parte a patrimoniului cultural documentar, presupune nu doar buna conservare și prezervare a acesteia, ci și promovarea corespunzătoare încât să contribuie la culturalizarea și educația societății. Autoarea articolului se referă la un nou domeniu biblioteconomic – Biblioturism, descriind atât conținutul, cât și aspecte organizaționale.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioturism, turism cultural, valorificarea patrimoniului, turism educațional, patrimoniul cultural documentar.

Veronica COSOVAN
șefa secției Carte veche și rară, Biblioteca
Națională a Republicii Moldova
vcosovan@mail.ru

Turism... Educație... Aparent, două dimensiuni ale realității care nu au nimic în comun cu biblioteca. Dacă prima presupune relaxare, timp liber, iar educația – efort, concentrare, contextul în care cele

Abstract: In the last few years in library activity appeared new and even non-standard directions and forms predestined to book and reading promotion in society. Each library is focused on book and reading activities. The valorization of the book as an essential part of the documentary cultural heritage consists not only of its good conservation and preservation, but also of the appropriate promotion, thus to contribute to education and intellectual cultivation of the society. The author refers to a new library realm – the library tourism, describing its content and organizational aspects.

Keywords: National Library of the Republic of Moldova, Library, cultural tourism, heritage valorization, educational tourism, documentary cultural heritage.

două se îmbină cel mai mult cu biblioteca este reprezentat de activitățile extrașcolare. În ultimele decenii, patrimoniul cultural a căpătat o accepțiune mai largă, incluzând și patrimoniul intangibil, peisajele naturale, urbane și rurale, patrimoniul digital și cinematografic. Convenția-cadru a Consiliului Europei privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate (adoptată la Faro la 27 octombrie 2005 și ratificată de Republica Moldova la 11 ianuarie 2008) oferă cea mai cuprinzătoare definiție a patrimoniului cultural, punând accentul pe valorile (culturale, istorice, estetice, arheologice, științifice, etnologice, antropologice etc.), credințele, cunoștințele și tradițiile considerate relevante de către o comunitate sau grup de referință, care are dreptul de a beneficia de pe urma acestei resurse și este responsabilă cu transmiterea ei către generațiile viitoare.

Pe teritoriul Republicii Moldova sunt identificate la ora actuală peste 15.000 de monumente de istorie și cultură din diverse epoci istorice, reprezentând, practic,

90% din marile culturi care s-au perindat în Europa [2, p. 9]. Pe lângă cele 87 de muzee din țară cu bogate colecții de exponate, Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) la fel se înscrie cu succes în șirul instituțiilor culturale, în colecțiile căreia se regăsesc cca 35 000 de documente patrimoniale ce reprezintă patrimoniul mobil și moștenirea culturală a Republicii Moldova, cu valoare științifică, istorică, literară, paleografică, bibliofilă, cartografică pentru Republica Moldova și care face parte din Programul Național „Memoria Moldovei” [1, p. 214].

În plus este amplasată în clădiri de o deosebită importanță arhitecturală, care, potrivit *Legii cu privire la organizarea și*

desfășurarea activității turistice în Republica Moldova, este obiectiv turistic de importanță națională [5]. Creșterea colecțiilor patrimoniale de unicat, interesul și grija față de valorificarea patrimoniului documentar contribuie la identificarea unor noi forme și metode inovatoare de promovare și valorificare a patrimoniului cultural. În acest context Biblioteca Națională a Republicii Moldova a conceput și deschis, la 14 iunie 2018, spațiul expozițional Muzeul Cărții în cadrul secției Carte veche și rară, misiunea căruia este axată pe promovarea și valorificarea mărturiilor trecutului, exprimate prin cea mai măreață invenție a umanității – cartea, ca obiect de unicat al patrimoniului cultural [3].

Muzeul Cărții, aspect interior

Organizat în baza colecțiilor Secției Carte veche și rară, Muzeul Cărții oferă posibilitatea oricui să admire gratis comorile celei mai mari biblioteci din țară și să urmărească etapele-cheie ale evoluției istoriei tiparului în baza probelor autentice. Cartea este prezentată în principal nu ca purtător de text sau operă literară, științifică, ci ca o formă de păstrare a acestei opere, care reflectă realizările tehnice, obiceiurile și gusturile artistice ale epocii din care provine. Și, deși în expoziții sunt prezentate publicului ediții de valoare atât națională, cât și internațională,

aceste exponate vorbesc nu doar despre autorii lor, ci și despre alte figuri din industria tiparului: tipografi, ilustratori, legători, editori, inventatori ai tiparului, producători de hârtie, bibliofili împătimiți. Deoarece viziunea Muzeul Cărții este orientată spre crearea legăturii între patrimoniu – educație – cultură; dintre trecut și prezent, direcțiile prioritare vizează:

- ✓ Punerea în valoare a patrimoniului documentar;
- ✓ Turismul cultural și educațional, care să transforme biblioteca într-un spațiu de

Ghidaj informativ în cadrul
serviciului Biblioturism

învățare permanentă și un mediu pentru inspirație.

Una dintre formele principale ale activității Muzeului Cărții sunt excursiile și activitățile expoziționale. În acest sens a fost gândit serviciul nou modern de bibliotecă *Biblioturism*, prin intermediul căruia sunt realizate activități caracteristice turismului cultural precum: biblio-tururi profesionale, ghidaje informativ-cognitive, discuții-dezbateri libere cu o abordare in-

teractivă ce încurajează dialogul între ghid și vizitator despre expozițiile permanente și temporare. În calitate de metode utilizate în desfășurarea ghidajelor s-a optat pentru:

- **Metoda tematică**, care este folosită doar acolo unde ghidului i s-a cerut să arate doar anumite particularități (ex.: o anumită colecție personală aparținând cuiva);

- **Metoda cronologică**, care este folosită pentru a prezenta obiectivele în ordine cronologică. Cu ajutorul acestei metode, ghidul construiește prezentarea astfel încât vizitatorul înțelege transformările survenite de-a lungul vremii;

- **Metoda vizitei generale**, care este un tur de bibliotecă unde ghidul prezintă obiectele expuse în ordinea în care sunt aranjate, urmând traseul prestabilit.

O altă formă de promovare a cărții în cadrul Muzeului Cărții este serviciul modern *Școala altfel* [4], în agenda căruia sunt incluse activități participative interactive și experiențe informale de învățare, specifice turismului educațional, precum programele educative și ateliere de scriere interactivă, structurate într-o ofertă educațională actualizată trimestrial și desfășurate gratis, la solicitare. Formatul programelor educative pleacă de la necesitatea abordării prin dialog a unor teme relevante pentru școală sau liceu prin intermediul discuțiilor deschise, care contribuie la formarea capacităților

Secvență de la atelierul de scriere interactivă,
din cadrul serviciului *Școala altfel*

de a reflecta asupra evenimentelor-cheie din istorie și la dezvoltarea cunoștințelor generale. Fiecare activitate este precedată de o amplă documentare a subiectului, folosind surse de informare din bibliotecă. Tematica atelierelor de scriere interactive este orientată să pună în evidență apariția și evoluția scrierii. Participanții au ocazia să se familiarizeze cu obiectele specifice scrisului, precum stilusul, pana, călimara etc. și să interacționeze direct cu exemplare inedite din colecțiile de patrimoniu. Pe lângă dezvoltarea culturii generale, programele educative și atelierelor de scriere interactivă contribuie la recontextualizarea unor cunoștințe dobândite în școală, liceu sau universitate, dezvoltând gândirea asociativă și critică. Noile activități de promovare a patrimoniului cultural au un impact pozitiv asupra persoanelor, deoarece acestora, pe lângă faptul că dobândesc competențe noi în domeniul culturii informației, le este cultivat interesul pentru lectură. Impactul asupra bibliotecii se resimte prin creșterea imaginii instituției în societate, iar impactul social contribuie la culturalizarea societății. Printre modalitățile prin care valorifică

activitățile desfășurate sunt postările create în mediul virtual. Rezultatele serviciilor *Biblioturism* și *Școala Altfel* sunt distribuite și promovate prin intermediul rețelelor de socializare și mass-media.

În concluzie, putem afirma că relația Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova cu turismul cultural și educațional prin intermediul serviciilor *Biblioturism* sau *Școala Altfel* are capacitatea de a încuraja și a asigura accesul la bogăția și varietatea patrimoniului cultural pentru toate categoriile de utilizatori, indiferent de starea socială sau identitatea etnică. Turismul cultural și educațional în bibliotecă oferă o nouă perspectivă, obiectivul căruia este de a asigura bune practici de promovare, care, alături de o interpretare autentică, are capacitatea de a contribui la formarea națiunii. Prin aceasta BNRM își consolidează poziția sa ca centru al culturii naționale ce contribuie la revigorarea memoriei colective a societății moderne, la aprecierea și punerea în valoare a patrimoniului cultural. Noua perspectivă va permite includerea Bibliotecii Naționale în itinerarul turismului cultural.

Referințe bibliografice:

1. CHIRIAC, Lilia. Turismul cultural ca formă de valorificare a Patrimoniului cultural. In: Competitiveness and sustainable development in the context of european integration. Materiale ale Conferinței economice internaționale, 4-5 noiembrie 2021. Chișinău, 2021, pp. 212-215.
2. COMENDANT, Vasile. Valorificarea turismului de către autoritățile publice pentru promovarea patrimoniului cultural național. In: Teoria și practica administrării publice. Materiale ale Conferinței științifico-practice cu participare internațională, 17 mai 2019. Chișinău, 2019, pp. 164-169.
3. COSOVAN, Veronica. Muzeul Cărții – inovații în promovarea patrimoniului documentar. In: Magazin bibliologic. 2018, nr. 3/4, pp. 10-14. ISSN 1857-1476.
4. COSOVAN, Veronica. Școala altfel – serviciu de dezvoltare a competențelor utilizatorilor Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. In: Magazin bibliologic. 2020, nr. 1/2, pp. 89-90. ISSN 1857-1476.
5. LEGE cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova: nr. 352 din 24.11.2006 [online]. [citată 28.04.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121972&lang=ro

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ DIGITALĂ – STEAG DE CULTURĂ ÎN SPAȚIUL VIRTUAL

Rezumat: Articolul reflectă situația privind asigurarea securității pe termen lung a colecțiilor de documente în format tradițional, axându-se în special pe soluția oferită de digitizare. Autorul se referă la etapele principale de realizare a Proiectului de îmbunătățire a echipamentelor de digitizare din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, susținut de Guvernul Japoniei prin Agenția Japonieză de Cooperare Internațională,

Cuvinte-cheie: Digitalizarea documentelor, securitate pe termen lung, Centrul Național de Digitizare.

Păstrarea pe termen lung a publicațiilor și, în special, a lucrărilor care fac parte din patrimoniul cultural scris a fost dintotdeauna sarcina prioritară a marilor biblioteci ale lumii și, în primul rând, a bibliotecilor naționale cu responsabilitatea lor de bibliotecă a ultimei resurse sau a ultimei instanțe/„library of last resort” – concept specific acestor instituții de cultură, de rang național. Potrivit susținătorilor acestui concept, orice document care nu poate fi găsit de un utilizator concret în altă bibliotecă trebuie să poată fi găsit în colecțiile Bibliotecii Naționale, indiferent dacă este vorba de formatul tradițional sau formatul virtual.

Vera OSOIANU,
Biblioteca Națională
a Republicii Moldova

Abstract: The article reflects the long-term security situation of traditional format document collections, focusing in particular on the solution offered by digitization. The author refers to the main stages of the Digitization Equipment Improvement Project implemented in the National Library of the Republic of Moldova, and supported by the Government of Japan via Japan International Cooperation Agency.

Keywords: Documents digitization, long-term security, National Digitization Center

Dacă celelalte biblioteci sunt finanțate pentru a menține colecții și a oferi servicii pentru a satisface necesitățile specifice ale utilizatorilor din aria lor de servire, atunci bibliotecile naționale au mandatul de a răspunde necesităților la nivel național și respectiv colecțiile deținute trebuie să poată acoperi lacunele din resursele altor biblioteci din țară.

De multe ori, unele titluri din colecția de resurse a unei bibliotecii naționale sunt în exemplare limitate sau chiar într-un singur exemplar și pot să aibă o cerere foarte restrânsă. Cu toate acestea, ele trebuie păstrate pentru cazul sau timpul când vor fi solicitate. Acesta este unul din rolurile specifice unei biblioteci naționale.

Deși este o bibliotecă publică și are ușile deschise pentru toată lumea, o bibliotecă națională este biblioteca ultimei instanțe pentru savanți. Chiar dacă nu poate rezolva problema acestora cu resursele proprii, biblioteca națională poate implica aici împrumutul internațional și alte instrumente la dispoziția unei biblioteci naționale, devenite mai disponibile odată cu digitalizarea activității bibliotecilor.

Istoria bibliotecilor lumii este istoria unor pierderi uriașe și irecuperabile de cărți și chiar biblioteci întregi, alte monumente de cultură, care, după cum afirmă unii savanți, dacă n-ar fi fost distruse, ar fi putut schimba cursul istoriei. Nenumărate

monumente de cultură, inclusiv de cultură scrisă, au dispărut în urma unor dezastre naturale, dar nu puține au fost distruse chiar de mâna omului.

De menționat, în acest context, Marea Bibliotecă din Alexandria, Egipt, una din cele mai mari și mai semnificative biblioteci ale lumii antice. Se estimează că în diferiți ani biblioteca putea cuprinde între 40 000 și 400 000 de unități de păstrare. Unele surse vorbesc chiar de 700 000 de exemplare. Biblioteca Alexandria a adus orașului Alexandria renumele de capitală a cunoașterii și învățării. Distrugerea Bibliotecii din Alexandria este considerată drept cea mai mare pierdere din istoria culturală a omenirii. Deși există mai multe versiuni privind dispariția bibliotecii, unii cercetători susțin că Marea Bibliotecă din Alexandria, colecție fantastică a cunoașterii, a fost distrusă intenționat. Printre marile biblioteci dispărute în timp amintim de:

- Biblioteca din Teba (Grecia antică), distrusă în secolul al IV-lea î.H.;

- Biblioteca Centrală din Birmingham, Anglia (1879);

- Biblioteca din Nalanda, India (1193);

- Biblioteca Ducesei Anna Amalia, Germania (2004);

- Biblioteca Institutului de Științe Umaniste (INION), Moscova, principala bibliotecă universitară din Rusia. Creată în 1918, biblioteca adăpostea peste 10 milioane de documente istorice (cărți, ziare etc) datând din secolul al XVI-lea până în secolul XX, în mai multe limbi. Incendiul a provocat pagube de peste un milion de documente istorice unice și consternare în mediile științifice, care au vorbit despre un „Cernobâl” cultural (2015).

- Biblioteca Universității Cape Town (2021). În incendiu a fost distrusă în special colecția de studii africane.

Aproximativ 500 000 de publicații au fost distruse în incendiul de la BCU București în timpul evenimentelor din decembrie 1989. Colecția fusese adunată pe parcursul unei istorii de 100 de ani prin donații sau importante eforturi materiale. Printre cărțile mistuite de incendiu erau manuscrise, cărți vechi și rare, deosebit de importante pentru cultura românească.

De menționat, de asemenea, cazul Muzeului Național al Braziliei, mistuit de flăcări, în care s-a pierdut munca a peste 400 de ani de cercetare.

O altă pierdere de proporții a fost prăbușirea arhivei din Köln din 2009, una din cele mai mari arhive istorice din Germania. Sute de mii de documente, acte, hărți, testamente, placate au fost distruse pentru totdeauna. E interesant faptul că această arhivă era declarată model pentru arhivele din întreaga lume, datorită mărimii și celor mai noi sisteme digitale și electronice de arhivare. Specialiștii au reconstituit ceea ce s-a păstrat digital – fotografii, copii etc, iar, după inventarierea a ceea ce a rămas din arhiva din Köln, s-a trecut la digitizarea integrală a documentelor. Acest caz a demonstrat cât de importantă este asigurarea securității documentelor în format digital.

Cât de mult înseamnă o bibliotecă pentru societate și pentru cultura națională a demonstrat și incendiul din anul 2020 de la Filarmonica Națională. Într-un reportaj din ziua de după incendiu, un angajat al Filarmonicii mărturisea că cea mai mare pierdere pentru instituție este pierderea bibliotecii. Biblioteca cu partituri muzicale originale a fost distrusă în proporție de 70%. Iar aceste documente nu mai pot fi găsite nicăieri.

Despre importanța cărții s-a scris mult. Cartea a fost și este venerată, cântată, cioplită în piatră, fier și granit.

Toate numele cu mare greutate în istoria civilizației au lăsat gânduri nemuritoare despre carte, despre rolul și importanța cărții. Amintim aici de Seneca, Petrarca, Volter, Balzac, și atâția alții. De-a lungul secolelor și milenii au căzut zei, state, cetăți, dar cărțile au rămas. Istoria a cernut doar nonvaloarea și a păstrat peste ani adevăratele valori. Mari personalități care au contribuit la modelarea lumii au murit cu secole și milenii în urmă, dar cărțile lor au rămas, trăiesc păstrându-le numele și memoria. Când le citim cărțile, le simțim prezența, ne transpunem în lumea în care aceștia au trăit.

...Dar tot cartea a fost printre cele mai prigonite valori. Cărțile au fost arse pe rug,

cenzurate, interzise, scoase din acces, ținute la index. Regimurile represive au interzis, pedepsit și chiar închis autori și editori, au pedepsit cititori. În lupta cu cărțile au fost experimentate toate mijloacele, s-a luptat cu metodele folosite în lupta cu dușmanii poporului. Multe cărți au dispărut. Cercetătorii vorbesc chiar despre faptul că aceste cărți ar fi putut influența istoria lumii, de aceea au fost făcute să dispară. De-a lungul istoriei au avut de suferit numeroase titluri celebre, au fost interzise cărți care mai apoi au devenit cele mai importante capodopere literare ale lumii. Și nu contează din ce motive: sociale, religioase, politice, sexuale. Printre scriitorii proscrisi în diferite epoci și din diferite motive au figurat: Voltairre, D.H. Lawrence, William Shakespeare, James Joyce, Thomas Mann și mulți alții.

Printre cărțile interzise la diferite etape și în diverse țări găsim cu mirare romanul *Să ucizi o pasăre cântătoare* de Harper Lee, roman care figurează în cele mai importante topuri de nivel internațional și național și care avea să-i aducă autoarei premiul Pulitzer, iar pentru ecranizarea lui Robert Mulligan a luat trei Oscaruri și două Globuri de Aur. În șirul cărților interzise regăsim titluri precum *Aventurile lui Huckleberry Finn* de Mark Twain, *Vrăjitorul din Oz* de Frank L. Baum, *Harry Potter* de autoarea britanică J. K. Rowling, *Arhipelagul Gulag* de Aleksandr Soljenițin, *1001 de nopți. Povești arabe*; *Decameronul* de Giovanni Boccaccio, *Metamorfoza* de Franz Kafka, *Lolita* de Vladimir Nabokov, *Aventurile lui Alice în Țara Minunilor* de Lewis Carroll (1865), *Codul lui Da Vinci* de Dan Brown (2003); *Ulise* de James Joyce, *Moartea la Veneția* de Thomas Mann, *Hamlet* de William Shakespeare, *Madame Bovary* de Gustave Flaubert etc.

Deosebit de crunt cu cărțile a luptat biserica. O listă de cărți interzise a fost alcătuită de Vatican. Papa Paul al IV-lea a elaborat *Catalogul Cărților Interzise* pentru a-i proteja pe catolici de ideile controversate.

Pentru artiști și scriitori dreptul și libertatea de exprimare sunt la fel de vitale ca și aerul. Dacă cărțile ne ajută să devenim acei ce suntem cu adevărat, cenzura reprimă nu numai scriitorii, dar și evoluția ideilor și exprimarea identității.

Și acum, se impune întrebările: De ce

atâta înverșunare, de ce atâta luptă cu niște cărți? De ce se tem autoritățile (indiferent dacă este vorba de stat, biserică sau părinți)?

Temerea constă în faptul că noile idei pot provoca schimbări. Cărțile sunt mici, dar puterea pe care o conțin este enormă. Conținutul unor cărți rămâne cu noi, în capurile noastre pentru zile, luni, ani și chiar pentru toată viața. Cărțile ne învață să gândim, să ne modelăm identitatea, să fim puternici, să apărăm convingerile noastre și pe ale altora.

Cărțile deschid lumi întregi, orizonturi pe care unii oameni doresc să le țină ascunse de masele largi.

Referindu-se la importanța cărții, istoricul român V.A. Urechia scria: „Cartea este și dânsa armă puternică. La lumina și învățătura cărții se deșteaptă conștiința națională, care este singura cetate care n-o răpune dușmanul”.

Jorge Luis Borges, renumitul romancier, poet, eseist, filozof, bibliotecar argentinian, unul dintre cei mai importanți scriitori ai secolului al XX-lea scria, referindu-se la carte, că este „arma cea mai inofensivă, dar cu bătaia cea mai lungă dintre toate cele inventate de mintea omenească”.

Helen Exley, librar de mare vocație, menționa în prefața unei cărți: „Cărțile pot fi extrem de periculoase. Pe cele mai bune dintre ele ar trebui pus un avertisment: Atenție! Îți poate schimba viața!”

Toate acestea sunt argumente supreme și explicație a faptului de ce în ultimii ani sunt făcute atâtea eforturi materiale și intelectuale pentru asigurarea securității colecțiilor în formatul lor tradițional, dar și preocupările pentru digitizare. De ce trebuie făcut acest efort de digitizare al patrimoniului cultural scris, de creare a depozitelor digitale?

Practica marilor biblioteci a demonstrat, că digitizarea este o cale sigură de a asigura securitatea publicațiilor în format digital, de a pune la adăpost și a feri de intemperii resursele deținute de biblioteci. Formatul digital asigură și prezervarea pe termen lung, dar cel mai important asigură accesibilitatea valorilor culturale ale lumii.

Specialiștii din domeniul biblioteconomie și știința informării sunt convinși că digitizarea ar putea aduce mai mulți utili-

zatori în bibliotecă. Cu cât digitizăm mai mult propriile publicații și identificăm ceea ce avem pentru un public mai larg, cu atât mai mulți cercetători doresc să vadă originalele. Această idee este valabilă și pentru alte domenii ale culturii: muzee, arhive, galerii, colecții de muzică etc. Custozii muzeelor au observat că, imediat ce un tablou apare în format digital, se mărește numărul persoanelor care vin să vadă originalul.

Digitizarea patrimoniului național cultural a fost unul dintre obiectivele principale stipulate încă în Hotărârea Guvernului Nr. 478 din 04.07.2012 „Cu privire la Programul național de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020”.

Lipsa echipamentelor necesare pentru digitizarea resurselor a fost principalul impediment în realizarea obiectivelor Hotărârii de Guvern menționate. La momentul apariției Hotărârii de Guvern, Biblioteca Națională dispunea de un singur scanner performant – Atiz, procurat în cadrul programului FUMAGABA, susținut de Uniunea Europeană și CENL.

Grantul de susținere a culturii (Cultural Grant) al Guvernului Japoniei, implementat prin Agenția Japoneză de Cooperare Internațională a fost o oportunitate de a soluționa această problemă.

În acest context, digitizarea colecției de publicații deținute de BNRM este de o importanță de netăgăduit.

Prin crearea Centrului Național de Digitizare, BNRM își asumă un rol important în digitalizarea culturii, atât pe partea de conținuturi, cât și pe partea de dezvoltare a capacităților. În timp, acest proiect va ajuta la crearea identității Republicii Moldova în spațiul virtual.

Proiectul de îmbunătățire a echipamentelor de digitizare din cadrul BNRM, susținut de Agenția Japoneză de Cooperare Internațională (JICA), va ajuta instituția să facă față sarcinii permanente de a fi mai vizibilă și relevantă pe internet. Această importanță este conștientizată la toate nivelurile de responsabilitate.

Proiectul JICA este cel mai mare proiect de până acum implementat de BNRM. De la conceperea scrisorii de intenție și până la inaugurarea Centrului de Digitizare BNRM la Ministerul Culturii s-au schim-

bat 6 miniștri. Cu toate acestea, graficul de implementare a proiectului preconizat de JICA n-a cunoscut nici cea mai mică deviere de la prevederile de început, deși pandemia a intervenit brutal chiar la mijloc de proiect.

Pe lângă importanța enormă pentru BNRM, proiectul de peste 7 000 000 lei susținut de JICA a însemnat un șir de lecții învățate despre cum te porți într-un proiect-subiect al unui tratat internațional, Hotărâre de Guvern, Hotărâre de Parlament, Schimb de note, între două Ministere de Externe și Ambasade, Implicarea Ministerului de Finanțe, relații cu Ambasada Japoniei pe toată durata perioadei de proiect, vizite ale experților angajați de JICA, vizite ale consultanților, relații cu banca intermediară, licitație, organizată după exigențele Japoniei, relații cu firma câștigătoare etc. După ce treci prin atâtea filtre, ai convingerea că nimic nu mai poate fi imposibil. Pentru un proiect care funcționează ca ceasul, la fiecare etapă, pe o întindere de patru ani, cum a fost în cazul proiectului Îmbunătățirea *echipamentelor de digitizare ale BNRM*, probabil, este nevoie de cultura japoneză de comunicare, pe care ca parteneri de proiect a trebui s-o însușim.

Notă! Istoria proiectului începe în anul 2018 și a parcurs toate etapele prevăzute de legislația Japoniei pentru tratatele internaționale.

După procedurile de început, la 19 iulie 2019, la MECC, în prezența Ambasadorului Japoniei în Republica Moldova, Dna Lilianna Onofrei-Nicolăiescu, Ministrul Culturii, și Domnul Kawano Takaaki, reprezentant JICA, a fost semnat *Minutes of Discussions on the Preliminary Survey for the Project for Improvement of Digitization Equipment of the National Library of the Republic of Moldova*.

Pe parcursul anului 2020 au avut loc schimbul de note între Ambasada Japoniei și MAEIE al Republicii Moldova, Hotărârea de Guvern, Hotărârea Parlamentului.

La 14 iunie 2020, Dl Igor Șarov, Ministrul Educației Culturii și Cercetării, și Dl Sugimoto Satoshi, Directorul Agenției Japoneze pentru Cooperare Internațională JICA, au semnat Acordul de Grant.

La începutul anului 2021, la Tokyo a avut loc licitația organizată de JICA, la care

Biblioteca Națională a fost reprezentată de Ambasada Republicii Moldova în Japonia.

În cadrul Grantului de proiect au fost achiziționate echipamente de digitizare performante: 4 scanere (unul automat, doua semiautomate și unul destinat microfilmelor/microfișelor) pentru procesul de digitizare a publicațiilor în diverse formate; 2 PC-uri adiacente scannerelor și 3 stații de lucru; un server pentru stocarea și păstrarea pe termen lung a publicațiilor scanate și specificații necesare pentru asigurarea funcționalității pe termen lung. În cadrul proiectului a fost asigurată atât transportarea și instalarea echipamentelor, cât și instruirea personalului.

Grantul susținut de Guvernul Japoniei prin Agenția Japoneză de Cooperare Internațională, este cel mai mare proiect implementat de BNRM și va asigura continuitatea dezvoltării și difuzării conținutului digitalizat al patrimoniului cultural din Republica Moldova. Copiile digitale create, vor fi transferate în spațiul electronic, protejând astfel pierderea conținutului obiectelor de patrimoniu, creșterea accesibilității, dar și asigurând accesul la patrimoniul cultural în interes de educație, cercetare, creație și recreere.

Centrul Național de Digitizare este creat

în baza secției Colecției Digitale ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

La 23 februarie, de Ziua Națională a Japoniei, a avut loc inaugurarea oficială a Centrului Național de Digitizare. Despre importanța pe termen lung a acestui proiect au vorbit: Elena PINTILEI, director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, Sergiu PRODAN, ministrul Culturii al Republicii Moldova, Iurie ȚURCANU, viceprim-ministru pentru Digitalizare,

Excelența Sa Yoshihiro KATAYAMA, ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Japoniei în Republica Moldova, Mariana STRATULAT, Coordinator Tehnic JICA în Moldova, Diana SILVESTRU, șefa Centrului Național de Digitizare.

Prin crearea Centrului Național de Digitizare, Biblioteca Națională a Republicii Moldova își asumă un rol important în digitizarea patrimoniului cultural, astfel contribuind la crearea identității culturale digitale a Republicii Moldova în spațiul virtual. Proiectul va fi un nou impuls pentru dezvoltarea Bibliotecii Naționale Digitale a Republicii Moldova, care reprezintă steagul nostru de cultură în spațiul virtual fără de care după cum afirma Nicolae Iorga: „un popor este o gloată nu o oaste”.

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECI antice dispărute sau distruse [online]. [citat 24.01.2022]. Disponibil: <http://cartisipc.blogspot.com/2015/04/biblioteci-antice-disparute-sau-distruse.html>
2. CULTURAL Heritage: Digitisation, Online Accessibility and Digital Preservation. Implementation of Commission Recommendation on the digitisation and online accessibility of cultural material and digital preservation: Consolidated Progress Report 2015-2017. Working Document [online]. [citat 24.01.2022]. Disponibil: <https://www.digitalmeetsculture.net/wp-content/uploads/2019/06/ReportonCulturalHeritageDigitisationOnlineAccessibilityandDigitalPreservation.pdf>
3. DIGITIZAREA și conservarea online a patrimoniului cultural al Europei pentru asigurarea accesului universal [online]. [citat 24.01.2022]. Disponibil: http://publications.europa.eu/resource/cellar/623cc0ef-23bc-11e4-8c3c-01aa75ed71a1.0021.02/DOC_2
4. LISTA cărților românești vechi distruse de incendiul din decembrie 1989. Biblioteca Centrală Universitară din București. București, 1991. 45 p. (Manuscris) [online]. [citat 24.01.2022]. Disponibil: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=YmN1Yi5yb3xiaWJsaW90ZWVhX2NlbnRyYWxhX3VuaXZlcnNpdGFyYV9jYXJvbF9pX2J1Y3VyZXN0aXxneDo3ZWVhMTM3MwYxMjVjMmEz>
5. OSOIANU, Vera. Cartea între prieteni și dușmani [online]. [citat 24.01.2022]. Disponibil: <https://clubbib2.wordpress.com/2018/08/28/cartea-intre-prieteni-si-dusmani/>
6. PATRIMONIUL digital European [online]. [citat 24.01.2022]. Disponibil: <https://ec.europa.eu/culture/ro/cultural-heritage/cultural-heritage-eu-policies/patrimoniul-digital-european>
7. PROIECTUL finanțat de Uniunea Europeană „Suport pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală” în Republica Moldova [online]. [citat 24.01.2022]. Disponibil: <https://agepi.gov.md/ro/content/digitizarea-%E2%80%93-o-solu%C8%9Bie-pentru-conservarea-%C8%99i-valorificarea-patrimoniului-cultural-na%C8%9Bional>

DIGITIZAREA RESURSELOR DOCUMENTARE – PRIORITATE A BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Rezumat: *Articolul evidențiază principalele proiecte de digitizare prin care se pune în valoare patrimoniul național cultural, aflat în posesia BNRM. Articolul mai menționează performanța Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în crearea, dezvoltarea și valorificarea conținutului digital din Republica Moldova – grație proiectului intitulat Biblioteca Națională Digitală Moldavica – care reprezintă rezultatul acțiunilor și lucrărilor de cooperare și integrare efectuate de Biblioteca Națională a Republicii Moldova pe plan național și european. Lucrarea prezintă proiectul obținut sub formă de grant nerambursabil oferit de Japonia prin Agenția Japoneză de Cooperare Internațională.*

Cuvinte-cheie: *proiecte de digitizare, BND Moldavica, digitizare, resurse digitale, biblioteci digitale, conservare digitală, CENL, Fumagaba, Biblioteca Digitala Europeana.*

Astăzi, prin toate inițiativele luate la nivel european sunt încurajate crearea de conținut digital și constituirea de bază de date pentru o mai bună diseminare a informației, pentru a permite utilizatorilor accesul online la resurse, pentru stimularea procesului de creație în format electronic și pentru promovarea și prezervarea numerică a patrimoniului cultural național și european în format electronic. Conservarea digitală și punerea în valoare a patrimoniului documentar imprimat capătă un rol important în creșterea calității vieții cetățenilor și dezvoltarea comunităților prin contribuția la formarea unui climat de toleranță multiculturală și religioasă, la transferul de cunoștințe și la lărgirea accesului la cultură. Republica Moldova, ca țară semnată a acordului de asociere cu Uniunea Europeană, poate îmbogăți memoria culturală colectivă cu un patrimoniu cultural și științific de valoare, oferit utilizatorilor de pretutindeni, într-un mod coerent, în concordanță cu normele europene. Având în vedere faptul că, prin toate inițiativele luate la nivel european, pentru prezervarea și valorificarea patrimoniului cultural este în-

Abstract: *The article highlights the main digitization projects that value the national cultural heritage, led by the National Library of the Republic of Moldova. The article mentions the impact of NLRM in creation, development and valorization of digital content in the Republic of Moldova thanks to the project of Moldovan National Digital Library, which is the result of cooperation and integration actions carried out by the NLRM in the country and in Europe. The study also presents the project (obtained in the form of a non-reimbursable grant) offered by the Government of Japan through the Japan International Cooperation Agency.*

Keywords: *digitization projects, NDL Moldavica, digitization, digital resources, digital libraries, digital preservation, CENL, Fumagaba, The European Digital Library.*

Diana SILIVESTRU

șefa Centrului Național de Digitizare,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
lupusor.diana@gmail.com

curajată crearea de conținut digital, Biblioteca Națională a mers pe metoda digitizării, aceasta devenind una dintre prioritățile și activitățile-cheie în ultimii 10 ani.

Acțiunea de digitizare a resurselor deținute de instituția BNRM scoate în evidență 3 proiecte mari de digitalizare, dintre care:

Proiectul intitulat „Automatizarea Bibliotecii Naționale: digitizarea patrimoniului documentar al bibliotecii”, proiect implementat în anii 2002 – 2004, și elaborarea Programului Național „Memoria Moldovei” cu un registru al documentelor de patrimoniu deținute de instituțiile de conservare a patrimoniului cultural național.

Primul proiect de digitalizare, în care au fost realizate primele încercări în digitalizare ale bibliotecii poate fi considerat proiectul „Automatizarea Bibliotecii Naționale: digitizarea patrimoniului documentar al bibliotecii”, proiect implementat în anii 2002-2004 și finanțat de Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică pe lângă Guvernul Republicii Moldova. În cadrul acestui proiect a fost creată baza de date „Cartea veche a Moldovei”, care a inclus 3 mii de înregistrări. Respectiva bază de date reprezintă o parte esențială a registrului Programului Național „Memoria Moldovei”. Paralel cu crearea bazei de date au fost supuse digitizării cartea „Cazanie” (1768) și 24 de numere ale revistei „Viața Basarabiei”. Programul Național „Memoria Moldovei” este un proiect susținut de un consorțiu de 6 biblioteci, 5 muzee, Camera Națională a Cărții și Agenția Națională a Arhivelor. Programul are ca scop constituirea unui cadru de cooperare care va conduce la un sistem ce va valorifica moștenirea culturală a Moldovei aflată în colecțiile și depozitele legale ale instituțiilor de patrimoniu.

Programul Național „Memoria Moldovei” este circumscris programului UNESCO „Memory of the World (Memoria Lumii)”, care are drept scop principal salvagardarea, conservarea și comunicarea către generațiile viitoare a moștenirii culturale scrise. Registrul programului cuprinde edițiile vechi și rare, manuscrisele, actele și documentele de arhivă, artefactele, obiectele muzeale care constituie nucleul patrimoniului național scris și imprimat și care urmează să fie păstrate și valorificate în strictă conformitate cu cerințele programului UNESCO.

Cel de-al doilea proiect de digitalizare poate fi considerat proiectul FUMAGABA, realizat cu suportul și sprijinul fundației CENL, prin intermediul Agenției Elvețiene de Cooperare și Dezvoltare.

Ca răspuns la mișcarea pe plan național de întrețesere și constituire a unei biblioteci digitale, BNRM a pornit la construcția unui sistem informatic, care să vină în întâmpinarea tuturor celor care au nevoie de un acces rapid și facil la informațiile cuprinse în cadrul bibliotecilor partenere din Moldova și nu numai. Astfel că în 2010 BNRM a lansat biblioteca digitală cu titlul de „Biblioteca Națională Numerică a Republicii Moldova”, cu scopul de a pune patrimoniul cultural național la dispoziția tuturor prin intermediul unui punct unic de acces.

Proiectul Biblioteca Națională Numerică a Republicii Moldova, astăzi Biblioteca Națională Digitală Moldavica, a fost inițiat de către BNRM în anul 2008, cu sprijinul fundației Conferința Bibliotecilor Naționale Europene (CENL), la care este membru cu drepturi depline încă din anul 2005. În anii 2008-2009 BNRM a participat la proiectul FUMAGABA, organizat de CENL. În cadrul acestui proiect, BNRM a beneficiat de 12.500 de euro alocați de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare pentru integrarea în Biblioteca Europeană a Bibliotecii Naționale dintr-un șir de țări nemembre încă ale UE. Cu acești bani BNRM a procurat un scanner (ATIZ) și un server performant pentru arhivarea documentelor digitale nou create.

Îmboldul principal în realizarea efectivă a acestor scopuri l-a constituit integrarea europeană a Bibliotecii Naționale. BNRM devine în scurt timp și participantă la proiectul continental Biblioteca Digitală Europeană, misiunea căreia este de a digitaliza moștenirea culturală scrisă a țărilor europene și de a organiza variantele electronice ale documentelor patrimoniale într-o bibliotecă digitală accesibilă în Internet. Prin intermediul ei, beneficiarii oricărei biblioteci naționale au acces la valorile patrimoniale păstrate în toate celelalte biblioteci naționale, asigurându-se astfel circuitul și schimbul de valori culturale. Procesul de digitalizare inițiat de BNRM în anul 2009 a fost axat în baza registrului Programului Național „Memoria Moldovei”, și, deoarece acțiunea de digitalizare n-a putut lua amploarea preconizată, a decurs foarte lent, motiv fiind insuficiența echipamentelor de digitalizare.

Astfel că pe parcursul a 12 ani au fost digitizate aproximativ 7000 de unități bibliografice și un număr de peste 800.000 de pagini digitizate – toate din colecțiile BNRM. Cealți parteneri din proiectul „Memoria Moldovei” au înregistrat rezultate modeste. Bibliotecile din alte instituții care dețin fonduri patrimoniale, inclusiv cele de pe linia Programului Național „Memoria Moldovei”, nu dețin puterea financiară necesară pentru procurarea unor echipamente destul de costisitoare pentru realitatea noastră, precum cele implicate în procesele de digitizare.

Proiectul de digitalizare a activității Bibliotecii Naționale prin îmbunătățirea echipamentelor de digitizare și crearea în baza secției Colecții digitale ale Centrului Național de Digitizare constituie cel din urmă proiect important și hotărâtor pentru transformarea digitală a Bibliotecii Naționale în deceniul următor.

Conform Strategiei de dezvoltare a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova pentru anii 2019-2021(8) și potrivit strategiei 2023-2025, care este în curs de elaborare, digitizarea patrimoniului cultural scris din biblioteci și integrarea lor în circuitul informațional național, european și universal a fost și rămâne a fi în continuare o direcție prioritară de acțiune pentru BNRM. Una din direcții prioritare a constituit a fi și îmbunătățirea echipamentului de digitizare, precum și extinderea Bibliotecii Naționale Digitale Moldavica. Aceste priorități se regăsesc și în documente de politici de țară importante, precum Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 478 din 04.07.2012 privind Programul Național de Informatizare a Sferei Culturii pentru anii 2012-2020 (1) și Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020” (2).

În scopul digitalizării celor mai valoroase lucrări de patrimoniu și pentru a asigura prezervarea și păstrarea pentru generațiile viitoare, dar și asigurarea accesului la aceste valori, BNRM a solicitat ajutorul Agenției Japoneze de Cooperare Internațională pe marginea îmbunătățirii echipamentelor de digitizare și crearea în baza secției Colecții digitale ale Centrului Național de Digitiza-

re. Legislația națională definește obligațiile și responsabilitățile BNRM referitoare la informațiile despre patrimoniul cultural documentar, la administrarea, continuitatea disponibilității și conservarea acestuia. În această ordine de idei, potrivit Legii cu privire la biblioteci, aprobată de Parlamentul Republicii Moldova la 20 iulie 2017 și intrată în vigoare începând cu 18 februarie 2019, se stipulează că „Biblioteca Națională a Republicii Moldova constituie Biblioteca Națională Digitală *Moldavica*, care include documente ce fac parte din patrimoniul cultural național mobil, deținute de biblioteci, muzee și arhive” (3).

Ca bibliotecă, centru biblioteconomic național cu funcții metodologice pentru tot Sistemul Național de Biblioteci și coordonator al Programului „Memoria Moldovei”, BNRM și-a asumat responsabilitatea creării în baza secției Colecții digitale a unui Centru Național de Digitizare, care va coordona procesul de digitizare a colecțiilor de patrimoniu.

Ideea a avut ca punct de pornire Grantul de susținere a culturii (Cultural Grant) al Japoniei, anunțat în 2018 de către Ministerul Afacerilor Externe al Japoniei în cadrul Proiectului Cultural Grant Assistance (procurement of equipment) (5, p. 27). Grantul în valoare de 409 de mii dolari SUA (peste 7 000 000 lei) este destinat conservării și protejării patrimoniului cultural în cadrul instituțiilor sistemului național de biblioteci și lărgirii accesului cetățenilor la informație prin achiziționarea echipamentului modern și digitalizarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (5, p. 28). Esența acestui proiect constă în digitizarea, indexarea și conservarea tuturor resurselor culturale naționale relevante disponibile în Biblioteca Națională a Republicii Moldova și partenerii săi: biblioteci, muzee și arhive.

Proiectul a vizat dotarea și completarea Centrului Național de Digitizare cu echipamente digitale performante prin procurarea a patru scanere pentru cărți: unul automat, 2 semi-automate, un scanner pentru microfилme/microfișe și un server de capacitate de 232 TB pentru stocarea informației digitizate. Cu echipamentele menționate, Biblioteca Națională va digitiza lucrările de patrimoniu

și cele cu solicitare sporită din partea utilizatorilor din colecțiile bibliotecii.

La nivel instituțional, BNRM a instituit un grup de lucru care a analizat unele dintre problemele legate în mod specific de selectarea, prioritizarea, digitizarea și punerea la dispoziție a conținutului patrimoniului cultural. În proces de lucru se află proiectul-program de numerizare planificată a colecțiilor Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. În I etapă a acestui proiect, BNRM va acorda prioritate colecțiilor proprii, în special cele de patrimoniu, în cea de-a II-a etapă, BNRM va coordona procesul de digitizare a colecțiilor de patrimoniu din cadrul partenerilor BNRM pe linia Programului Național „Memoria Moldovei”. Urmează ca la această etapă să fie integrate obiectele digitale ale tuturor documentelor incluse în Registrul Programului Național „Memoria Moldovei”, cuprinse în colecțiile celor 6 biblioteci mari, 5 muzee, ale Camerei Naționale a Cărții și Agenției Naționale a Arhivelor. Iar în cea de-a III-a etapă va fi extinsă digitizarea la toate nivelurile, se va acorda o atenție sporită lucrărilor foarte valoroase ce se vor regăsi în colecțiile bibliotecilor mari din Chișinău și în cele din 37 de biblioteci municipale, raionale, orașenești din întreaga republică (8, p. 7).

Concomitent cu procesul de digitizare, BNRM va face toate demersurile în vederea extinderii Bibliotecii Naționale Digitale „Moldavica” și transformarea acesteia într-o platformă de agregare și recoltare a conținutului național digital din cadrul instituțiilor deținătoare de patrimoniu național scris și imprimat. Totodată, BNRM va dezvolta în continuare sistemul de gestionare și conservare a obiectelor digitale, va dezvolta prima etapă a sistemului de gestionare a drepturilor de autor și de licențiere a conținutului digital, ca până la sfârșitul anului 2025 proiectul să completeze conținutul digital actual al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și al altor instituții culturale. Unicitatea colecțiilor acestui proiect va fi determinată în mare măsură de colecțiile sale speciale: colecția de documente numerice de „Moldavistică”, documente numerice referitoare la „Ex-

teriorica”, colecția de cărți și manuscrise rare, colecție de hărți, colecția de partituri și materiale audiovizuale, colecția de artă, colecția de microfilme și microfise, etc.

În continuare vom menționa unele rezultate și beneficii ale acestui proiect transformator pentru Biblioteca Națională și partenerii săi deopotrivă:

- Condițiile de conservare și conservare se vor îmbunătăți considerabil prin metode digitale, ceea ce va permite extinderea duratei de viață a documentelor patrimoniale.

- Prin digitizarea și dezvoltarea Bibliotecii Digitale Naționale, monumentele scrise vor fi accesibile unui număr mai mare de persoane și vor avea un impact mare asupra educației tinerei generații.

- Prin dezvoltarea Bibliotecii Digitale Naționale se va crea un mediu eficient pentru cercetare.

- Digitizarea documentelor va fi realizată la un nivel avansat de tehnologie, iar asistența necesară în ceea ce privește pregătirea personalului specializat va fi furnizată altor instituții culturale și educaționale.

- Identificarea partenerilor în afara Republicii Moldova, mai ales în cazul patrimoniului cultural național depus în străinătate, și încheierea acordurilor de cooperare.

- Prin mediatizarea și dezvoltarea în continuare a acestui proiect se va atrage atenția societății asupra patrimoniului documentar deținut de BNRM și a problemei salvagădării documentelor patrimoniale, care va contribui la relansarea funcției patrimoniale a bibliotecilor și a altor instituții care dețin colecții patrimoniale.

Începând cu anul 2022, am putea spune că, în acest început de nou deceniu digital pentru Biblioteca Națională, preocupările și miza noastră este ca BNRM să dețină capacitatea tehnologică adecvată pentru a crea colecții în diferite formate și să poată asigura accesul publicului la ele. Iar finalitatea cu succes privind implementarea acestui proiect ambițios va fi un rezultat prin care BNRM își va putea îndeplini misiunea sa esențială, și anume de a asigura accesul la colecțiile sale atât generației de azi, cât și celor viitoare.

Referințe bibliografice:

1. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 478 din 04.07.2012 „Cu privire la Programul național de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020 [on-line]. [citat 04.04.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=20148&lang=ro
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 857 din 31-10-2013 cu privire la Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020” [on-line]. [citat 04.04.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=49441&lang=ro
3. Legea cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017 [on-line]. [citat 04.04.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Lege-cu-privire-la-biblioteci.pdf>
4. Modelul strategic al BND Moldavica. Biblioteca Națională a Republicii Moldova [on-line]. [citat 04.06.2021]. Disponibil: <http://moldavica.bnrm.md/despre.html>
5. OSOIANU, Vera. Preistoria unui proiect cu țintă în viitor. In: Magazin bibliologic. 2020, nr. 3/4, pp. 27-30. ISSN 1857-1476.
6. PROGRAMUL de activitate al instituției publice Biblioteca Națională a Republicii Moldova pentru anul 2022. Chișinău, 2021. 52 p.
7. SILIVESTRU, Diana (2021). Angajamentul digital al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în contextul proiectului național 2021 – declarat an al amplificării digitalizării activității bibliotecilor. [citat 30.03.2022]. Disponibil: https://www.bibnat.ro/dyn-doc/publicatii/Revista%20Biblioteca%204_2021_site.pdf
8. STRATEGIA de dezvoltare a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova 2019 – 2021 [online]. [citat 30.03.2022]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/biblioteca/Strategia%20de%20dezvoltare%202019-2021.pdf>

ROLUL PROGRAMULUI NAȚIONAL „MEMORIA MOLDOVEI” ÎN DEZVOLTAREA FUNCȚIEI PATRIMONIALE A BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Rezumat: Articolul reprezintă o scurtă trecere în revistă a activității Programului Național „Memoria Moldovei” și a altor proiecte ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, care au contribuit la dezvoltarea funcției patrimoniale a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, realizată în cooperare cu alte instituții patrimoniale din Republica Moldova.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, patrimoniu cultural documentar al Moldovei, proiecte de salvagardare culturală, Programul Național „Memoria Moldovei”.

Veronica COSOVAN,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Mariana KIRIAKOV, specialist principal,
secția Relații internaționale și suport managerial
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
mkiriakov@yahoo.com

Abstract: The article presents a brief review of activity of the National Program "Memory of Moldova" and other projects of the National Library of the Republic of Moldova that contributed to development of the cultural heritage function of the NLRM, being effectuated in cooperation with other heritage institutions of the Republic of Moldova.

Keywords: National Library of the Republic of Moldova, Cultural Documentary Heritage of Moldova, Cultural Safeguarding Projects, „Memory of Moldova” National Program.

Patrimoniul cultural național este instrumentul care materializează identitatea culturală a unei societăți și o modalitate de a promova valorile unei comunități [2, p. 741]. Una din cele mai semnificative instituții de cultură din țară care are în gestiunea sa documente unice ce fac obiectul patrimoniului cultural este Biblioteca Națională a Republicii Moldova [1, p. 22-30]. Una din funcțiile primordiale ale unei biblioteci naționale constă în colectarea și păstrarea documentelor de interes național. Programul Național „Memoria Moldovei” a fost elaborat în anul 1998 sub egida Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, după modelul Programului internațional „Memoire du Monde”, lansat de UNESCO în 1992 [7]; misiunea programului fiind salvagardarea patrimoniului documentar al Republicii Moldova prin: cooperarea la nivel național, îmbunătățirea gestionării fondurilor patrimoniale, dezvoltarea și diversificarea căilor de acces și comunicare la el. Obiectivele fundamentale ce au stat la baza creării Programului Național „Memoria Moldovei” sunt:

- Identificarea patrimoniului național documentar;
- Conservarea și prezervarea patrimoniului documentar;
- Valorificarea și asigurarea accesului

necon condiționat la patrimoniul documentar;

- Conștientizarea importanței prezervării și salvagărdării acestuia.

Acumularea datelor privind documentele patrimoniale a fost efectuată în baza informațiilor prezentate de către instituțiile-depozitare, care dețin în colecțiile lor documente patrimoniale, ce fac obiectul patrimoniului cultural național mobil, de importanță internațională, națională și teritorială:

- Biblioteca Națională a Republicii Moldova;
- Centrul Național de Studii Literare și Muzeografie „M. Kogălniceanu”;
- Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova;
- Biblioteca Științifică Centrală a Academiei de Științe din Moldova;
- Muzeul Pedagogic Republican;
- Muzeul Național de Istorie a Moldovei;
- Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală;
- Biblioteca Universității de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”;
- Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova;
- Arhiva Națională a Republicii Moldova;
- Muzeul Național de Arte Plastice;
- Biblioteca Științifică Universitară a Universității de Stat din Bălți;
- Camera Națională a Cărții;
- Biblioteca Științifică Centrală a Universității Pedagogice din Tiraspol.

Pe parcursul anilor, cartea de patrimoniu a fiecărei biblioteci a fost identificată, descrisă și inclusă în mare parte în cadrul Registrului „Memoria Moldovei”, o parte din ele (cele din colecțiile Bibliotecii Naționale) fiind reflectată în catalogul partajat SIBIMOL și pusă la dispoziția tuturor utilizatorilor în format electronic.

La compartimentul „Prezervarea” din cadrul Programului Național „Memoria Moldovei” Biblioteca Națională a Moldovei a elaborat în 1999 proiectul „Crearea Centrului Tehnic Național de Conservare și Restaurare a Documentelor” (după modelul francez), care în 2000 a fost susținut financiar de către Fundația Soros-Moldova.

În scopul realizării unuia dintre obiectivele fundamentale ale Programului

Național „Memoria Moldovei”, și anume accesul fără discriminare la elementele patrimoniului documentar înscris în Registrul „Memoria Moldovei”, în 2010 au fost puse bazele Bibliotecii Naționale Digitale (BND) „Moldavica” – prima bibliotecă digitală din republică, concepută să asigure prezervarea digitală a documentelor patrimoniale, incluse în Registrul Programului Național „Memoria Moldovei”, axată pe trei piloni de bază: tehnologiile informaționale, utilizatorul și biblioteca electronică.

Strategia de prezervare, prevăzută în cadrul Programului Național „Memoria Moldovei”, cuprinde și măsurile preventive, ca mijloc de asigurare a salvagărdării patrimoniului documentar. Or, fenomenul prezervării are un caracter complex, orientat spre salvagărdarea patrimoniului cultural [3, p. 18].

Pornind de la cerințele de protejare a patrimoniului cultural și ținând cont de misiunea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, în anul 2017 s-a obținut finanțare din partea Ambasadei SUA din Moldova, prin intermediul programului de granturi „Fondul Ambasadorilor din Statele Unite pentru Conservarea Culturală”, pentru proiectul „Hrisoavele basarabene și alte documente istorice din sec. XIX”. Proiectul a fost orientat spre conservarea documentelor de unicat de importanță națională – Acte/Hrisoave basarabene, ce fac parte din Registrul Programului Național „Memoria Moldovei”. El a fost conceput să cuprindă toate etapele-cheie ale prezervării patrimoniului cultural documentar și a contribuit la revigorarea parteneriatului format din membrii Programului Național „Memoria Moldovei”. Pe parcursul derulării proiectului (01.10.2017-30.09.2019) participanții s-au întrunit de 3 ori la următoarele activități:

- masa rotundă din 15 decembrie 2018 cu genericul „Programul Național „Memoria Moldovei”: Realizări și perspective”;

- atelierul „Politica de prezervare a colecțiilor de documente” din 21-23 martie 2018, livrat de doi reprezentanți ai Bibliotecii Congresului a Statelor Unite ale Americii: Nancy Lev-Alexander, specialist în stabilizare a colecțiilor și conservare preventivă, și Alan Haley, specialist în prezervare;

▪ atelierul „Tehnologii și metode inovatoare în restaurarea documentelor vechi”, formatori: Susan Peckham, conservator senior hârtie, și Daniel Paterson, conservator senior carte rară, Biblioteca Congresului SUA, din 4-7 decembrie 2018.

În cadrul mesei rotunde și al atelierelor practice reprezentanții administrației și specialiștii responsabili de conservarea și restaurarea documentelor din cadrul Programului Național „Memoria Moldovei” au explorat mai multe subiecte de interes profesional: aprobarea *Pașaportului de conservare a documentelor de patrimoniu*, rolul prezervării preventive, managementul situațiilor de urgență, evaluarea colecțiilor și pregătirea lor pentru reformatare (inclusiv digitizare), organizarea expozițiilor, politica împrumuturilor pentru expoziții, confecționarea manuală a boxelor, tehnica curățirii mucegaiului non-toxic, tehnica confecționării pastei adezive ș.a.

Astfel, capacitatea instituțiilor în aceste aspecte, legate de patrimoniul național, a fost revigorată. După finalizarea proiectului comunicarea cu membrii Programului „Memoria Moldovei” a continuat în regim de suport la necesitate, partenerii din Biblioteca Congresului rămânând la dispoziția participanților atelierelor pentru eventualele întrebări. Materialele elaborate de către specialiștii americani (prezentările în cadrul sesiunilor, recomandările lor) au fost traduse din limba engleză în limba română și trimise participanților prin poșta electronică. O parte din materiale a fost valorificată și publicată în revista „Magazin

Bibliologic” [4].

Un alt proiect de importanță majoră pentru dezvoltarea funcției patrimoniale a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova este deschiderea Centrului Național de Digitizare. Centrul a fost creat grație „Proiectului de îmbunătățire a echipamentelor de digitizare din cadrul BNRM”, susținut financiar de Agenția Japoneză de Cooperare Internațională (JICA) [6]. Ca urmare a implementării proiectului este preconizat de a obține prezervarea digitală și asigurarea accesului on-line a celor mai valoroase resurse culturale, inclusiv și ale instituțiilor partenere care fac parte din Programului „Memoria Moldovei”. Desigur, în format digital vor trece numai acele documente unice, starea și statutul cărora face permisibil acest lucru, după procedura de expertizarea necesară, împreună cu avizul specialiștilor în drept. Astfel, funcția patrimonială a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova va fi suplinită și partajată mai eficient de către partenerii Programului Național „Memoria Moldovei”.

În concluzie menționăm că Biblioteca Națională a Republicii Moldova, datorită participării în proiectele culturale cu sprijin financiar și a activității Programului Național „Memoria Moldovei”, a manifestat capacitatea de a realiza funcția sa patrimonială pe o scară mult mai largă. Sperăm că odată cu venirea a mai multor resurse materiale și umane Biblioteca Națională a Republicii Moldova va cunoaște o nouă dezvoltare, pe care o solicită mediul de documente în format digital.

Referințe bibliografice:

1. COSOVAN, Veronica. Colecțiile de patrimoniu: conținut, acces, valorificare. In: Biblioteca Națională a Republicii Moldova – meridianul zero al sistemului național de bibliotecă (1991-2016). Chișinău, 2016, pp. 22-30. ISBN 978-9975-110-86-0.
2. COSOVAN, V. Conceptul de patrimoniu cultural și diversele sale accepțiuni. In: Istorie și cultură: In onorom academician Andrei Eșanu [conferință națională, 20 noiembrie 2018]. Chișinău, 2018, pp. 738-741. ISBN 978-9975-3283-6-4.
3. COSOVAN, Veronica. Prezervarea patrimoniului național cultural. Studiu de caz: Biblioteca Națională a Republicii Moldova. In: Magazin bibliologic. 2018, nr. 1/2, pp. 17-21. ISSN 1857-1476.
4. KIRIAKOV, Mariana. Activitățile de formare continuă din cadrul proiectului „Hrisoavele basarabene și alte documente istorice din sec. XIX”. In: Magazin bibliologic. 2021, nr. 3/4, pp. 11-23. ISSN 1857-1476.
5. KIRIAKOV, Mariana. Portofoliul de proiecte al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova: bunele practici aplicabile în bibliotecă. In: Magazin bibliologic. 2020, nr. 3/4, pp. 16-20. ISSN 1857-1476.
6. OSOIANU, Vera. Preistoria unui proiect cu țintă în viitor. In: Magazin bibliologic. 2020, nr. 3/4, pp. 27 – 30. ISSN 1857-1476.
7. RĂU, Alexe. De la „Memoire du Monde” la „Memoria Moldovei”. In: Rău, Alexe. Există și un Dumnezeu al bibliologiei. Chișinău: MUSEUM, 2000, pp. 78-83. ISBN 9975-905-19-6.

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA ȘI PROIECTELE SUSȚINUTE FINANCIAR DE CONFERINȚA BIBLIOTECARILOR NAȚIONALI EUROPENI (CENL)

Rezumat: Articolul prezintă o trecere în revistă a proiectelor Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, susținute financiar de Conferința Bibliotecarilor Naționali Europeni (CENL) în perioada anilor 2017-2022 și a impactului lor asupra dezvoltării Bibliotecii. Activitățile inițiate în cadrul proiectelor CENL au dus la apariția și altor inițiative frumoase, de exemplu proiectul de schimb de experiență cu Biblioteca Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas” cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Lituanie.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, cooperarea internațională a bibliotecilor, acorduri de colaborare, Biblioteca Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas”, Biblioteca Națională a Letoniei, Conferința Bibliotecarilor Naționali Europeni (CENL), granturile CENL.

Cooperarea bibliotecilor naționale europene, inițiată în cadrul conferințelor anuale ale bibliotecilor naționale europene cu denumirea de „CENL” (Conferința Bibliotecarilor Naționali Europeni), a demarat în anul 1987. Prima întâlnire a 11 reprezentanți ai Bibliotecilor Naționale europene a avut loc la Lisabona. În prezent Conferința Euro-

Mariana KIRIAKOV,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Abstract: The article presents an overview of the projects of the National Library of the Republic of Moldova, supported financially by The Conference of European National Librarians (CENL) in the period of time of 2017-2022 and their impact on the development of the Library. The activities initiated within the CENL projects have led to the emergence of other beautiful initiatives, such as the exchange project with the National Library of Lithuania “Martynas Mažvydas” with the financial support of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania.

Keywords: The National Library of the Republic of Moldova, International cooperation of libraries, Collaboration Agreements, The National Library of Lithuania “Martynas Mažvydas”, The National Library of Latvia, The Conference of European National Librarians (CENL), CENL Grants.

peană a Bibliotecilor Naționale constituie o rețea formată din 49 de biblioteci naționale din 46 de țări europene. Orice bibliotecă națională din țările membre ale Consiliului Europei poate fi membru a CENL. Conferința generală a fundației continuă să se desfășoare anual, de fiecare dată în altă țară europeană, în cadrul căreia se discută

Veronica BORȘ,
director adjunct, Direcția Comunicare și
Tehnologia Informației,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
vbors@bnrm.md

problemele curente ale cooperării bibliotecilor naționale din Europa.

Scopul CENL este de a crește și de a consolida rolul bibliotecilor naționale în Europa, în special în ceea ce privește responsabilitățile acestora pentru menținerea patrimoniului cultural național și asigurarea accesibilității cunoștințelor în acest domeniu. CENL gestionează multe dintre proiectele create pentru promovarea accesului digital la patrimoniul european. Astfel, în anul 2004 CENL lansează Biblioteca Europeană (The European Library – TEL), inițiată sub forma unui catalog partajat al bibliotecilor naționale europene, care a devenit apoi un portal web și un centru de date deschise pentru bibliotecile naționale din Europa. Succesorul său este Europeana – o platformă digitală pentru patrimoniul cultural european [3].

Obiectivele CENL sunt de a sprijini bibliotecile naționale europene în rolul lor de: (i) a oferi tuturor acces rapid, cuprinzător, multilingv și pe termen lung la colecțiile și informațiile lor, acolo unde este cazul, fără costuri; (ii) a construi Biblioteca Digitală Europeană; (iii) a salvarda patrimoniul cultural național european și cunoștințele în cercetare și dezvoltare pentru a îmbunătăți serviciile utilizatorilor bibliotecilor naționale; (iv) a promova diversitatea culturală și a multilingvismul ca valori de bază ale culturii europene; și (v)

a coopera cu alte instituții de patrimoniu cultural, universități, editori și furnizori de informații la nivel european, precum și la nivel global.

Activitățile CENL au fost sprijinite financiar de Comisia Europeană. O sursă adăugătoare pentru diverse inițiative ale CENL constituie cotizațiile anuale ale bibliotecilor naționale – membre ale CENL, precum și donațiile particulare. Pentru a stimula cooperarea între bibliotecile-membre, CENL propune o serie granturi, printre care:

- Grantul în numele lui Erland Kolding-Nielsen/Erland Kolding Nielsen (EKN) Grant – notorietate printre bibliotecile europene, director general al Bibliotecii Regale, Danemarca (1986-2017), care a dus o contribuția enormă la dezvoltarea bibliotecilor europene de-a lungul carierei sale. Grantul în sumă de cel mult 5000 euro este acordat în fiecare an, începând cu 2017, în scopul încurajării colaborării internaționale între bibliotecile-membre ale CENL [5];

- Bursa pentru dezvoltarea abilităților și organizarea schimburilor de experiență/Skills and Knowledge Exchange Bursary reprezintă un grant de cel mult 1000 euro [5];

- Fondul Hidden Stories/Hidden Stories Fund reprezintă un suport financiar de cel mult 2000 euro pentru proiectele de incluziune socială a comunităților, care sunt mai puțin reflectate în activitatea bibliotecilor

Reprezentanți ai bibliotecilor naționale din România, Ucraina, Letonia, Lituania, Estonia, în cadrul conferinței internaționale „Dezvoltarea cooperării bibliotecilor europene în spațiul virtual”, 2017

naționale. Opțiunea de suport financiar a fost lansată în 2020 [5];

- Fondul de Răspuns la provocările, cauzate de COVID-19/COVID-19 Support Fund, lansat în 2020, are 2 componente: Suport adițional pentru acoperirea provocărilor COVID-19 și Suport pentru proiecte creative – ambele în sumă de cel mult 2000 euro [5].

Biblioteca Națională a Republicii Moldova, în calitate de membru al CENL, pe parcursul anilor 2017-2022, a elaborat și a aplicat de mai multe ori la proiectele oferite de CENL, având susținere financiară.

Astfel, în anul 2017, BNRM a beneficiat de Grantul în numele Erland Kolding-Nielsen, acordat pentru încurajarea colaborării internaționale între bibliotecile-membre ale CENL. Grantul a fost constituit din: organizarea conferinței internaționale „Dezvoltarea cooperării bibliotecilor europene în spațiul virtual”, prilejuită de consemnarea a 185 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale, și vizita de studiu în cadrul Bibliotecii Naționale a Lituaniei „Martynas Mažvydas”, or. Vilnius, Lituania.

În perioada 1-2 noiembrie 2017, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a organizat un ciclu de reuniuni profesionale prilejuite de consemnarea a 185 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, cu genericul: „Consolidarea și dezvoltarea bibliotecilor – axa implementării noului cadru strategic și de reglementare”. În cadrul ciclului de reuniuni profesionale au participat reprezentanți ai bibliotecilor naționale din România, Ucraina, Letonia, Lituania, Estonia, precum și managerii din bibliotecile-centre biblioteconomice de nivel național, departamental și teritorial. În cadrul conferinței internaționale „Dezvoltarea cooperării bibliotecilor europene în spațiul virtual” au participat cu comunicări: prof. dr. Renaldas Gudauskas, director general al Bibliotecii Naționale a Lituaniei „Martynas Mažvydas”; Janne Andresoo, director general al Bibliotecii Naționale din Estonia; Marinela Covaci, șef al serviciului Sisteme integrate de bibliotecă, Biblioteca Națională a României; Yulia Polovynchak, director al Bibliotecii Naționale de Drept (a Bibliotecii Naționale V. I. Vernadsky din Ucraina); Eva Auseja, șefă a Sălii de lectură

știință și tehnologie, Biblioteca Națională a Letoniei. La fel, în cadrul Forumului Anual al Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova, managerii-participanți au discutat problemele legate de viziunea globală a bibliotecii, viitorul domeniului, diversificarea și eficientizarea serviciilor prestate de biblioteci, fiind organizate ateliere de lucru cu genericul „Modelul Biblioteconomic Național din perspectiva Viziunii Globale a Bibliotecii”.

În perioada 4-8 decembrie 2017, a fost întreprinsă vizita de studiu și documentare la Biblioteca Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas”, or. Vilnius, Lituania, parte a grantului EKN. În cadrul vizitei a fost semnat Acordul de colaborare între Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Biblioteca Națională a Republicii Lituania „Martynas Mažvydas”. La fel, au fost stabilite conexiuni de comunicare profesională privind viziunea strategică a bibliotecilor naționale, aspecte ale managementul strategic, dezvoltarea serviciilor și spațiilor creative, viziuni ale managementului tehnologiilor informaționale, dar și vizitarea spațiilor creative.

În cadrul vizitei, Elena Pintilei, directorul general, Vera Osoianu și Veronica Borș – directori adjuncți ai BNRM, au avut oportunitatea de a cunoaște experiența integrării bibliotecilor lituaniene în comunitatea profesională internațională, participând la Conferința internațională „Libraries Empower Social Changes: Culture and Marketing”, Vilnius, Lituania (5 decembrie, 2017). În cadrul conferinței, Președinta IFLA, Gloria Perez-Salmeron, a reliefat planul strategic și obiectivele IFLA pentru următorii 4 ani, a discutat despre importanța mișcării profesionale internaționale cu privire la Agenda ONU 2030, despre viziunea globală a bibliotecii, harta bibliotecilor lumii, etc.

Participarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în cadrul proiectului a accentuat rolul și importanța extinderii colaborării, schimbului de experiențe profesionale pentru dezvoltarea profesională și instituțională. Au fost puse bazele extinderii cooperării prin implementarea ulterioară a

Semnarea acordului de colaborare cu Biblioteca Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas”, 2017

proiectului profesional „Instituția: Biblioteca Națională – potențial și oportunități” (2018), sprijinit de către Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Lituania, Ambasada Lituaniei în Republica Moldova și Biblioteca Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas”.

Un alt acord de colaborare, semnat cu unul dintre participanții la ciclul de reuniuni consacrate aniversării a 185-a a BNRM,

a fost cu Biblioteca Națională a Republicii Letonia. În acest scop s-a efectuat o vizită de studiu în or. Riga, Letonia, la data de 17-21 septembrie 2018, la care au participat Aliona Tostogan, director adjunct, și Mariana Kiriakov, specialist principal. Deplasarea s-a efectuat cu suportul financiar al CENL, acordat prin bursa *Skills and knowledge exchange bursary*.

Conferința internațională „Libraries Empower Social Changes: Culture and Marketing”, Vilnius, Lituania (5 decembrie, 2017)

**Semnarea acordului de cooperare cu Biblioteca Națională
a Republicii Letonia, 2018**

Delegația moldovenească a făcut cunoștință cu noile echipamente pentru persoanele cu deficiențe de vedere, echipamentele Centrului de Conservare a Colecțiilor, ale Centrului de Digitalizare, cu activitatea Centrului de Competențe și a Centrului Baltic și Letonica, a discutat despre colaborarea internațională în mai multe domenii. Dzintra Mukane, directorul executiv al Bibliotecii Naționale a Letoniei, a subliniat că experiența Bibliotecii Naționale a Letoniei poate fi de mare ajutor colegilor moldoveni. În vederea studierii sistemului național de biblioteci, delegația Moldovei a vizitat Biblioteca Centrului Academic de Științe ale Naturii (Universitatea din Letonia) și Biblioteca Centrală din Riga.

Centrul de Competențe al Bibliotecii Naționale a Letoniei și-a exprimat disponibilitatea de a oferi la solicitare cursuri pentru bibliotecarii din Moldova; Centrul de conservare a colecțiilor s-a oferit să pregătească specialiști în domeniul conservării și prezervării; la fel, Biblioteca Națională a Letoniei va împărtăși posibilitățile de sprijin financiar în cadrul diferitelor fonduri internaționale. A fost discutat planul de a organiza o expoziție de fotografii letone în cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (nerealizată deocamdată din

cauza restricțiilor de călătorie în perioada pandemică); a fost discutat un proiect de dialog cultural, sprijinit de Comisia Europeană, la implementarea căruia BN Letonia este parte și unde BNRM este privită ca un partener de implementare (nerealizat deocamdată din cauza războiului din Ucraina). Printre activitățile care s-au realizat în perioada pandemică putem lista donația de carte letonă, transmisă la sfârșitul anului 2021 prin intermediul Ambasadei Republicii Letone în Republica Moldova [1].

În acest mod, relațiile inițiate în cadrul celebrării a 185 de ani ai BNRM și sprijinite de CENL s-au dezvoltat în activități noi de colaborare.

BNRM a beneficiat doi ani consecutiv (în 2020 și 2021) de susținerea financiară din partea CENL, în cadrul Fondului de Răspuns la provocările cauzate de COVID-19/ COVID-19 Support Fund, având drept scop de a sprijini instituția în soluționarea problemelor financiare majore cauzate de pandemie.

▪ Proiectul „Îmbunătățirea echipamentelor tehnologice digitale pentru nevoile comunității, în condiții de pandemie COVID-19”, beneficiar al căruia BNRM a fost în anul 2020, a fost destinat îmbunătățirii echipamentelor digitale necesare pentru a

interacționa în mod direct, dar și durabil cu comunitatea, pentru a satisface nevoile comunității în condiții de pandemie COVID-19, precum și post-pandemie. În perioada pandemiei, cât și în cadrul distanțării sociale realizarea de video și/sau transmisiunile live ale unor evenimente ale instituției au devenit necesare și des solicitate, astfel prioritizând activitatea bibliotecii pe dotarea cu tehnologii care pot oferi servicii on-line.

Urmare a implementării proiectului, a crescut impactul activității de promovare a bibliotecii prin intermediul transmisiunilor on-line; a sporit posibilitatea formării profesionale continue a bibliotecarilor din întreg Sistemul Național de Biblioteci din RM prin platforme educaționale și videoconferințe în format online; a crescut diversitatea conținuturilor stocate în arhiva virtuală a bibliotecii, pe contul de YouTube al BNRM și pe rețele de socializare; a crescut considerabil numărul de participanți și beneficiari distanțați sociali la activitățile desfășurate în bibliotecă, dar și numărul de vizitatori virtuali ai canalelor și rețelelor de socializare.

▪ În anul 2021, BNRM a beneficiat de proiectul „Îmbunătățirea echipamentului digital pentru sporirea ariei de extindere a activităților de formare a formatorilor-experti din cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova prin inițierea unei arhive de instruire ale forma-

torilor în formatul online, accesibil în timpul restricțiilor provocate de pandemia Coronavirus (COVID-19). În cadrul proiectului, pe parcursul anului 2022, vor fi elaborate filme documentare ale activităților de instruire și creată arhiva digitală disponibilă pe contul de YouTube al BNRM pentru bibliotecarii din Sistemul Național de Biblioteci. Către luna aprilie 2022 au fost create 2 filme didactice ale instruirilor non-formale pentru bibliotecari pe teme inovative prestate de către specialiștilor de performanță în biblioteconomie [2,4].

Ambele proiecte au avut ca scop atât fortificarea rolului BNRM în calitate de centru educațional pentru comunitatea biblioteconomică din Republica Moldova și pentru cei interesați de peste hotarele ei, precum și creșterea vizibilității BNRM în mediul online.

În concluzie putem spune că CENL, în calitatea sa de fundație europeană a bibliotecilor naționale, a adus o contribuție esențială la procesul de armonizare a politicilor la nivel european, a deschis calea de informare a fluxului de inovații biblioteconomice europene, a menținut dialogul BNRM cu alte biblioteci naționale europene, datorită căruia s-au creat noi proiecte și servicii. CENL a sprijinit proiecte de colaborare cu bibliotecile naționale europene, proiecte menite atât de a îmbunătăți serviciile utilizatorilor bibliotecilor naționale, cât și de a susține profesia de bibliotecar.

Referințe bibliografice:

1. AMBASADA Letoniei la Chișinău a făcut o donație de carte Bibliotecii Naționale [on-line]. [cit 5 aprilie 2022]. Disponibil: <https://www.moldpres.md/news/2021/12/02/21009261?fbclid=IwAR3OiH69vg4LeMXbsQIQ-umITQ9zDuc88JLnvkwcn72Wlg16Da5fPuHHi8U>
2. CORGHENCI, Ludmila. Deontologia profesională =Professional Deontology: Film didactic [on-line]. [cit 5 aprilie 2022]. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=-LY4NahcMCM&t=1s>
3. HISTORY of The European Library [on-line]. [cit 5 aprilie 2022]. Disponibil: <https://www.europeana.eu/en/TEL>
4. SILIVESTRU, Diana. Digitalizarea patrimoniului cultural național: Film Didactic [on-line]. [cit 5 aprilie 2022]. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=xbRNdkp4TZM&t=7s>
5. SKILLS and Knowledge Exchange Bursary; Erland Kolding Nielsen Grant; Covid-19 Support Fund; Hidden Stories Fund [on-line]. [cit 5 aprilie 2022]. Disponibil: <https://www.cenl.org/bursaries/>

PROIECTUL SALONUL INTERNAȚIONAL DE CARTE – BOOKFEST CHIȘINĂU

Rezumat: *Articolul se referă la edițiile anuale ale Salonului Internațional de Carte, menționând principalele axe de dezvoltare în timp a proiectului și accentuând importanța și impactul evenimentului cultural.*

Cuvinte-cheie: *Salonul Internațional de Carte, Bookfest Chișinău, piața editorială.*

Salonul Internațional de Carte (SIC) se înscrie în perimetrul cultural al Republicii Moldova ca o valoroasă manifestare, o adevărată sărbătoare pentru scriitori, editori, pictori, traducători, bibliotecari. Acest act de cultură și spiritualitate își menține cu claritate obiectivul de bază: promovarea și

Abstract: *The article refers to the annual editions of the International Book Fair, reflecting the axes of development of this project over time and emphasizing the importance and impact of this cultural event.*

Keywords: *International Book Fair, Bookfest Chisinau, publishing market.*

Aliona TOSTOGAN, director adjunct,
Direcția Relații cu Publicul
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
a.tostogan@bnrm.md

Aliona MUNTEAN, director adjunct,
Direcția Resurse Informaționale
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
aliona.muntean@bnrm.md

valorificarea cărții și lecturii. Putem remarca, cu siguranță, că organizarea SIC aduce un șir de beneficii, cum ar fi: evaluarea, stimularea și menținerea competitivității procesului editorial în țară, favorizarea colaborării și cooperării internaționale în domeniul cărții, dezvoltarea pieței de desfacere a producției editoriale, popularizarea cărții și lecturii în societate, dezvoltarea colecțiilor BNRM și ale altor biblioteci din contul donațiilor de carte din partea editorilor participanți. Împlinind anul acesta 30 de ani, Salonul Internațional de Carte (SIC) reprezintă cu siguranță una din realitățile de vârf ale culturii noastre, care se datorează cuceririi independenței și suveranității statale, o carte de vizită a ei atât în plan intern, cât și în context internațional.

În anul 1992 a demarat reforma Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, care urmărea scopul alinierii acestei instituții la principiile directe UNESCO referitoare la acest tip de biblioteci, precum și la orientările conceptuale și metodologice ale bibliotecilor naționale din țările lumii.

Concepția SIC, care este și el unul din fructele independenței, a pornit tocmai de la ideea relevării rolului exponențial al Bibliotecii Naționale în cultura țării. Dacă până în anul 1992 în incinta instituției se organizau de către Guvern (Departamentul de

Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți) expoziții bienale de trecere în revistă a realizărilor editorilor moldoveni din RSS Moldovenească, în vederea selectării celor mai reprezentative produse editoriale care urmau să fie transmise la Târgul Internațional bienal de Carte de la Moscova, atunci după căderea URSS guvernul a încetat să organizeze aceste bienale. Și acest gol a fost surmontat prin inițierea unui proiect nou – Salonul Național de Carte, care mai târziu va trece pe o treaptă mai înaltă – Salonul Internațional de Carte, folosind experiența acumulată pe parcursul anilor, dar într-o formă potrivită independenței statale. În acest context, în cadrul primei întâlniri oficiale între Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” din Iași, s-a propus organizarea în comun a unei acțiuni culturale axate pe istoria și cartea Moldovei. Astfel, în 1992, a avut loc prima ediție a Salonului Internațional de Carte organizat de 2 biblioteci. În cadrul primei ediții SIC au fost expuse cărțile editorilor din Republica Moldova aflate în colecțiile BNRM și cărțile din colecțiile bibliotecii „Gheorghe Asachi” din Iași. La acest eveniment editorii făceau parte din rândurile vizitatorilor.

În anii următori, concepția SIC s-a schimbat, s-a îmbogățit permanent cu ele-

SALONUL NAȚIONAL DE CARTE

Program special

	29 august	Dezvădarea oficială
Simpozion "Arta cărții"	30 august	
	31 august	"Limba noastră"
Gala laureatilor	1 septembrie	

1998

Chișinău

SALON NR.1 EXPRES

Publicație a Salonului Internațional de Carte - Ediția a XII-a - Chișinău 2003

21 august
SĂRBĂTOREA NAȚIONALĂ LIMBA NOASTRĂ

29 august
Dezvădarea oficială

30 august
Simpozion "Arta cărții"

31 august
"Limba noastră"

1 septembrie
Gala laureatilor

2003

Chișinău

31 August - 3 Septembrie
Salonul Internațional de Carte

2003

Ediția a XVI-a

CATALOG oficial

Biblioteca Națională a Republicii Moldova

mente noi. La ediția a 2-a a apărut ideea de a acorda premii editorilor pentru realizările lor, pentru a încuraja și a impulsiona procesul editorial aflat și el atunci în căutarea identității.

La ediția a 3-a, editorii, prinși deja în competiția pentru obținerea premiilor, au decis să fie expuse la Salon cărțile lor nu din colecțiile BNRM, ci din stocul lor, spre a se prezenta mai bine și a fi mai competitivi. BNRM, la rândul său, a îmbogățit programul SIC cu acțiuni cultural-științifice de importanță națională, iar apoi și internațională. În acel an SIC a fost inclus în programul guvernamental de acțiuni consacrate Zilei Independenței, Zilei Limbii Noastre, din acel moment Salonul devenind un eveniment de prima mărime în viața cultural-științifică a Moldovei [2].

La ediția a VII-a SIC din anul 1998 organizatorii salonului au ales drept logo al salonului imaginea unei corăbii, pânzele căreia au forma unor cărți deschise. Semnificațiile ei sunt multiple. Mai întâi, Salonul se concepe, simbolic, ca un port, în care, o data pe an, trage Corabia Mondială a Cărții – cele mai reprezentative edituri și cărți. Tot ce este mai bun și mai frumos în cărțile lumii sosește în acest port imaginar pentru a porni apoi spre inima și mintea cititorilor din Republica Moldova. Reprezentarea aceasta exprimă veridic nivelul și rolul deosebit la care s-a ridicat salonul. Pe de altă parte, din acest port imaginar a pornit în lume și Corabia cărții moldovenești – editurile și cărțile Moldovei.

Apoi, începând cu anul 2003 (ediția a XII-a), au început să participe editori de peste hotare. Ambasadele acreditate la Chișinău au prezentat, anual, realizările cele mai importante ale activității editoriale din țările pe care le reprezintă, aducând cu ei editori, scriitori, savanți de renume. Salonul a devenit cu adevărat unul internațional. Co-organizatori ai Salonului au devenit un șir de ministere, organizații obștești, uniuni de creație, fapt care a contribuit la înaltul nivel organizatoric la care a ajuns acesta.

Din anul 2003 apare Publicația Salonului Internațional de Carte – ziarul „Salon expres”. În acest ziar se prezenta programul

salonului, interviuri, topul celor mai citite cărți, listele laureaților salonului, opinii, etc. Articolele erau semnate atât de salariații Bibliotecii Naționale, cât și de personalități notorii, cum ar fi: Ion Ungureanu, Nicolae Dabija, Artur Cozma, Boris Focșa, Claudia Partole și alții.

Ținem să menționăm că o noutate a Salonului Internațional de Carte, ediția a XV-a (2006), a fost inaugurarea Salonului presei, care avea ca scop participarea majorității ziarelor și revistelor înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova. În cadrul acestui eveniment, redacțiile au prezentat cele mai interesante proiecte, au fost acordate și premii, inclusiv premiul „Simpatia publicului”.

E de remarcat faptul că SIC se deschidea tradițional în ziua de 31 August – Sărbătoarea Națională „Limba Noastră” – la BNRM, în prezența publicului iubitor de carte din Chișinău și din țară, a oaspeților și editorilor din străinătate, veniți expres pentru a participa la acest eveniment important, a numeroaselor persoane oficiale. Agenda Saloanelor era foarte interesantă și cuprindea lansări de cărți noi, mese rotunde, ateliere, lecturi literare, audieri muzicale, expoziții de grafică și picturi de carte etc.

În 2016, cea de-a XXV-a ediție a Salonului Internațional de Carte a fost reconceptualizată și unită, formând un aliaj organic cu primă ediție a Târgului de Carte Bookfest Chișinău. Ediția venea în premieră, astfel evenimentul fiind organizat în incinta Pavilionului Central al CIE „Moldexpo” de Biblioteca Națională a Republicii Moldova în colaborare cu Uniunea Editorilor din Republica Moldova și Asociația Editorilor din România, acesta fiind primul pas către o piață editorială comună. Institutul Cultural Român și Institutul „Eudoxiu Hurmuzachi” sunt, împreună cu Ministerul Culturii din Republica Moldova, principalii susținători ai acestui eveniment.

„Ediția din acest an a Salonului Internațional de Carte de la Chișinău vine să reconfirme aspirațiile europene ale industriilor culturale din Republica Moldova, dar și să consolideze parteneriatele de succes stabilite cu Institutul Cultural Român și Institutul «Eudoxiu Hurmuzachi» pentru

românii de pretutindeni. Menționăm că cea de-a XXV-a ediție a Salonului Internațional de Carte coincide cu aniversarea a 25-a de de la Proclamarea Independenței Republicii Moldova, iar România își reconfirmă și cu această ocazie sprijinul oferit în dezvoltarea durabilă a culturii”, a declarat la deschiderea solemnă a evenimentului Monica Babuc, ministrul Culturii din Republica Moldova.

Era pentru prima dată când la Chișinău ajungeau cărțile marilor edituri din București. A fost fortificată componenta de târg a salonului, devenind un târg de carte prietenos și deschis. La această ediție nu s-au decernat premii pentru editori. A fost un târg axat pe cititori. Unică unitate de măsură a succesului a fost cantitatea cărților vândute. Mai multe edituri și-au vândut cărțile cu reduceri considerabile. Arenda spațiilor la Moldexpo a fost achitată cu donații de carte către Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Exemplele superflue au fost redirecționate de BNRM în alte biblioteci din SNB.

Grație donațiilor de la edituri în cadrul Salonului Internațional de Carte, colecțiile Bibliotecii Naționale au fost completate cu 1332 de exemplare de ediții actuale. De donații redirecționate au facilitat Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”; bibliotecile Universității de Stat a Moldovei și Universității Pedagogice „Ion Creangă”; Bibliotecile publice din Cantemir, Drochia, Bulboaca, Pașcani; Biblioteca liceului „Pro-succes” din Chișinău. În total, Salonului Internațional de Carte Bookfest 2016 a adăugat în bibliotecile din Republica Moldova 729 de titluri de carte editată în România și 372 de titluri editate în Republica Moldova.

Succesul incontestabil al Salonului Internațional de Carte Bookfest a determinat și direcția edițiilor care urmează.

În perioada 30 august-3 septembrie 2017, la noua ediție a Salonului de Carte Bookfest, care și în acest an a fost parte a Salonului Internațional de Carte, au participat cca 50 de edituri, care au expus peste 50 de mii de volume. În cele cinci zile, cele mai importante edituri din Republica Moldova și România i-au așteptat pe cititori cu o bogată ofertă editorială, ce a inclus cărți pentru copii, beletristică de top pentru maturi, dar și o vastă gamă de volume din cele mai variate domenii. S-a păstrat și tradiția Salonului Internațional de Carte, care a dat start la lansări de carte, conferințe tematice, cene literare, jocuri intelectuale și interactive, proiecții de film prezentate de Uniunea Cineaștilor din Republica Moldova și Ambasada SUA, precum și un recital de muzică clasică susținut de orchestra Filarmonicii Naționale „Serghei Lunchevici”. În colecția Bibliotecii Naționale își găsesc locul 1318 de exemplare noi din cele mai actuale ediții de carte românească. Au primit cărți donate de participanții la Bookfest bibliotecile Universității de Stat a Moldovei și Academiei Militare „Alexandru cel Bun”, biblioteca liceului „Mihai Eminescu” din Căușeni, Biblioteca Națională pentru copii „Ion Creangă”, biblioteca școlară din satul Feștețița, biblioteca Liceului Teoretic „Natalia Dadiani” din Chișinău, biblioteca Colegiului de Ecologie din Chișinău, bibliotecile publice din Călărași, Pelenia, Izbiște.

Urmează ediția 2018. Organizatorii au promovat cele mai importante titluri ale literaturii române contemporane și pe cei

mai îndrăgiți autori ai momentului, cele mai diverse volume din cele mai variate domenii, la cele mai avantajoase prețuri. La fel ca în edițiile precedente Bookfest, accesul publicului a fost gratuit atât în cadrul Salonului de Carte, cât și în cadrul evenimentelor conexe.

Biblioteca Națională a beneficiat de 1285 de exemplare de carte. De donațiile redistribuite s-au bucurat grădinițele de copii nr.146 și nr. 66, Școlile profesionale nr.2 și nr. 7 din Chișinău, biblioteci publice din Ratuș, Bardar, Cobileia, Costești, Măcărești și alții.

Pentru a patra ediție consecutivă a Salonului Internațional de Carte Bookfest Chișinău și a XXVIII-a ediție a Salonului Internațional de carte, editorii au anunțat reduceri de până la 80% din prețul de copertă.

Cele mai importante edituri din România și Republica Moldova au fost prezente la această ediție, care își propune, reiterat, să consolideze dialogul cultural între editori, autori și publicul de carte în limba română, mai ales că Bookfest se suprapunea cu Ziua Limbii Române, celebrată la Chișinău pe 31 august. Din România, au fost prezentate cu stand 24 de edituri, dintre care amintim: „All”, „Arco Iris”, „Ars Libri”, „ART”, „Curtea Veche Publishing”, „Didactica Publishing House”, „Editura Universității din Craiova”, „Eurodidactica”, „Gama”, „Humanitas”, „Junimea”, „Meteor Press”, „Nemira”, „Niculescu”, „Paul Editions”, „Polirom”, „Prut”, „RAO”, „Seneca”, „Taida”, „Trei”, „Vremea”, dar și distribuitori de jocuri educaționale pentru copii, precum „Happycolor”.

Biblioteca Națională tradițional s-a prezentat în programul evenimentului cu expoziții, lansări de carte, lecturi „en plein air”, întâlniri și sesiuni de autografe cu scriitori, oameni de cultură, saloane muzicale etc.

„O adevărată sărbătoare a cărții într-un Chișinău înfierbântat la propriu și la figurat de arșița sfârșitului de vară, dar și de evenimentele politice recente, astfel încât această infuzie de cultură, întâlnirea cu lectura va fi un reconfortant *respiro* pentru vizitatori”, reflecta revista *Contrafort*.

O premieră pentru această ediție a fost și nominalizarea unui președinte de onoare

re în persoana istoricului și editorului Igor Șarov, care a avut o contribuție importantă în organizarea tuturor edițiilor.

„Prezența în Republica Moldova, pentru al patrulea an consecutiv, a celui mai important salon de carte din spațiul românesc, Bookfest, dă o strălucire aparte sărbătorilor care ne definesc ființa națională – Independența și Ziua Limbii Române”, observa Liliana Nicolaescu-Onofrei, ministrul Educației, Culturii și Cercetării din Republica Moldova. „Bookfest Chișinău – acest fenomen cultural de prestigiu – reprezintă până la urmă o probă de valoare și continuitate a unor politici culturale la care merită să reflectăm” [5].

„Acest salon s-a făcut ca un pod între două sărbători, un proiect normal al relațiilor dintre România și Republica Moldova. Sper ca acest salon să devină un îndemn de tradiție al spațiului comun de cultură, educație și spiritualitate în Republica Moldova și România” [1], a declarat Sergiu Nistor, consilierul președintelui României. Ediția 2019 a adus bibliotecilor 3561 de exemplare de cărți, dintre care 1243 au intrat în colecțiile BNRM, 2213 de exemplare au fost redistribuite bibliotecilor din SNB și 105 au fost transmise partenerilor de schimb interbibliotecar internațional.

Anul 2020. Pandemia a afectat toți cetățenii și numeroase sectoare economice s-au aflat într-o situație dificilă, dar sectorul cultural s-a numărat printre sectoarele cele mai grav afectate. Artiștii nu și-au mai putut câștiga existența, deoarece spectacolele au fost anulate, festivalurile, conferințele și expozițiile au fost amânate, cinematografele, teatrele și muzeele au fost închise, iar producțiile de film și de televiziune au fost întrerupte. Nu face excepție nici Salonul Internațional de Carte Bookfest. Se anulează mai întâi ediția din 2020, apoi și cea din 2021, din aceleași motive cauzate de persistența pandemiei.

Anul 2022. Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Universitatea de Stat din Moldova (USM), Uniunea Editorilor din Republica Moldova și Asociația Editorilor din România anunță revenirea Salonului Internațional de Carte Bookfest la Chișinău. Astfel, consorțiul de parteneri ai Bookfest Chișinău, printre

care și noul membru – USM, a stabilit perioada de desfășurare a evenimentului pentru 31 august-4 septembrie.

În acest sens, pe parcursul ultimelor zile, Igor Șarov, rectorul USM, a avut mai multe ședințe tehnice cu Gheorghe Prini, președintele Uniunii Editorilor din Republica Moldova, și Mihai Mitrică, directorul executiv al Asociației Editorilor din România, în cadrul cărora au fost schițate liniile de acțiune pentru perioada următoare [4].

Biblioteca Națională urmează să se includă în eveniment cu un program cultural-științific de amploare, cum se întâmplă în mod regulat în toți cei 30 de ani de independență.

Putem fi mândri de faptul că Salonul Internațional de Carte arte o longevitate impresionantă pentru un eveniment cultural, dar și un impact social economic, căci, după cum afirmă Maria Pilchin în interviul acordat Nataliei Sergheev, jurnalistă multimedia din echipa Europei Libere la Chișinău: „[...] Salonul Internațional de carte Bookfest Chișinău [...] e, în primul rând, un eveniment al cărții. Și, când spun «eveniment al cărții», nu pun deloc o conotație patetică în această expresie, pentru că e, în primul rând, un loc în care se întâlnesc producătorul de carte – și-mi iertați acest tehnicism de business – și consumatorul de carte” [3].

Referințe bibliografice:

1. A fost inaugurat Salonul Internațional de Carte „Bookfest Chișinău”, ediția 2019. [on-line] [citat 11.05.2022]. Disponibil: <https://www.moldpres.md/news/2019/08/28/19006757>
2. COZMA, Artur. SIC e o contribuție prețioasă la dezvoltarea culturii naționale și la crearea imaginii Republicii Moldova peste hotare. In: Melnic, Raisa. O retrospectivă a edițiilor Salonului Internațional de Carte. Chișinău : BNRM, 2012. p. 28-29. ISBN 978-9975-4368-5-4.
3. PILCHIN, Maria. Interviul dimineții cu scriitoarea Maria Pilchin cu ocazia celei de-a treia ediții a Salonului cărții Bookfest la Chișinău. / consemnare de Sergheev, Natalia. [on-line] [citat 11.05.2022]. Disponibil: <https://moldova.europalibera.org/a/maria-pilchin-omul-citit-este-greu-de-manipulat-este-greu-de-marginalizat-/29461029.html>
4. SALONUL Internațional de Carte Bookfest revine la Chișinău. [on-line] [citat 11.05.2022]. Disponibil: <https://tvr Moldova.md/cultura/salonul-international-de-carte-bookfest-revine-la-chisinau-usm-partenerul-evenimentului/>
5. VLAS, Sergiu. Bookfest Chișinău 2019. [on-line] [citat 11.05.2022]. Disponibil: <http://www.contrafort.md/categorii/bookfest-chi-u-2019>

PROGRAMUL NAȚIONAL *LECTURACENTRAL* – O PERSPECTIVĂ DURABILĂ PRIVIND PROMOVAREA CĂRȚII ȘI LECTURII

Rezumat: În anul 2018, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a inițiat Programul Național de promovare a cărții și lecturii *LecturaCentral*, care este centrat pe fenomenul lecturii ca o perspectivă durabilă în vederea dezvoltării societății alinate la tendințele secolului al XXI-lea. Programul este realizat cu implicarea bibliotecilor din sistemul național și sprijinit financiar, trei ani consecutiv, de către Ministerul Culturii al Republicii Moldova în baza proiectelor culturale. Necesitatea unui program național privind promovarea lecturii și educarea prin lectură a membrilor comunității se impune prin prisma funcțiilor de bază ale bibliotecii.

Cuvinte-cheie: cultura informației, cultura lecturii, promovarea lecturii, educația lecturii, Program Național de promovare a lecturii, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, proiecte culturale.

Abstract: In the year 2018 the National Library of the Republic of Moldova initiated the *LecturaCentral* National Book and Reading Promotion Program that focused on phenomenon of reading as a sustainable perspective for development of the society according to trends of the 21st century. The program is carried out with the involvement of libraries in the national system and, three years in a row, is supported by the Ministry of Culture of the Republic of Moldova on the basis of cultural projects. The necessity of the national program to promote reading and educate members of the community through reading is specified through the prism of basic functions of the library.

Keywords: information culture, reading culture, reading promotion, reading education, National Reading Promotion Program, National Library of the Republic of Moldova, cultural projects.

Ecaterina DMITRIC,
șefa secției Dezvoltare în biblioteconomie
și știința informării,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
ecaterinadm@yahoo.com

Margareta CEBOTARI,
specialist principal, secția Dezvoltare în
biblioteconomie și știința informării,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
mcebotari@bnrm.md

Programul Național *LecturaCentral* a fost conceput și s-a afirmat timp de mai multe ediții ca platformă puternică de consolidare a eforturilor de stimulare a interesului pentru lectură, concentrând pe aceeași platformă atât structuri culturale și sociale, cât și persoane cu responsabilități în acest domeniu. De exemplu, în anul 2022 se desfășoară ediția a V-a a programului, având ca generic „Cartea și lectura: context al consolidării relațiilor dintre bibliotecă și comunitate”. Din această perspectivă atenția este centrată asupra diversificării relațiilor dintre bibliotecă și comunitate, dezvoltarea parteneriatelor și serviciilor de bibliotecă privind promovarea cărții și lecturii, atragerea voluntarilor în activitatea bibliotecii și inițierea proiectelor comunitare. De asemenea, un rol important este atribuit aspectelor tematice, care țin de prioritățile profesionale pentru anul 2022, aprobate la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă, organizat la 3 noiembrie 2021: reșezarea activității bibliotecii și a proceselor funcționale în conformitate cu noul cadru legislativ și de reglementare; ajustarea serviciilor bibliotecare agendei ONU 2030: dezvoltarea capacităților; aprofundarea rolului bibliotecii de garant al memoriei locale; implementarea recomandărilor UNESCO privind Știința Deschisă.

Genericul Programului, dar și prioritățile profesionale anuale sunt fundamentate pe tendințele de dezvoltare ale secolului al XXI-lea, dar mai ales pe dezvoltarea durabilă care reprezintă o formă nouă a dezvoltării umanității. În acest sens, dezvoltarea durabilă se referă la capacitatea unei societăți de a funcționa continuu într-un viitor nedefinit. În această ordine de idei, bibliotecile oferă un cadru diversificat de activități prin care comunitățile pot folosi în mod eficient resursele informaționale pentru protejarea și îmbunătățirea calității vieții. Implicarea instituțiilor infodocumentare în realizarea Programului Național *LecturaCentral*, care asigură accesul liber la informația de calitate și dezvoltă servicii ajustate la ODD 2030, reprezintă o cale eficientă de a contribui la dezvoltarea societății.

Trei ani consecutiv, respectiv 2019, 2020

și 2021, Programul Național *LecturaCentral* a fost sprijinit financiar de către Ministerul Culturii al Republicii Moldova în baza proiectelor culturale, în conformitate cu „Regulamentul cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale desfășurate de organizațiile necomerciale”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 788 din 28.10.2020 pentru modificarea Regulamentului cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale desfășurate de organizațiile necomerciale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 503/2019.

Necesitatea unui program național privind promovarea lecturii și educarea prin lectură a membrilor comunității se impune prin prisma funcțiilor de bază ale bibliotecii. În acest sens facem referire la prevederile articolului 5 din Legea cu privire la bibliotecă (nr. 160 din 20 iulie 2017), care specifică astfel de atribuții ale bibliotecii cum ar fi: promovarea alfabetizării și dezvoltarea competențelor de cultura lecturii și informației, sprijinirea educației continue. Caracteristica programului național constă în conectarea tuturor bibliotecilor din sistemul național la realizarea unui scop comun privind promovarea lecturii ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare. Programul este centrat asupra fenomenului lecturii în societate ca factor de dezvoltare a societății democratice și oferire a accesului liber la informație, deoarece cunoașterea deschide noi orizonturi și diverse oportunități în realizarea de sine și formarea personalității.

Programul Național *LecturaCentral* se realizează în trei etape în perioada februarie-decembrie a fiecărui an și se bazează pe un generic anual, fundamentat pe scopul și obiectivele specifice programului pentru anul respectiv. Pentru anul 2022, programul are drept scop amplificarea rolului bibliotecilor în educația comunității pentru lectură, ca sistem cultural și intelectual multiaspectual, prin organizarea unor activități complexe off/online. Printre obiectivele Programului Național *LecturaCentral*-2022 se regăsesc următoarele aspecte:

- Conștientizarea actului lecturii ca mod de viață și factor important în vederea

îmbunătățirii calității vieții cetățenilor;

- Consolidarea relației scriitor-cititor-comunitate;
- Promovarea patrimoniului scris, a valorilor documentare naționale prin intermediul utilizării tehnologiilor moderne de comunicare;
- Promovarea patrimonial cultural și literar al Republicii Moldova în diasporă;
- Creșterea ratei de atragere a populației la lectură;
- Incluziunea socială a persoanelor dezavantajate fizic și social;
- Dezvoltarea abilităților de comunicare și dezvoltarea creativității membrilor comunității etc.

Prima etapă a Programului Național *LecturaCentral* include activități organizaționale dirijate de Biblioteca Națională a Republicii Moldova în vederea asigurării suportului metodologico-practic, formării abilităților și competențelor extinse ale bibliotecarilor, necesare pentru implicarea în realizarea obiectivelor stabilite fiecărei ediții a Programului Național *LecturaCentral*.

În etapa a doua a Programului sunt implicate bibliotecile din SNB în organizarea activităților privind promovarea cărții și lecturii cu accent pe aspectele care țin de ajustarea serviciilor bibliotecilor Agendei ONU 2030, are loc desfășurarea campaniilor naționale de promovare a lecturii, având în prim-plan aspectele ce țin de prioritățile profesionale ale anului vizat.

Etapa a treia reflectă evaluarea implementării obiectivelor Programului Național *LecturaCentral*, organizarea de către Biblioteca Națională a festivității de totalizare a rezultatelor programului, menționarea celor mai activi cititori, parteneri, biblioteci care au obținut locuri premiate în cadrul celor cinci concursuri naționale, anunțate anual în cadrul acestui program.

Un element esențial al Programului Național *LecturaCentral* este organizarea Conferinței Internaționale „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”, în anul 2022 fiind organizată cea de-a 4-a ediție. Ediția a 3-a a Conferinței poate fi vizualizată la următorul link: <https://www.youtube.com/watch?v=arwey16m-Q>. Comunicatul final pe marginea lucră-

rii Conferinței Internaționale „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”, ediția a 3-a, 2021, poate fi vizualizat la următorul link: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1424?fbclid=IwAR1Xg2EiJ7aGlswzJmvA5XC2ivgaVbpsloyeEF9o4ZVXLfYpZKzcKcoMDY>. Ediția din anul 2021 s-a bucurat de prezența participanților din 7 țări: Republica Moldova, România, Polonia, Lituania, Ucraina, UK și Germania. Fenomenul lecturii a fost reliefat din perspectiva mai multor abordări.

Ca model de eficiență pot servi rezultatele ediției a patra a Programului Național *LecturaCentral*-2021. De exemplu, în cadrul campaniei naționale *25 scriitori și cercetători/25 întâlniri/25000 impact*, desfășurată online și offline, au fost organizate 37 de activități, inclusiv: 21 de evenimente live (aplicația Zoom cu transmisie directă pe Facebook/Youtube); 4 activități organizate prin intermediul aplicației Zoom, fără transmisie directă, și 10 activități față în față. În această ordine de idei, la evenimentele live, la etapa actuală sunt înregistrate rezultate de succes: impact – 76075, vizualizări – 22437, interacțiuni – 5893. La activitățile organizate online, doar prin intermediul aplicației Zoom, au participat 350 de persoane și la activitățile organizate față în față au participat 751 de persoane.

O componentă importantă a Programului Național *LecturaCentral* este Campania Națională „Septembrie nicio zi fără lectură”, inițiată încă de la prima ediție a acestuia. Campania include activități și servicii privind promovarea cărții și lecturii implementate în Bibliotecile din Sistemul Național.

În aceeași ordine de idei, una din direcțiile de bază de implementare a Programului reprezintă dezvoltarea competențelor profesionale, axate pe dezvoltarea și diversificarea/personalizarea serviciilor privind promovarea cărții și lecturii. Astfel, anual în prima etapă a programului, sunt organizate traininguri profesionale atât online, cât și offline în cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Activitățile de formare organizate în

anii 2019, 2020, 2021 se regăsesc în Oferta educațională a centrului care este plasată pe site-ul www.bnrm.md la rubrica *Profesional*. În anul 2022, de asemenea sunt planificate activități de formare în ceea ce privește cartea și lectura în contextul consolidării relațiilor dintre bibliotecă și comunitate.

În vederea asigurării suportului metodologic-practic, anual este elaborat *Ghidul metodologic practic privind implementarea programului*, axat pe genericul programului din fiecare an.

În funcție de necesitățile comunității și posibilitățile bibliotecilor din cadrul sistemului național, Programul Național *LecturaCentral* are stabilite ținte pe termen lung, care includ următoarele aspecte:

- fundamentarea națională a programului;
- centrarea pe eforturile comune ale bibliotecilor de toate tipurile din Sistemul Național de Biblioteci, instituțiilor educaționale, uniunilor de creație, editorilor;
- promovarea cărții/lecturii în format tradițional și în format on-line;
- dezvoltarea competenței de cultura lecturii/cultura informației;
- cultivarea toleranței sociale etc.

În scopul integrării eficiente a bibliotecii în comunitate, Programul Național *LecturaCentral* este axat pe: crearea unui mediu benefic lecturii, prietenos utilizatorilor; formarea interesului utilizatorilor și non utilizatorilor bibliotecilor pentru cultura lecturii; implicarea mai activă a bibliotecilor din Sistemul Național de Biblioteci în activități pentru promovarea cărții și lecturii; contribuția bibliotecilor în comunicarea offline/online între utilizatori și personalități notorii din țară (scriitori, cercetători, profesori universitari etc.); incluziunea socială a persoanelor aflate în dificultate de comunicare etc.

Toate edițiile Programului *LecturaCentral* sunt orientate spre fortificarea potențialului, unirea eforturilor tuturor tipurilor de biblioteci, precum și ale instituțiilor non-biblioteci – instituții educaționale, Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova, Institutul de Filologie Română „B.P.-Hasdeu”, administrații publice locale, Administrația Națională a Penitenciarelor din Republica

Moldova – în diminuarea alfabetizării, dezvoltarea gândirii și lecturii critice, în dezvoltarea competențelor de accesare, evaluare și utilizare etică/corectă a informației. Analiza datelor statistice raportate de bibliotecile publice teritoriale în Sistemul online de raportare lunară (ORT), administrat de BNRM, demonstrează că în anul 2021 a crescut numărul de activități de instruire a utilizatorilor cu 2582, iar numărul de participanți la activitățile de dezvoltare a competențelor de cultura lecturii și cultura informației – cu 8 209 (în comparație cu anul 2020). Acest fapt se datorează organizării activităților în format online, pe platformele Zoom, Google Meet [7].

Sustenabilitatea programului este fundamentată pe rolul esențial al bibliotecilor ca parte integrantă în sistemul cunoașterii, prin promovarea lecturii ca bază pentru informare și învățare pe parcursul vieții. Rolul social al bibliotecilor se amplifică odată cu noile implicări ale tehnologiilor în dezvoltarea socială, contribuind prin organizarea activităților de instruire digitală ale utilizatorilor la îmbunătățirea calității vieții membrilor comunității. Utilizarea tehnologiilor contemporane de promovare a lecturii în cadrul Programului Național *LecturaCentral* demonstrează deschiderea bibliotecilor către noi modalități complexe de promovare a lecturii și cunoașterii.

Implicarea în acțiuni culturale de susținere a persoanelor aflate temporar în dificultate de comunicare fortifică interesul pentru acest program la nivel național și internațional, fiind un factor care demonstrează necesitatea sustenabilității și continuității edițiilor anuale ale acestui program.

În eventualitatea în care bibliotecile sunt implicate în promovarea și susținerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030 și a altor Declarații ONU de lungă durată, cum ar fi: 2013-2022 Deceniul Internațional al Apropierii Între Culturi (globalizarea multiculturală); 2021-2030 Deceniul restaurării ecosistemelor; 2016-2025 Deceniul de acțiune privind alimentația (alimentarea sănătoasă) (schimb de opinii, de păreri, de vederi, convorbire, conversație în scopul cercetării amănunțite a unei teme, cărți

etc.); 2014-2024 Deceniul energiei durabile pentru toți (rezervele naturale de gaze, cărbune etc); 2019-2028 Deceniul agriculturii de familie etc., Programul Național *LecturaCentral* facilitează accesul la informația pertinentă în acest scop, fiind garantate funcțiile bibliotecii în ceea ce privește promovarea alfabetizării și cultura informației, lectura și educația nonformală.

Beneficiile Programului Național *LecturaCentral* țin de o nouă dimensiune a activității de formare a culturii lecturii/gândirii critice, de promovare a cărții și lecturii în format offline/online ca bază pentru dezvoltarea multilaterală prin cultură și cunoaștere, cooperarea contribuțiilor bibliotecilor de toate tipurile din Sistemul de Biblioteci al Republicii Moldova, ale comunității, ale factorilor decizionali pentru consolidarea relațiilor/colaborării dintre biblioteci și comunitățile din diaspora prin promovarea patrimoniului cultural scris autohton, utilizarea a noi forme și metode de comunicare socială cu persoanele dezavantajate, aflate în dificultate temporară de comunicare cu copiii lor.

Impactul pe care îl are programul asupra comunității contribuie la:

- promovarea lecturii ca sursă sigură ce contribuie la edificarea unei comunități corecte sub aspect moral și cultural: dezvoltarea competențelor de utilizare corectă/critică a surselor de informare;
- creșterea rolului bibliotecilor în valorificarea resurselor cognitive ale lecturii, prin implementarea formelor și metodelor inovative de promovare;
- combaterea analfabetismului funcțional prin dezvoltarea competențelor de gândire critică a membrilor societății;
- promovarea resurselor informaționale, a serviciilor și a produselor bibliotecilor în comunitate;
- dezvoltarea parteneriatelor sustenabile între diverse tipuri de biblioteci și comunitate, instituții educaționale, autorități publice locale, instituții cu destinație specială etc.;
- atragerea a cât mai multor actori sociali în procesul de promovare a lecturii, ca bază pentru cultură/cercetare/dezvoltare a persoanelor și a comunităților;

- promovarea patrimoniului cultural și literar al Republicii Moldova în diasporă; dezvoltarea parteneriatelor între biblioteci și diasporă;

- creșterea încrederii membrilor comunităților în capacitatea bibliotecilor de a satisface cerințele lor informaționale/educaționale/culturale, în oricare format de prezentare: offline/online;

- platformă de reper, fortificantă pentru activități culturale similare de perspectivă.

În contextul societății Informației și a Cunoașterii, utilizarea informației are un impact semnificativ în mediul economic, politic, social, cultural etc. În aceste condiții Programul Național *LecturaCentral* asigură educația prin lectură, informația reprezentând elementul esențial care stă la baza existenței societății. Programele de lectură diversificate implementate în bibliotecile din Sistemul Național, dar și campaniile naționale din cadrul programului, care sunt organizate online și offline, sporesc competențele de comunicare prin promovarea lecturii și a instruirii pe parcursul vieții, ca cerințe esențiale pentru o participare activă la viața socială, prin accesul la informație în orice format. Experiențele de colaborare din anul 2021 cu instituțiile penitenciare și cu diaspora au avut impact asupra fenomenului lecturii ca resursă indispensabilă în formarea și consolidarea relațiilor dintre bibliotecă și comunitate prin cunoaștere și dezvoltare. Aceste evenimente sunt bazate pe informație, asigurând circulația deschisă și facilă a informațiilor și ideilor.

Informațiile diseminate prin intermediul paginii Facebook „Programul Național *LecturaCentral*” (<https://www.facebook.com/pnlc.bnrm>) și grupului public de discuții pe Facebook „LecturaCentral” (<https://www.facebook.com/groups/205286133498142>) – zecile de postări zilnice care reflectă multitudinea formelor și metodelor de activități organizate de bibliotecile publice din Republica Moldova, atragerea a sute de mii de vizualizări – conving atât asupra interesului pentru activitățile din cadrul programului, cât și asupra sustenabilității și continuității edițiilor anuale ale acestuia.

În anul 2021 Programul Național *Lectu-*

raCentral a fost nominalizat de către Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova

„Alexe Rău” la Premiul Național GALEX drept cel mai bun proiect din domeniu.

Referințe bibliografice:

1. Conferința Internațională „Lectura ca bază pentru cultură, știință și dezvoltare”. Comunicat [online] [cit 15.04.2022]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1424/Dr%c4%83g%c4%83nel_Comunicat.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. DMITRIC, Ecaterina. Programul Național LecturaCentral, ediția a IV-a, 2021: eveniment al anului biblioteconomic [online] [cit 15.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/153426
3. OSOIANU, Vera, DMITRIC, Ecaterina. Programul Național LecturaCentral – o inițiativă pro cultură, cunoaștere și dezvoltare [online]. [cit 15.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/92812
4. OSOIANU, Vera. Programul Național Lectura Central 2020 : bilanțuri, lecții și împliniri [online] [cit 15.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/129263
5. PINTILEI, Elena, POVESTCA, Lilia. Biblioteca Națională a Republicii Moldova: reflecții privind activitatea în anul 2021. [online]. [cit 15.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/153424
6. POPA, Victoria, POVESTCA, Lilia. Implicarea bibliotecilor în implementarea Programului Național LecturaCentral prin prisma indicatorilor statistici (ediția a III-a, anul 2020) [online] [cit 17.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/129264
7. POVESTCA, Lilia, POPA, Valentina. Programul Național *LecturaCentral*: implicații, contribuții, date. [online]. [cit 17.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/153427
8. PROGRAMUL Național LecturaCentral, ediția a IV-a, 2021. Comunicat final [online] [cit 15.04.2022]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/accesDedicat/LecturaCentral/Comunicat%20final%20Lecturacentral%202021.pdf>

ISTORIA CENTRULUI DE STATISTICĂ ȘI PROVOCĂRILE PRIVIND DEZVOLTAREA SISTEMULUI NAȚIONAL AL STATISTICII DE BIBLIOTECĂ

Rezumat: Articolul reflectă etapele principale de modernizare a activității Centrului de Statistică din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Autorul se concentrează pe activitatea centrului care s-a desfășurat pe parcursul anilor, în special pe importanța modernizării activității bibliotecilor și a beneficiilor implementării noilor tehnologii.

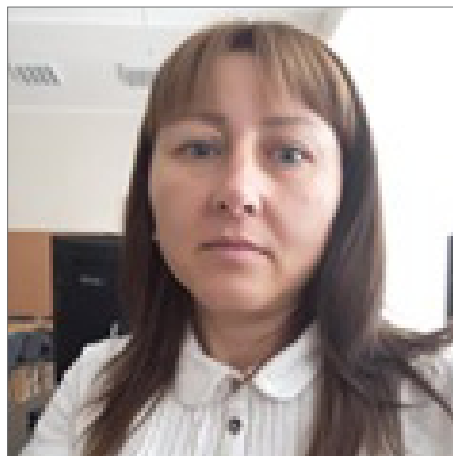
Cuvinte-cheie: Centrul de Statistică, Sistemul de Raportare Online 6-c, Sistemul de Raportare Online (ORT), biblioteci publice teritoriale, centre departamentale, Harta Bibliotecilor Lumii.

Dezvoltarea în timp a sistemului național al statisticii de bibliotecă include mai multe etape.

Astfel, prin ordinul Ministerului Culturii nr. 274 din 3 decembrie 1993 a fost dispusă crearea în structura Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova a Centrului de Statistică în domeniul culturii, începând cu 1 decembrie 1993, cu două posturi: „un post (șef oficiu), care se va aloca din structura Bibliotecii Naționale, și alt post (specialist principal), care se va aloca din structura Centrului Național de Creație Populară, cu salarizare în instituțiile respective”. Conform ordinului sus-numit s-a stabilit următorul mod de funcționare a Centrului de Statistică în domeniul culturii și de recepționare a dărilor de seamă: dărilor de seamă textuale și statistice vor fi recepționate și verificate de către un specialist de la fiecare instituție republicană delegat pentru perioada respectivă la Centrul de Statistică în domeniul culturii; după recepționarea rapoartelor textuale și situațiilor statistice, cei doi specialiști ai Centrului vor cumula informația, vor sintetiza datele statistice, prezentându-le organelor de resort în termenele stabilite, vor pregăti pentru editare Anuarul statistic al culturii, vor crea Banca informativă computerizată a culturii; pe parcursul anului, trimestrial, Centrul de Statistică în dome-

Abstract: The article reflects the main stages of modernization and activity of the Statistics Center in the National Library of the Republic of Moldova. The author focuses on this center's work that was carried on over the years, especially on the importance of modernization of activity of the libraries and the benefits of improved technology implementation.

Keywords: Statistics Center, online reporting system 6-c, territorial public libraries. Departmental centers, Library Map of the World statistics, statistical center, online reporting system,

Valentina POPA,
șefa secției Centrul de statistică,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
victoriapopova@gmail.com

niul culturii va prezenta sinteze statistice și analize ale datelor cumulate, și va asigura persoanele de răspundere cu informații statistice, conform listei aprobate [3].

În scopul realizării ordinului menționat, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, prin emiterea ordinului nr. 304 din 10 decembrie 1993, creează în structura acesteia Centrul de Statistică și sinteză în domeniul culturii, cu două posturi: bibliotecar principal și șef oficiu. În același an, conform pre-

vederilor punctului numărul 1. al ordinului Ministerului Culturii, contabilitatea Bibliotecii Naționale a prevăzut „un statut de funcțiuni pe anul 1994 în structura Departamentului Biblioteconomic, o unitate (șef oficiu) în plus, având în vedere, că statul de funcțiuni al Centrului Național de Creație Populară va fi redus cu unitatea respectivă”. Centrul de Statistică se amplasează în spațiul Serviciului Asistență metodologică de specialitate, fiind subordonat directorului general.

În anul 2009, pornind de la obiectivul reconstrucției conceptuale și funcționale a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, stipulat în programul de activitate pe anul în curs, s-a hotărât prin ordinul nr.12 din 25 ianuarie 2010 redenumirea Centrului de Statistică în Centrul de Statistică și Sondaje. Pe lângă recepționarea și centralizarea datelor statisticilor instituțiilor din domeniul culturii, Centrul organizează și sondaje de opinie în domeniul biblioteconomiei, cărții și lecturii (inclusiv Topul celor mai citite 10 cărți ale anului și Barometrul de opinie în rândul cititorilor BNRM).

Centrul de Statistică din cadrul Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldovei are ca scop dezvoltarea gândirii și deprinderii bibliotecarilor de a interpreta logic informațiile statistice și a aplica corect metodele și procedeele statisticii, astfel încât statistica de bibliotecă să devină un instrument de investigare, cunoaștere și interpretare a dezvoltării bibliotecii în context social, economic etc. Aspectul ce ține de dezvoltarea competențelor de cercetare statistică a personalului din biblioteci este necesar din următoarele motive: stabilirea obiectivelor și a direcțiilor de dezvoltare pentru viitor, elaborarea programelor de dezvoltare curentă și de perspectivă; urmărirea modului în care se realizează obiectivele stabilite; realizarea unor analize comparate atât la nivel de rețea locală, cât și la nivel național/internațional; augmentarea poziției și imaginii bibliotecii în comunitate; integrarea datelor statistice în activități de advocacy, lobby și management.

Sarcina Bibliotecii Naționale de a dez-

volta competențe de cercetare statistică ale personalului de specialitate din bibliotecă este fundamentată în Legea cu privire la bibliotecă (nr. 160 din 20.07.2017), articolul 8, care stipulează sarcina de colectare, sinteză și valorificare a datelor statistice, prezentate de centrele biblioteconomice [1].

Centrul de Statistică își desfășoară activitatea în baza legislației și cadrului de reglementare în vigoare a Republicii Moldova: Legea cu privire la bibliotecă, nr.160 din 20 iulie 2017, Regulamentul privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova (aprobat la 13 ianuarie 2016), Regulamentul de ordine interioară a BNRM, Regulamentului de organizare și funcționare a Secției (Centrului) de Statistică, Statutul BNRM, ordinele, dispozițiile și instrucțiunile Ministerului Culturii al Republicii Moldova, Directorului general al BNRM și ale directorului adjunct Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării [6, 8, 9, 11].

Conform Regulamentului de organizare și funcționare a Secției (Centrului) de Statistică misiunea secției (centrului) constă în: „Modernizarea și transferul în formatul on-line a procesului tehnologic de colectare/raportare a datelor statistice privind activitatea bibliotecilor publice, implicit implementarea sistemului on-line și utilizarea datelor statistice în evaluarea activității bibliotecare, demersul managerial, dezvoltarea și promovarea bibliotecii”.

Pentru realizarea misiunii, centrul are următoarele funcții de bază:

- recepționarea și sintetizarea datelor statistice. Interpretarea datelor statistice, elaborarea sintezelor și recomandărilor, diseminarea factorilor interesați de informațiile statistice privind activitatea bibliotecilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, caselor și căminelor de cultură, școlilor de muzică, școlilor de arte și școlilor de arte plastice;
- valorificarea indicatorilor statistici de performanță privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci;
- analiza situației curente, evaluarea performanțelor și prognozarea dezvoltării activității bibliotecilor, caselor și căminelor

de cultură, școlilor de muzică, școlilor de arte și școlilor de arte plastice;

- elaborarea publicațiilor analitice și statistice privind activitatea bibliotecilor din cadrul SNB;

- acordarea asistenței în vederea eficientizării proceselor de raportare, asimilării formatului de raportare online;

- asigurarea accesului la informația statistică (cumulativă) privind activitatea bibliotecilor;

- asigurarea transparenței privind activitatea bibliotecilor SNB, caselor și căminelor de cultură, școlilor de muzică, școlilor de arte și școlilor de arte plastice prin prezentarea informației statistice Biroului Național de Statistică [8].

Datele statistice privind activitatea instituțiilor de cultură menționate în funcțiile de bază ale Centrului sunt colectate anual conform formularelor: *Cercetarea statistică anuală privind activitatea bibliotecilor nr. 6-c*, *Cercetarea statistică anuală privind activitatea caselor și căminelor de cultură nr.7-c*, *Cercetarea statistică anuală privind activitatea școlilor de muzică, școlilor de arte și școlilor de arte plastice nr.1-c*, aprobate de către Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova în conformitate cu prevederile *Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017*. Deși colectarea datelor statistice ține de fiecare instituție în parte, finalizarea se constituie într-o compilație de date, la nivel raional, departamental și național. Odată ce persoanele responsabile de raportarea datelor statistice semnează *Formularul statistic* își asumă răspunderea pentru veridicitatea datelor prezentate, iar „autoritatea centrală în domeniul statisticii are dreptul să examineze cauze contravenționale și să aplice sancțiuni contravenționale conform legislației în vigoare în cazul încălcării prevederilor prezentei legi” [2].

Până în anul 2015, procesul de recepționare și sistematizare a datelor statistice privind activitatea bibliotecilor a avut loc tradițional, pe coli de hârtie, iar odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale – în programul Microsoft Office Excel.

Așa cum procesul tehnologic tradițional de colectare și raportare a datelor statistice

era destul de complicat, a fost pusă problema modernizării procesului de colectare a datelor statistice, dar toate încercările de a obține un soft specializat au eșuat, deoarece resursele financiare nu erau pe măsura posibilităților bibliotecilor.

Pentru bibliotecile publice teritoriale soluția a venit prin Programul Național Novateca. În cadrul programului a fost elaborat un sistem de raportare online a situațiilor statistice, acesta fiind dezvoltat similar prevederilor *Cercetării statistice anuale nr. 6-c. Activitatea bibliotecilor*, aprobat de Biroul Național de Statistică.

La 15 mai 2015 a fost semnat *Memorandumul de înțelegere în domeniul monitorizării impactului și gestiunii datelor statistice în bibliotecile publice* între Asociația Obștească Reprezentanța din Republica Moldova a Consiliului pentru Cercetări și Schimburi Internaționale „IREX” și Ministerul Culturii al Republicii Moldova. Memorandumul prevedea, printre altele, și crearea unui Centru național de instruire în domeniul colectării datelor și raportării on-line și oferirea unui grant de peste 400.000 de lei pentru modernizarea Centrului de Statistică din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Acest document s-a înscris perfect în intenția Ministerului Culturii de trecere la sistemul online de colectare și procesare a datelor statistice. Statutul și profilul de activitate al viitorului centru a fost stabilit în urma unui proces de planificare strategică. Pentru a avea o imagine amplă și complexă a situației existente la moment în domeniu, Programul Novateca a lansat în luna mai 2015 un concurs de selectare a unei companii/experti care să faciliteze atelierile de planificare strategică și să studieze oportunitățile disponibile de dezvoltare educațională și profesională ale Centrului de statistică, cercetare și dezvoltare. În rezultatul concursului, învingător a fost desemnat Centrul Pro Comunitate, care, în conformitate cu sarcinile Programului, a fost responsabil de facilitarea elaborării unei Strategii/proiect de Plan strategic pentru anii 2015-2020, axat pe ideile specialiștilor, grupului de lucru, care fac parte din Sistemul Național de Biblioteci [12].

Așa a început implementarea la nivel de țară a sistemului on-line de colectare/raportare a datelor statistice privind activitatea bibliotecilor publice teritoriale. La etapa de conceptualizare a Centrului de Statistică, Cercetare și Dezvoltare, formatul structurii încorporează și formarea profesională continuă în vederea raportării online. Bibliotecarii instruiți în utilizarea tehnologiilor informaționale și-au dezvoltat competențe și abilități care permit dezvoltarea și modernizarea domeniului. Experiența a demonstrat că necesitățile de formare continuă sunt mult mai diverse și, în aceste condiții, la 1 ianuarie 2017, a fost creat în structura Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie o nouă secție, Centrul de Formare Profesională Continuă, care utilizează facilitățile Centrului de Statistică (calculatoare, ecran, diaproiector, scanere, xerox, etc) pentru activitățile de formare profesională a bibliotecarilor.

La fel în cadrul acestui parteneriat a fost constituit Grupul Impact – Inovație și Practici de Succes în Statistica de Bibliotecă, care a unit eforturile experților în domeniu pentru îmbunătățirea colectării, utilizării și valorificării datelor statistice.

Un produs similar de colectare a datelor statistice este și Sistemul Online de Raportare (ORT) – www.ort.bnrm.md – realizat de Programul Național Novateca și transferat, după finalizarea proiectului în anul 2018, în administrarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Gestionarea acestui sistem a revenit Centrului de statistică. Sistemul Online de Raportare (ORT) este un instrument ce ne permite monitorizarea și vizualizarea indicatorilor statistici lunar, realizarea studiilor în domeniu, schimbul de experiențe și bune practici, și care oferă posibilitatea de a calcula beneficiile serviciilor livrate de bibliotecă.

Pentru a demonstra impactul activităților de promovare a lecturii în cadrul Programului Național *LecturaCentral* (PNLC), inițiat de Biblioteca Națională, a fost inclus în Sistemul de Raportare Online (ORT), compartimentul „Programul Național *LecturaCentral*”. Bibliotecile publice teritoriale au posibilitatea de a colecta, agrega următorii indicatori statistici:

activități culturale de promovare a lecturii organizate în cadrul PNLC (număr de participanți), activități culturale de promovare a științei participative organizate în cadrul PNLC (număr de activități), activități culturale de promovare a științei participative organizate în cadrul PNLC (număr de participanți), activități de promovare a „Topului celor mai citite 10 cărți” (număr de activități), număr total de împrumuturi ale cărților din „Topul celor mai citite 10 cărți”, activități de promovare a „Topului celor mai citite 10 cărți” (număr de activități), forme și metode de organizare a activităților de promovare a „Topului celor mai citite 10 cărți”, materiale promoționale elaborate în cadrul PNCL/inclusiv în format electronic (număr de materiale), promovarea PNCL pe rețelele de socializare administrate de bibliotecă (număr de postări), implicarea partenerilor în activitățile de promovare a cărții și lecturii, organizate în cadrul PNLC (număr de parteneri). În baza datelor sintetizate în anul 2020-2021 au fost elaborate două studii statistice: Implicarea bibliotecilor în implementarea Programului Național *LecturaCentral* prin prisma indicatorilor statistici (ediția a III-a, anul 2020)[4]; Programul Național *LecturaCentral*: implicații, contribuții, date (ediția a IV-a, anul 2021) [5]. Publicarea sintezelor în revista „Magazin Bibliologic” atât în format tradițional, cât și online pe site-ul BNRM contribuie la cunoașterea realizărilor de succes ale bibliotecilor publice din Republica Moldova la nivel național și internațional.

Unul dintre obiectivele activității Centrului de Statistică este promovarea informației statistice. Pagina oficială a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova – www.bnrm.md este cel mai important instrument de diseminare a datelor statistice din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-bibliotecă>. Activitatea Centrului poate fi urmărită și pe pagina de facebook – <https://www.facebook.com/cs.bnrm>, aici găsiți informații statistice, experiențe de succes ale altor biblioteci din țară și din afara țării etc.

Studiul statistic privind activitatea „Sistemului Național de Bibliotecă din Republi-

ca Moldova’ [10] este o lucrare de sinteză coordonată de Centrul de Statistică. Din anul 2018 lucrarea are o „nouă față”, fiindu-i atribuit din partea utilizatorilor statutul de „anuar statistic privind activitatea bibliotecilor”. Schimbările țin atât de structura, cât și de partea textuală a lucrării. Lucrarea reflectă cele mai recente date statistice, conform compartimentelor din Formularul *Cercetare statistică anuală nr. 6-c privind activitatea bibliotecilor*, precum și dinamica creșterii sau descreșterii în ani a principalilor indicatori statistici. Importanța acestui studiu este reflectată în prezentarea și analiza indicatorilor statistici și de performanță pe tipuri de biblioteci. Studiul este destinat atât personalului de specialitate din biblioteci și fondatorilor acestora, cât și persoanelor interesate și implicate în activități de cercetare statistică, reprezentași din industria cărții, decidenți etc.

Lucrarea a debutat în anul 1973, având o periodicitate anuală, iar din anul 1995 este publicată o dată la doi ani. Până în anul 2016 lucrarea a apărut cu titlul „Bibliotecile publice teritoriale din Republica Moldova: Indicatori statistici și de performanță/relașionali” și este elaborată în colaborare cu Serviciul Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie. Situațiile statistice din anul 2003 până în prezent pot fi accesate în format online pe site-ul Bibliotecii Naționale: <http://bnrm.md/files/publicatii/Studiu%20statistic%202017-2019.pdf>.

În anul 2018 specialiștii din cadrul Centrului de Statistică au depus eforturi considerabile pentru dezvoltarea Sistemului de Raportare online 6-c. Scopul fiind modernizarea și transferul în formatul on-line a procesului tehnologic de colectare/raportare a datelor statistice privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci, iar înce-

pând cu anul 2019, datele statistice privind activitatea pe tipuri de biblioteci poate fi generată din Sistemul de Raportare Online 6-c. Prin obținerea unui cont de utilizator vizualizator de la administratorul sistemului, utilizatorul vizualizator are oportunitatea să vizualizeze, să genereze tabele detaliate cu indicatori statistici pe reșeaua de biblioteci.

Prin site-ul Harta Bibliotecilor Lumii, lansat în anul 2017, IFLA oferă posibilitatea vizualizării datelor la nivel mondial și pe fiecare țară în parte, permișând comparații și studii privind locul și ierarhia bibliotecilor lumii. Din anul 2018 bibliotecile din Republica Moldova sunt prezente pe site-ul Harta Bibliotecilor Lumii cu datele statistice disponibile în evidența Centrului de Statistică, conform cerinșelor Chestionarului IFLA (<https://librarymap.ifla.org/>). Prezența bibliotecilor din Republica Moldova pe Harta Bibliotecilor Lumii contribuie la promovarea online a succeselor privind Sistemul Național de Biblioteci și servește drept model de interacșione cu comunitatea internațională.

Analizând toate etapele de dezvoltare, conchidem că activitatea Secșiei (Centrului) de Statistică este în continuă ascensiune spre calitate, prin diversificarea formelor și metodelor de colectare, analiză și sinteză a informașionilor statistice, elaborarea periodică a studiilor statistice de dezvoltare a Sistemului Național de Biblioteci. Se poate afirma că Centrului îi revine un rol important în îmbunătășirea și relevanța produselor statistice de bibliotecă, deoarece în condișionele modernizării activitașiei, extinderii utilizării tehnologiilor informașionale, este necesar ca bibliotecile să poată argumenta valoarea lor prin evaluarea impactului atât asupra membrilor comunitașiei, cât și a societășiei în întregime.

Referințe bibliografice:

1. LEGEA cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. [citată 1 aprilie 2022]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=371219>
2. LEGEA cu privire la statistica oficială: [nr. 93 din 26.05.2017]. [citată 7 aprilie 2022]. Disponibil: <http://lex.justice.md/md/370784/>
3. ORDINUL Ministerului Culturii nr. 274 din 03 decembrie 1993. Manuscris. Arhiva BNRM.
4. POPA, Valentina, POVESTCA, Lilia. Implicarea bibliotecilor în implementarea Programului Național Lectura Central prin prisma indicatorilor statistici (ediția a III-a, anul 2020). In: Magazin bibliologic. 2021, nr. 1/2, pp. 87-95. [online] [citată 1 aprilie 2022] Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202021.pdf>
5. POVESTCA, Lilia, POPA, Valentina. Programul Național Lectura Central: implicații, contribuții, date (ediția a IV-a, anul 2021). In: Magazin bibliologic. 2022, nr. 1/2, pp. 25-32. ISSN 1857-1476.
6. REGULAMENT de ordine interioară. Biblioteca Națională a Republicii Moldova.[online] [citată 1 aprilie 2022]. Disponibil: http://www.bnrm.md/files/biblioteca/regulament_ordine_interioara2011.pdf
7. REGULAMENTUL de organizare și funcționare a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Proiect. Chișinău, 2019. 15 p. Manuscris.
8. REGULAMENTUL de organizare și funcționare a Secției (Centrului)de Statistică. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău, 2019. 8 p. Manuscris.
9. REGULAMENTUL privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova. Aprobat prin ordinul din 13.01.2016 al Ministerul Culturii al Republicii Moldova. [online] [citată 1 aprilie 2022]. Disponibil: http://cbn.mc.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Regulament_activitatea_metodologica_SNB_aprobat_MC.pdf
10. SISTEMUL Național de biblioteci din Republica Moldova. Studiu statistic 2017-2019 [online]. [citată 5 aprilie 2022]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/Studiu%20statistic%202017-2019.pdf>
11. STATUTUL Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Aprobat prin ordinul nr. 33 din 03.03.2009 al Ministerului Culturii și Turismului. [online]. [citată 1 aprilie 2022]. Disponibil: http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Statut_BNRM.pdf
12. STRATEGIA Centrului de Statistică, Cercetare și Dezvoltare (CSCD) [online]. [citată 5 aprilie 2022]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/VasilicaVictoria/strategiacentrului-de-statistic-cercetare-i-dezvoltare-cscd>

PROIECTUL DE DEZVOLTARE „INSTITUȚIA BIBLIOTECA NAȚIONALĂ – POTENȚIAL ȘI OPORTUNITĂȚI”

Rezumat: *Articolul reflectă beneficiile activității bibliotecii în baza de parteneriate. Autorii se referă la un exemplu relevant – proiectul „Institution national library – potentials and possibilities”, susținut de către Ambasada Lituaniei în Republica Moldova și Ministerul de Externe al Lituaniei. Proiectul a fost realizat în baza Acordului de colaborare semnat în anul 2017 între Biblioteca Națională din Lituania „Martynas Mažvydas” și Biblioteca Națională din Republica Moldova.*

Cuvinte-cheie: *parteneriat; Biblioteca Națională; proiect.*

Parteneriatele în care este implicată Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) aduc beneficii instituției, personalului de specialitate, comunității servite, prin oportunități de învățare de înaltă calitate, validarea competențelor, strategii eficiente de integrare, informare și motivare. În cadrul parteneriatelor, de regulă, BNRM realizează o gamă largă de activități care consolidează cooperarea și activitățile în rețea, facilitează punerea în aplicare a practicilor inovatoare, creează deschideri de cooperare cu autorități, stimulează inițiativele transnaționale. Parteneriatele funcționale aduc o plusvaloare bibliotecii.

Unul dintre exemplele relevante este proiectul „Institution national library – potentials and possibilities”, susținut de către Ambasada Lituaniei în Republica Moldova și Ministerul de Externe al Lituaniei.

În perioada septembrie-noiembrie 2018, Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Biblioteca Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas” a implementat Proiectul „Institution National Library – potentials and possibilities”, în baza Acordului bilateral de colaborare, semnat în anul 2017. Acesta are scopul de a optimiza colaborarea bibliote-

Abstract: *The article reflects the benefits of library activity on a partnership basis. The authors refer to a relevant example - the project “Institution National Library - potentials and opportunities”, supported by the Lithuanian Embassy in the Republic of Moldova and the Lithuanian Ministry of Foreign Affairs. The project was carried out on the basis of the Partnership Agreement between the “Martynas Mažvydas” National Library of Lithuania and the National Library of the Republic of Moldova, signed in 2017.*

Keywords: *partnership; National Library; project.*

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Veronica BORȘ,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

cilor din ambele țări, precum și transferul de experiențe și bune practici. Acordul prevede vizite reciproce de documentare, colaborări în proiecte, organizarea activităților științifice și educaționale și altele.

Astfel, în luna septembrie a anului 2018 un grup de bibliotecari din diferite structuri de la Biblioteca Națională a Republicii Moldova a efectuat o vizită de studiu și documentare la Vilnius, cunoscând în detaliu activitatea Bibliotecii Naționale din Lituania, precum și a altor categorii de biblioteci. Este vorba despre prima fază a proiectului.

Un interes deosebit a prezentat pentru bibliotecarii de la Națională din Chișinău documentul instituțional „Strategia pentru anii 2017-2020 a Bibliotecii Naționale din Lituania «Martynas Mažvydas»”.

O formulare expresivă, multi-aspectuală, dar atractivă și incitantă a misiunii – „De a fi un spațiu de cunoștințe lituanian care creează valori pentru public”; viziunea Bibliotecii – „De a deveni parte integrală a politicii de stat în domeniul politicii informaționale, culturii, educației, științei și al progresului economic” [1, p. 1]. Redeschisă în anul 2016 (după 8 ani de

reconstrucție), Biblioteca Națională din Vilnius este mai bine adaptată la nevoile utilizatorilor și așteptările vizitatorilor, dezvoltând și gestionând fluxurile informaționale culturale, educaționale, științifice, economice și politice și contribuind la punerea în aplicare a politicii de inovare a Lituaniei, la sporirea avantajului său competitiv și la crearea societății de cunoaștere. Astfel, pentru perioada 2017-2020 Biblioteca Națională din Lituania „Martynas Mažvydas” a stabilit următoarele priorități și sarcini de bază: integrarea și managementul calitativ al patrimoniului cultural lituanian; dezvoltarea produselor informaționale și a serviciilor care creează o valoare adăugată; îmbunătățirea condițiilor legale și tehnologice pentru accesul la informație; centru național biblioteconomic și în domeniul științelor informării [1, p. 17-20].

Impresiile, rezultatele, dar mai ales impactul vizitei bibliotecarilor moldoveni la Biblioteca Națională din Lituania „Martynas Mažvydas” au fost analizate și sintetizate, prezentate în documentul „Informație-sinteză privind vizita de documentare efec-

Vizita de documentare în Secția Conservare și Restaurarea Documentelor,
Biblioteca Națională a Lituaniei

**Discuții profesionale în cadrul Departamentului Servicii,
Biblioteca Națională a Lituaniei**

tuată la Biblioteca Națională din Lituania „Martynas Mažvydas” în perioada 10-14 septembrie 2018, în cadrul proiectului „Institution National Library – potentials and possibilities”. Documentul elaborat este rezultatul echipei în componență: Vera Osoianu, Aliona Muntean, Aliona Tostogan, Veronica Borș, Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric, Cristina Caterev, Veronica Bantaș, Mariana Kiriakov, Sergiu Elașco. De ce s-a insistat pe elaborarea unui astfel de document? Este, de fapt, un raport-studiu de evaluare și impact a primei faze a proiectului, făcut accesibil pentru diriguitorii acestuia, factorii de conducere din ambele biblioteci naționale, dar mai ales pentru întreaga echipă a Bibliotecii Naționale din Republica Moldova (așa cum se cuvine într-o instituție care implementează prevederile managementului calității).

Raportul-studiu integrează 3 compartimente de bază: impresii și sugestii de ordin general; domenii de interes și responsabilități în cadrul vizitei de documentare (pentru membrii echipei BNRM); sugestii și propuneri de implementare a bunelor experiențe ale Bibliotecii Naționale din Lituania „Martynas Mažvydas” în activitatea Bibliotecii Naționale a Republicii

Moldova.

Domeniile de interes, de centrare în cadrul vizitei au fost: modernizarea organigramei bibliotecii în scopul valorificării creativității personalului de specialitate; reorganizarea spațiilor funcționale; noi orientări în politica de gestiune a resurselor documentare și informaționale; modernizarea Centrului de restaurare și conservare a documentelor; servicii de generații noi pentru utilizatori; servicii în domeniul muzicii și artelor; digitizarea documentelor în domeniul artelor; utilizarea tehnologiilor informaționale; marketing de bibliotecă; administrarea și augmentarea potențialului informațional, promoțional și de conținut al paginii WEB; managementul proiectelor; managementul evenimentelor; identificarea modalităților de implicare a BNRM în proiecte internaționale; management instituțional; aspecte transformaționale în bibliotecă; formarea profesională continuă în bibliotecă; proiecte de sprijinire a lecturii și a culturii lecturii; coordonarea activității bibliotecilor la nivel național; cercetarea în biblioteconomie și științe ale informării; priorități pentru asistența metodologică; standardizarea domeniului; statistica activității de bibliotecă; funcționalitatea ca-

drului legal al activității bibliotecii.

Pentru toate domeniile analizate în cadrul vizitei de documentare la Biblioteca Națională din Lituania „Martynas Mažvydas” au fost elaborate sugestii și propuneri de implementare a bunelor experiențe, diseminate pentru personalul de specialitate a BNRM și experții proiectului [2, 3].

Cea de-a doua fază a proiectului (octombrie 2018) a inclus vizita la Chișinău a unui grup de experți ai Bibliotecii Naționale „Martynas Mažvydas” în componența: Jolita Steponaitienė, directorul Departamentului resurse informaționale, dr. Nijolė Bliūdžiuvienė, directorul Departamentului de Științe ale Informației, Viktorija Pukėnaitė, directorul Departamentului Comunicare și Marketing. Specialiștii lituanieni au fost informați asupra serviciilor prestate de colegii moldoveni, modul în care acestea sunt organizate și făcute publice.

Cea mai mare parte a timpului a fost dedicat evaluării activității Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, experții lituanieni au vizitat și alte biblioteci din cadrul sistemului național. O prezență deosebită a vizitei experților – organizarea conferinței publice (la 18 octombrie 2018),

cu următoarele axe de discuții:

- Mentoratul – modalitate de pregătire și integrare profesională a angajatului;
- Servicii de generație nouă: din experiența Bibliotecii Naționale a Lituaniei;
- Priorități și activități strategice ale Bibliotecii Naționale a Lituaniei: aspecte de reper.

Accentuăm participarea la lucrările conferinței a reprezentanților bibliotecilor universitare, specializate, publice teritoriale, altor instituții – fapt ce confirmă deschiderea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova pentru schimbul de informații și experiențe, transparență.

În urma evaluării atât a rezultatelor întrevederilor de la Vilnius și Chișinău, precum și a nevoilor Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, experții Bibliotecii Naționale a Lituaniei au elaborat un set de recomandări, care au fundamentat perfecționarea activității BNRM, precum și dialogul profesional cu factorii de decizie și alte instituții [4]. Recomandările au fost orientate spre:

- optimizarea structurii organizaționale a BNRM și asigurarea flexibilității în activitate;

PAT SU VES – HUB creativ, Biblioteca Națională a Lituaniei

Echipa de specialiști a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în spațiile Bibliotecii Naționale a Lituaniei

- crearea/reamenajarea spațiilor funcționale și inițierea de noi servicii;
- revizuirea Politicii de dezvoltare a resurselor documentare și orientarea către cerințele actuale;
- modernizarea Centrului Tehnic de Conservare și Restaurare a Documentelor,

asigurând funcționarea lui la nivelul standardelor europene;

- extinderea și îmbunătățirea activității relației cu diaspora, asigurând plinătatea și calitatea lucrării Exteriorica;
 - stimularea și dezvoltarea culturii lecturii prin implementarea proiectelor comunitare, organizării anuale a unei conferințe științifico-practice;
 - implementarea Programului Național *LecturaCentral*;
 - conceptualizarea și implementarea activității de mentorat în cadrul BNRM;
 - creșterea vizibilității și a impactului promovării activității și serviciilor bibliotecii, diversificarea serviciilor de bibliotecă;
 - implementarea managementului proiectelor în activitatea BNRM;
 - dezvoltarea instruirii profesionale a personalului de specialitate, elaborarea unui ciclu de lecții video;
 - elaborarea politicii de identitate instituțională, implementarea instrumentelor de comunicare, accentuând componentele de identitate instituțională.
- Impactul proiectului prezentat mai sus ține de:

Vizita experților lituanieni la Biblioteca Națională a Republicii Moldova

- cunoașterea bunilor profesioniști, deschiși comunicării și diseminării cunoștințelor și deprinderilor;
- elaborarea instrumentelor documentare (sinteze, evaluări, propuneri, recomandări) de către experți și beneficiari ai proiectului, acestea fiind puse la dispoziția gestionarilor de grant, factorilor de decizie, administrațiilor instituțiilor, precum și personalului de specialitate al instituțiilor implicate (pentru asigurarea transparenței);
- utilizarea recomandărilor experților din cadrul Bibliotecii Naționale din Lituania „Martynas Mažvydas” drept suport pentru planificarea de perspectivă;
- stabilirea de noi perspective, colaborări în contextul Acordului de colaborare, sem-

nat în anul 2017 între Biblioteca Națională din Lituania „Martynas Mažvydas” și Biblioteca Națională din Republica Moldova (activități educaționale, reuniuni profesionale organizate în comun etc.).

Conform angajamentelor asumate în Acord, colaborarea dintre bibliotecile naționale din Republica Moldova și Lituania se prevede a fi de lungă durată, sustenabilitatea acestuia fiind una din responsabilitățile managementului ambelor instituții.

Urmare a implementării proiectului bilateral, BNRM a accentuat rolul și importanța extinderii colaborării, schimbului de experiențe profesionale pentru dezvoltarea profesională și instituțională.

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECA Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas”. Priorități și activități strategice 2017-2020. Traducere în limba română de Mariana Kiriakov. Vilnius, 2017. Manuscris.
2. CORGHENCI, Ludmila. Parteneriat ce deschide perspective în evoluția bibliotecii: viziune comună și încredere. In: Magazin bibliologic. 2018, nr. 3/4, pp. 15-18. ISSN 1857-1476. [citat 3 mai 2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2018-3-4.pdf>
3. INFORMAȚIE-sinteză privind vizita de documentare, efectuată la Biblioteca Națională din Lituania „Martynas Mažvydas” în perioada 10-14 septembrie 2018, în cadrul proiectului „Institution National Library – potentials and possibilities”. Sinteză de Ludmila Corghenci. Chișinău, 2018. Manuscris.
4. STEPONAITIENĖ, Jolita, Bliūdžiuvienė, Nijolė, Viktorija Pukėnaitė. Proiectul de dezvoltare „Instituția: Biblioteca Națională – potențial și oportunități”. Sugestii pentru Biblioteca Națională a Republicii Moldova, formulate de către experții Bibliotecii Naționale a Lituaniei „Martynas Mažvydas”. Vilnius, 2018. Manuscris.

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA – MENTORUL PROFESIONAL ȘI SPIRITUAL AL BIBLIOTECII INSTITUȚIEI PUBLICE CENTRUL DE EXCELENȚĂ ÎN CONSTRUCȚII

Tatiana AMBROCI,
bibliotecar principal,
IP Centrul de Excelență în Construcții

Anul 2022 este un an aniversar pentru Biblioteca Națională a Republicii Moldova, care împlinește 190 de ani de la fondare. Cu 90 de ani în urmă a fost fondată instituția de învățământ din care face parte și Biblioteca Centrului de Excelență în Construcții (CEC).

Ne-am propus să facem o retrospectivă prin anii de colaborare și interacțiune a instituțiilor noastre în acest an aniversar. În ultimii 30 de ani Biblioteca IP CEC a colaborat cu Biblioteca Națională pe mai multe segmente. Unul din acestea este asistență și consultanță profesională în domeniul biblioteconomic oferită de BNRM la solicitarea noastră, asigurare cu documente de reglementare și de specialitate. De fiecare dată am fost ajutați, îndrumați, ghidați de specialiști-profesioniști din cadrul BNRM. În lipsa unei asistențe metodologice sistematice pentru bibliotecarii de colegii în anii '90, Biblioteca Națională a devenit pentru noi mentorul nostru profesional.

Anul Bibliologic, un eveniment de anvergură al Bibliotecii Naționale, a fost pentru Biblioteca IP CEC în acea perioadă a anilor '90 unica sursă de informare despre toate noutățile domeniului, despre experiențe și proiecte de succes. Ne exprimăm marea recunoștință pentru conducerea BNRM în persoana ex-Directorului General Alexei Rău, care ne invita de fiecare dată la acest for profesional. Aceste momente nu se uită și de aceea ne amintim cu mare drag de toți oamenii frumoși de la Biblioteca Națională,

care ne-au susținut, ne-au încurajat și ne-au făcut să ne simțim mândri de apartenența la tagma profesională biblioteconomică.

Biblioteca Națională a susținut mereu rețeaua de biblioteci de colegii cu suport logistic, documentar, cu profesioniști de forță în postură de formatori, cu donații de carte valoroase în cadrul reuniunilor profesionale, organizate în spațiul Bibliotecii IP CEC.

Am mai menționat faptul că Biblioteca Națională a pus temelia fondului de carte în limba română cu grafie latină în colecția Bibliotecii CEC, oferind donații de carte valoroasă beletristică, cognitivă și didactică. Am primit în anii '90 sute de cărți cu opere literare ale scriitorilor români, care și până în prezent sunt actuale și servesc ca suport curricular pentru utilizatori.

Sute de elevi ai Colegiului de Construcții, cum se numea pe atunci instituția noastră, au vizitat Biblioteca Națională, au beneficiat de excursii în sălile de lectură, de cataloage, inclusiv în Serviciul de Carte rară, de serviciile de împrumut la domiciliu a documentelor necesare studiului.

În ultimii ani colaborarea cu Biblioteca Națională a devenit mai intensă. A fost semnat și un contract de colaborare în cadrul Zilei Porților Deschise la BNRM în anul 2019, unde instituția noastră a venit cu un program artistic și cu expoziții de lucrări plastice ale elevilor.

Elevii și cadrele didactice din cadrul CEC au participat la lansări de carte, întâlniri cu personalități notorii la Biblioteca

MESAJE ANIVERSARE

Națională, la discuții publice, organizate de Centrul ONU, inclusiv on-line, la acțiuni de formare în cadrul proiectului *Educație mediatică* etc.

Dar cea mai mare satisfacție în colaborarea noastră este participarea la acțiunile de formare din cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă BNRM și, pe această cale, aducem sincere mulțumiri doamnei Ludmila Corghenci și formatorilor pentru efortul și dedicația profesională în formarea competențelor bibliotecarilor, inclusiv a celor din colegii și centre de excelență.

În ultimii 5 ani Biblioteca CEC a participat la toate edițiile Anului Bibliologic 2017-

2021, la Forumul Managerilor – 3 ediții, 8 conferințe, 17 ateliere, traininguri și alte acțiuni. Ne-am străduit să implementăm la locul de muncă cele învățate în măsura posibilităților.

La această aniversare frumoasă venim cu cele mai sincere urări de sănătate și prosperitate pentru tot colectivul Bibliotecii Naționale, pentru Directorul General Doamna Elena Pintilei.

Vă urăm noi realizări și succese în activitatea profesională, să rămâneți în continuare pulsul domeniului biblioteconomic și mentori profesionali și spirituali pentru toți bibliotecarii din Republica Moldova.

190 DE ANI DE LA FONDAREA BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Mesaj de felicitare din partea Bibliotecii Republicane Științifice Agricole a UASM

Liudmila COSTIN,
directorul Bibliotecii Republicane
Științifice Agricole a UASM

Aniversarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova este un bun prilej de a evoca istoria instituției, fondatorii și personalitățile care au contribuit esențial la evoluția și prosperitatea Primei Biblioteci a Statului, deținătoare a „Ordinului Republicii”, a Decorației internaționale „Clasa europeană a calității”, a Medaliei de aur a Fondului de Excelență de la Geneva, a nominalizărilor „Instituția secolului XXI” și „Managerul secolului XXI” pentru regretatul dr. Alexe RĂU. Biblioteca Națională simbolizează cuanta de energie unde oamenii împătimiți de lumea biblioteconomică au fundamentat activități, devenite tradiții exemplare în curriculum-ul bibliotecii: informatizarea, digitizarea colecțiilor de carte veche și rară, expoziții remarcabile, lansări de carte impresionante, conferințe și sesiuni științifice ș.a. Astăzi Biblioteca Națională este gândită ca o instituție socială modernă, inovatoare și proactivă, o platformă deschisă spre dialog și comunicare.

Deschizând o nouă pagină în istoria sa, Principala bibliotecă a Republicii are mereu ca scop slujirea societății, științei și educației. Datorită activității fructuoase, energiei și entuziasmului profesioniștilor, astăzi BNRM se dezvoltă ca un Centru informațional și cultural, care cu demnitate își îndeplinește rolul de tezaur cultural, centru inovațional pentru implementarea experiențelor avansate și a bunelor practici, a programelor și proiectelor emergente, orientate spre păstrarea patrimoniului și culturii naționale, extinderea accesului la informație, modernizarea activității bibli-

otecarilor și prestarea noilor servicii utilizatorilor.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova este un simbol al cărții, lecturii, proiectelor de anvergură, al muncii inspirate și creative și un mentor înțelept pentru bibliotecile publice. Specialiștii BNRM revarsă mereu un flux viu în viața infodocumentară, pentru a îmbunătăți atât activitatea Bibliotecii, cât și a dezvolta domeniul biblioteconomic și al științelor informării. Și în anii marcați de epidemia globală Covid-19, Biblioteca Națională, la fel ca și toate bibliotecile lumii, a răspuns acestor provocări prin creșterea investițiilor în serviciile digitale, căutând noi oportunități și colaborări în aplicarea impetuoasă a tehnologiilor moderne.

Au trecut 190 de ani de activitate a bibliotecii, cu perioade de avânt și frumoase realizări culturale, uneori ani foarte dificili, dar rodnici, plini de activități și proiecte interesante. În această perioadă au avut loc numeroase evenimente semnificative de dimensiune națională și internațională, cu impact deosebit asupra vieții culturale a țării. În toți acești ani au sporit resursele informaționale, au fost generate noi idei, au fost desfășurate acțiuni pe un trend ascendent de implementare: prima Bibliotecă Digitală Moldavica, Catalogul Național colectiv SIBIMOL, Repozitoriul Național Tematic în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Arhiva de voci: interviuri cu personalități din domeniul culturii, Centrul de Statistică. Cercetare și Dezvoltare, Centrul de Formare Continuă în Bibliote-

conomie și Științe ale Informării, Centrul Pro-european de Servicii și Comunicare, Muzeul Cărții, Programul Național „LecturaCentral” ș.a.

Evenimentul aniversar reprezintă pentru fiecare o chemare la lectura cărților oferite de scriitori, o oportunitate unică de a ne familiariza cu cele mai fascinante colecții. Merituoase și foarte utile sunt multiplele publicații semnate de bibliotecarii Naționalei, resurse de cercetare și instruire, lucrări ce au îmbogățit patrimoniul de specialitate: monografiile „Biblioteca Națională a Republicii Moldova – Meridi-

anul zero al Sistemului Național de biblioteci (1991-2016)”, „Domnitori și steme românești”, revista „Magazinul Bibliologic”, Ziarul Bibliotecarului etc.

Mult stimați colegi, dorim Bibliotecii Naționale o longevitate prosperă, pentru ca cititorii de toate vârstele să vă poată vizita, pe cale on-line ori tradițională, în toate secolele și timpurile!

Vă dorim sănătate și pace, activitate prodigioasă, speranță, optimism, inepuizabilă inspirație creatoare, realizarea tuturor planurilor, ideilor interesante, aspirațiilor înalte pentru mulți, mulți ani!

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA – TIMONIERUL BIBLIOTECILOR PUBLICE DIN ȚARĂ

Maria FURDUI,
directorul Bibliotecii Publice Raionale
„Vasile Alecsandri”, Telenești

„Am crescut în lectură și lectura m-a crescut”, acesta este adevărul al miilor de copii de la țară, din Republica Moldova, născuți în deceniile de mijloc ale secolului XX. Pentru noi, copiii acestei generații, biblioteca sâtească era metropola care ne oferea toate aventurile lumii: cunoaștere, călătorii, prieteni.

Daca mulți au visat în copilărie să devină cosmonauți, aviatori, visul meu a fost să muncesc în cea mai mare bibliotecă din țară. Destinul m-a chemat să fiu la Telenești. Dar visul s-a transformat într-o viziune: să contribui ca Biblioteca din Telenești să devină una dintre cele mai bune din Moldova, iar cea mai importantă bibliotecă din țară ne oferă tot sprijinul pentru ca viziunea să devină realitate.

În acest an Biblioteca Națională a Republicii Moldova împlinește 190 de ani de la fondare. Ca bibliotecă națională, probabil este surprinzător de tânără în comparație cu cele din alte țări. Dar la fel este cel mai elocvent model de ascendentă evoluție. Atribuțiile sale ca bibliotecă națională s-au extins odată cu dezvoltarea biblioteconomiei din Republica Moldova, în special după anul 1991. Această influență a fost simțită de către toate centrele metodologice teritoriale din țară.

Personal sunt în funcția de directoare din anul 2000. Era o perioadă când strategiile bibliotecilor publice teritoriale nu erau orientate spre dezvoltare, ci doar spre supraviețuire. Experiență managerială nu aveam, resursele financiare erau reduse, salariu foarte mic. Dar aveam o comunitate locală care avea nevoie de bibliotecă, iar noi înțelegeam ce responsabilitate mare purtăm față de cetățeni.

În anul 2000 eram la primul Simpozion bibliologic în calitate de manageră. Am înțeles că erau probleme peste tot. Dar erau și succese. Prin comunicările prezentate specialiștii ne inspirau, abordând bunele practici, pe care le puteam prelua cu succes. Dar cel mai mult ne inspira, motivă și ghida echipa de la Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Știința Informării de la Biblioteca Națională. Forumurile naționale au fost primele cursuri, care ne-au ajutat să depășim și să transformăm crizele în oportunități. Pe parcursul a 22 de ani nu am ratat niciun simpozion național, iar din toamna anului 2010 – nicio reuniune a CODIBIP, care ulterior a fost redenumită în Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, cât și Conferințele Zonale. Aceste reuniuni profesionale, cu eforturile BNRM, susținute de întreaga comunitate bibliotecară, iar în perioada 2013-2018 de programul NOVATECA și de alți parteneri, donatori interni și externi, au permis ca bibliotecile publice din Republica Moldova să devină o forță puternică, să se consolideze pe piața națională a prestatorilor de servicii informaționale, educaționale, de loisir.

Ultimii 12 ani din istoria bibliotecilor publice teritoriale au fost ani de cotitură radicală. În dezvoltarea multidimensională cu mult succes s-a implicat și Biblioteca Publică Raională „Vasile Alecsandri” din Telenești.

Suportul metodologic și pulsul actualității venit din partea BNRM îl simțim și îl valorificăm nonstop: prin intermediul site-lui, blogurilor de specialitate, paginilor de pe rețelele de socializare. Printr-un singur click avem acces la cele mai valoroase lucrări de

specialitate: monografii, culegeri, lucrări didactice, bibliografii, biobibliografii, publicații de referință, publicații metodologice, ediții periodice de specialitate, publicații de sinteză, ediții de specialitate. O importantă resursă pentru rețeaua de biblioteci publice sunt prezentările din cadrul reuniunilor naționale, regionale, zonale de pe site-ul www.slideshare.net, repozitoriul național tematic, centrul de resurse. O eficiență și utilitate sporită aplicăm și regăsim în instrumentele digitale de cercetare statistică: Raport 6 C și Raport ORT.

Alături de BNRM și împreună cu ea, bibliotecile teritoriale au trecut și trec prin toate etapele impuse de evoluțiile istorice, politice, sociale, naturale. Apreciem înalt și respectiv am fost mai pregătiți grație implicării prompte și profesioniste a echipei BNRM, alături de ABRM, la crizele sociale și umane din ultimii ani: pandemia și susținerea refugiaților din Ucraina. Nu au fost doar niște recomandări propuse ad-hoc, dar abordări specializate, argumentate, bazate pe cercetări și experiențe cu impact major. Aceste ghidări ne-au ușurat munca și ne ajută să aducem o contribuție maximă la servirea comunității locale, dar și a comunității de refugiați.

Un aport semnificativ la amplificarea și vizibilitatea activității bibliotecilor din rețeaua teritorială îl are Programul Național LecturaCentral, o extindere a Festivalului Național al Cărții și Lecturii. La toate cele 10 ediții rețeaua de biblioteci publice din raionul Telenești s-a implicat activ, iar Biblioteca Publică Raională „Vasile Alecsandri” a beneficiat de premii și mențiuni în fiecare an.

Important și valoros este suportul acor-

dat de Biblioteca Națională la implementarea unor proiecte regionale de anvergură, precum Festivalul Creatorilor de Poezie „Pe o ramura de grai” de la Telenești. În anul 2016, Vera Osoianu, directoare adjunctă la Biblioteca Națională, scria în cartea de impresii a bibliotecii Telenești: „O relansare a FNCL mult peste așteptările mele. De aici încolo, cu aripile crescute la cele 10 ediții ale Festivalului, colegii mei de la Telenești pot zbura la orice înălțimi!”.

Creștem împreună cu Biblioteca Națională și noi, bibliotecile din teritoriu. Avem modele și standarde înalte de urmat și de atins. Iar toate acțiunile lansate de cea mai importantă bibliotecă din țară sunt însumate în îndemnul pentru bibliotecile publice teritoriale: fiecare instituție este capabilă, cu un management eficient și consolidarea eforturilor tuturor agenților locali, să devină „o bibliotecă națională” pentru comunitatea locală. Iar încrederea dă roade. Rezultatele evaluării au demonstrat-o.

În ceas aniversar venim cu cele mai alese urări pentru specialiștii și miile de utilizatori ai Bibliotecii Naționale. Pe parcursul a 190 de ani de istorie din ziua fondării, ați pășit în pas cu timpul. Echipa bibliotecii, păstrând moștenirea istorică și tradițiile, este întotdeauna deschisă pentru inovații și modernizare. Voi aduceți o enormă contribuție în păstrarea și promovarea tezaurului cultural național și universal, a celor mai de preț valori umane. Dorim Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova o dezvoltare și prosperare durabilă, iar colegilor să rămână un model de profesionalism și competență în permanență. Sănătate, fericire și bunăstare.

DRUMURILE STUDENȚIEI MELE MĂ ADUCEAU AICI...

Claudia PARTOLE,
scriitoare

Întotdeauna mi-a fost dragă Biblioteca. Am asemuit-o (peste ani) cu cea mai mare minune a omenirii. Marea Piramidă a spiritului uman! Deși prima mea bibliotecă (clădirea din satul meu) semăna cu o bătrână aplecată de ani și sprijinită de cârje. De fiecare dată când veneam să iau cărți, mi se părea că pătrund într-o lume mirifică, nouă, necunoscută, o lume care mă ademenea...

Mai apoi, studentă fiind, am descoperit marea minune a capitalei – Biblioteca Națională (numită „Krupskaia”). Pe atunci nu era simplu să pătrunzi în acel lăcaș. Sălile erau mereu pline, uneori arhipline. Îndeosebi în ajunul examenelor, pentru studenții anului întâi și doi, accesul era practic imposibil. Sălile de lectură aminteau de un stup în care se muncea zilnic, doar că în tăcere. Se vorbea în șoaptă! Mai era și Biblioteca universitară, apoi nu departe Biblioteca „Jdanov” (actuala „B.P. Hasdeu”), dar impozanta Bibliotecă din inima orașului avea pentru noi, studenții de la filologie, ceva deosebit (ca un simbol!) despre care părea că știm numai noi – avea sala de la etajul trei! Locul unde descopeream „averea cea văzută și nevăzută” – literatura în Limba Română! Aici am luat adevărate lecții de cunoaștere a limbii din *Gramatica limbii române* a lui Alexandru Graur. Aici ne așteptau scriitorii români clasici și contemporani... Cu riscul de a nimeri în catastifal kgb(ului), veneam totuși. Căutam îndelung în cartotecă autorii doriți, apoi așteptam cu nerăbdare să ne fie aduse cărțile solicitate. Trăiam aceeași stare trepidantă de întâl-

re cu necunoscutul ca demult în copilărie. Atunci bibliotecara pătrundea într-o sală alăturată, ca să-mi caute o carte specială, iar eu, așteptând-o, puteam să jur că aud șoapte dincolo de ușă. Eram convinsă că bibliotecara stă de vorbă cu scriitorii sau cu personajele din cărți. Cât aș fi dat atunci să mă strecor în acea lume! Exact aceeași emoție de nedescris o aveam și aici, în Biblioteca Națională. De altfel sala de lectură destinată literaturii străine era cea mai mică, dar încăpeam mulți. Aici l-am văzut aplecat asupra volumelor (poate ale lui Eminescu?) pe academicianul Mihai Cimpoi, pe atunci tânăr și prea puțin (re)cunoscut. Tot aici ne întâlneam cu Vlad Pohilă, care de fiecare dată îmi sugera vreun autor, vreo carte. Mi s-au intersectat drumurile și cu alți colegi de ieri și de azi în acea sală deosebită de celelalte (acolo se simțea o altă vibrație). Era locul întâlnirii acelora care visau și gândeau românește...

Consemnarea aniversării a 190 de la fondarea Bibliotecii Naționale pentru mine semnifică renașterea mea (altfel zis: înzestrarea mea spirituală). Aș putea spune cu toată certitudinea că din acești ani (două secole fără un deceniu) cincizeci sunt și ai mei, căci... aici am învățat să zbor și tot aici îmi aduc azi roadele semănate, crescute și adunate de mine prin Cuvânt. Mai știu că vârsta Bibliotecii e cu totul alta decât ar fi a omului, există însă o asemănare ce constă în numărul de cărți pe care le are în arsenalul său și Biblioteca și Omul...

Ani mulți, bogați în cărți și cititori (consumatori!), Bibliotecă dragă!

O INSTITUȚIE STRATEGICĂ PENTRU DREAPTA ȘI TEMEINICA NOASTRĂ CREȘTERE SPIRITUALĂ

Vasile ROMANCIUC,
scriitor

Bineînțeles, un edificiu frumos, cu multe-multe polițe pline de cărți, încă nu este o bibliotecă.

Această construcție devine bibliotecă adevărată abia atunci când cărțile de pe rafturi se mută în inima și în mintea noastră, făcându-ne să simțim că înlăuntrul nostru se revarsă de ziuă. Se face lumină.

Drumul spre Conștiința noastră Națională nu poate trece decât prin Biblio-

teca noastră Națională.

Am trăit profund acest lucru cu foarte mulți ani în urmă, când am pășit pentru prima oară pragul Bibliotecii.

O instituție strategică pentru dreapta și temeinică noastră creștere spirituală.

O instituție strategică pentru sănătatea sufletului nostru românesc.

La mulți-mulți ani rodnici Bibliotecii Naționale!

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA: SUPPORTUL INFORMAȚIONAL ȘI METODOLOGIC ÎN DOMENIUL BIBLIOTECONOMIC

Zinaida STRATAN,
directorul Bibliotecii Tehnico-Științifice
a UTM

Biblioteca Națională a Republicii Moldova dintotdeauna a fost suportul informațional și metodologic în domeniul biblioteconomic pentru toate bibliotecile din republică. Este incontestabil aportul Bibliotecii Naționale în formarea continuă a personalului de specialitate din toate tipurile de biblioteci. Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării al BNRM este în prezent unicul (gratuit), care are în vizor și sprijină întreaga comunitate de bibliotecari din republică în demersul lor pentru perfecționare profesională.

În special, remarcăm importanța acțiunilor de instruire pentru bibliotecarii care nu au fost antrenați o perioadă lungă de timp în activități de formare – bibliotecarii din bibliotecile din învățământul profesional tehnic (centre de excelență, colegii, școli profesionale).

Echipa de specialiști a CFPC BNRM livrează ateliere profesionale cu tematici prioritare în domeniul biblioteconomic, care reflectă tendințele internaționale și naționale de dezvoltare a bibliotecilor, dar și trainin-guri de învățate practică a noilor metode de lucru, a tehnologiilor informaționale

aplicate în biblioteci. Centrul elaborează trimestrial oferte educaționale cu tematică și destinație variată la care se înscriu sute de bibliotecari. Datorită platformelor de comunicare online este posibilă participarea masivă a doritorilor.

La solicitarea noastră în anul 2021 CFPC a organizat 3 traininguri pentru bibliotecarii din rețeaua de biblioteci din învățământul profesional tehnic. 55 de bibliotecari din această rețea au acumulat în total peste 800 de ore academice de instruire. Și bibliotecarii din Biblioteca Tehnico-Științifică a Universității Tehnice a Moldovei au participat în anul trecut la 21 de activități profesionale. Impactul acestor instruirii este vizibil în comunitățile servite: prin extinderea listei de servicii oferite utilizatorilor, în utilizarea mai competentă a noilor tehnologii și aplicații informatice, în implementarea de inovații și bune practici în activitate, în abordarea mai compe-

tentă a obiectivelor și sarcinilor propuse, în comunicarea mai eficientă cu utilizatorii. Dorința de participare la instruirile oferite de CFPC rămâne constantă și asta denotă importanța lor în dezvoltarea profesională a bibliotecarilor din țară.

Din partea bibliotecarilor Universității Tehnice și a bibliotecarilor din învățământul profesional tehnic din republică aducem mulțumiri frumoasei și competenței echipe, condusă cu profundă abnegație de mult apreciată doamnă Ludmila Corghenci, pentru dăruire profesională, spirit inovativ, combativ, conlucrare profesională de înalt nivel, receptivitate și ajutor necondiționat.

Și cu ocazia aniversării Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, Biblioteca Tehnico-Științifică a UTM urează tuturor angajaților BNRM, directorului bibliotecii, Doamnei Elena Pintelei, sănătate, perseverență profesională, colaborări și proiecte frumoase, realizări importante pe tărâmul

ГОДОВЩИНА НАЦИОНАЛЬНОЙ БИБЛИОТЕКИ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Margarita VÎGNAN,
șefa Serviciului dezvoltarea resurselor
informaționale,
Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu”,
Bălți

История человеческого разума неразрывно связана с книгами и библиотеками. Как и во все времена, библиотека служит людям.

В 2022 году Национальная Библиотека Республики Молдова отмечает свой 190-летний юбилей. Национальная Библиотека Республики Молдовы была открыта 22 августа 1832 года как городская публичная библиотека Кишинева. И как не вспомнить сегодня тех, кто был у истоков создания: доктора юридических наук Петру Манега, директора школ в Бессарабской области А. Гриневича, первого библиотекаря Г. Билевича и, конечно, полковника И.П. Липранди, чья личная библиотека послужила основой первоначального книжного фонда. И остаются верны своему предназначению и любви к библиотечной работе руководители нашего времени: директор Е. Пинтилей, заместитель директора В. Осояну, руководитель Центра непрерывного профессионального обучения Л. Коргенч и др.

Библиотека прошла долгий путь от публичной до национальной. Связала свою долголетнюю историю с судьбой многих поколений жителей города Кишинева и страны. И теперь является Главной Библиотекой Молдовы, отвечающей за сохранение, повышение ценности и защиту письменного культурного наследия.

190 лет – сложных, порой очень трудных, но насыщенных и интересных. В этот период произошло много значи-

мых событий мирового и государственного масштаба, которые оказали влияние на деятельность библиотеки.

Все эти годы активно развивались ресурсы, рождались новые идеи, проводились акции, реализовывались проекты. Библиотека собрала и бережно хранит уникальные книжные собрания – свидетелей истории республики. Она не могла остаться в стороне от жизни общества. Работа библиотеки снискала признательность десятков поколений читателей, а удивительная и интересная ее история является отражением развития духовной и культурной жизни всего края.

За почти два века в нашей жизни все поменялось – вырос информационный поток, появились новые носители, и скорость жизни сегодня совсем другая. Неизменной осталась только потребность человека в информации, в книге, пусть не всегда в привычном для библиотекарей формате.

Сегодня Национальная Библиотека является главным культурно-просветительским центром республики, единственной библиотекой Молдовы, имеющей полную коллекцию молдавских авторов и литературы о республике. Она стала общественным центром местного сообщества. Наиболее востребованной и интенсивно посещаемой библиотекой. Местом диалога представителей власти и народа, разных национальностей и конфессий, встреч с авторами – носителями различных культур.

Деятельность в современной библиотеке обширна и многообразна. Библиотека занимается масштабными проектами для привлечения читателей, для изменения имиджа. Один из таких проектов – Национальная Программа «LecturaCentral». В программе участвуют практически все библиотеки Молдовы. Успех проекта доказывает то, что в феврале 2022 стартовал уже 5 выпуск.

Сегодня в век электронной информации еще одним направлением деятельности библиотеки является перевод основных технологических процессов в автоматизированный режим с широким использованием современных информационных технологий. И Национальная Библиотека успешно внедряет современные информационные технологии, как в залах, так и в удаленном до-ступе.

Но, следует также отметить, что Национальная Библиотека не только современный информационный и культурный центр, успешно реализующий свои творческие планы и проекты, но также и Центр непрерывного профессионального обучения в области библиотечного дела. Трудно оценить помощь работников и ценность центра для библиотек Молдовы. Находясь на местах, библиотекари получают знания о новых мировых тенденциях в развитии библиотечного дела, своевременного узнают об изменениях в законодательстве Молдовы, касающемся библиотек.

Сотрудники Национальной Библиотеки, по праву могут гордиться тем, что именно они – Библиотека, способная удивлять, умеющая чтить традиции и

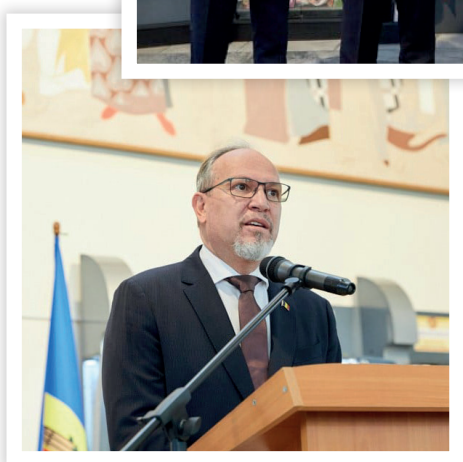
создавать культурные события, которые становятся традициями. Их работа пример для всех библиотекарей Молдовы – даже в небольшом городе или селе именно они могут преобразовать библиотеку в просветительский, культурный центр – центр общения.

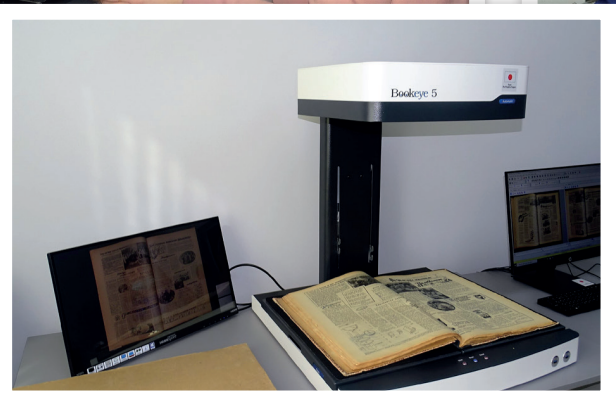
Сотрудничество Национальной Библиотеки с библиотеками на местах заслуживает особых слов благодарности. Годы многолетнего и тесного сотрудничества связывают Главную Библиотеку страны и Бельцкую Муниципальную Библиотеку им. Е. Кошеру. И хочется отметить, как двум библиотекам легко работать, находить общий язык, решать вопросы.

Как и у человека, у каждой библиотеки, есть своя биография, своя история, свое предназначение. Юбилей библиотеки это подведение итогов, признание заслуг, но это и определение планов на будущее. И мы верим, что Национальная Библиотека Молдовы будет еще долго жить, процветать своими фундами, читателями, сотрудниками, находить новых друзей.

Главная Библиотека Республики, видящая свою миссию в сохранении национальной памяти, обеспечении свободного и равного доступа населения к отечественным и мировым информационным ресурсам открывает новую страницу своей истории, нацеленную на служение обществу и человеку, науке и просвещению. Бережно сохраняя свои традиции, она уверенно смотрит в будущее. И мы понимаем, у библиотек Молдовы определенно есть будущее!

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA: EVENIMENTELE ANILOR 2021-2022 ÎN IMAGINI

Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Str. 31 August 1989, nr. 78 A
Chișinău, MD-2012
Republica Moldova
Tel./Fax: (37322) 22-14-75
E-mail: biblioteca@bnrm.md

Tiparul executat la F.P.C. „Primex-Com” SRL
Bd. Grigore Vieru, nr. 26
Chișinău, MD-2005
Republica Moldova
Tel./Fax: (37322) 27-53-05, (37322) 22-66-82
E-mail: primex@dnt.md